

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 455 P

Poznań, środa dnia 4 października 1933

Rok XXVIII

Poznań, 3 października.

W Genewie

Tegoroczne Zgromadzenie Ligi Narodów nie budzi samo przez się szczególnego zainteresowania. Nie znaczy to wszakże, aby zjazd genewski nie przedstawiał żadnego znaczenia. Przeciwnie na marginesie Zgromadzenia, w prywatnych salonach poszczególnych ministrów, toczyły się i toczą rozmowy, które mogą być decydujące dla rozwoju wypadków międzynarodowych.

Na pierwszy plan wysuwa się oczywiście sprawa rozbrojenia. Rząd francuski zdołał uzgodnić z Anglią i ze Stanami Zjednoczonymi następujące zasady kompromisu: wprowadzi się natychmiast automatyczną i regularną kontrolę nad zbrojeniami, nadzór ten działać będzie przez czteroletni okres próby, w tym czasie żadne państwo, a więc również Niemcy, nie zwiększą swego stanu zbrojnego. Gdy po czterech latach kontrola da dobre wyniki, poszczególne państwa przystąpią do ograniczenia zbrojeń. Na plan ten przystąpi również Włochy, które, choć nadal popierają Niemców, starają się obecnie silniej podkreślać swoją niezależność i występować jako bezstronny rozjemca między Francją a Niemcami.

Projekt kompromisu przedłożył p. Paul - Boncour p. von Neurathowi, który wyjechał z Genewy do Berlina, skąd ma powrócić w tym tygodniu nad Leman z odpowiedzią rządu Rzeszy. Na ogół przypuszcza się, że odpowiedź ta będzie negatywna, co doprowadziłoby do odroczenia konferencji rozbrojeniowej ad calendas graecas. Prawdopodobnie wszakże Niemcy wystąpią z kontrpropozycjami wyrównania wszystkich zbrojeń już w ciągu najbliższych czterech lat. Ich konkretne żądania idą między innymi w kierunku uzyskania zezwolenia na budowę fortyfikacji na granicy polskiej. Czy w tej sytuacji możliwe są rewelacje „Echo de Paris” o gotowości Francji do natychmiastowego ograniczenia swoich zbrojeń? Polska w każdym razie na podobne eksperymenty nie może sobie pozwolić.

Plan włoski, by wobec impasu rozbrojeniowego, przekazać całą sprawę mocarstwom, związanym paktem czterech, zapewne nie uda się. Są temu przeciwnie mniejsze państwa, zebrane w Genewie, nie zgodzą się na to żadną miarą Stany Zjednoczone, wypowiedziały się przeciw temu na Zgromadzeniu Ligi angielski mnister spraw zagranicznych sir John Simon. W każdym razie w najbliższym czasie można spodziewać się takiej, czy innej decyzji w sprawie konferencji rozbrojeniowej.

Najważniejszą sprawą, jaka wypłynęła w Genewie, jest zagadnienie ochrony mniejszości. Na skutek ostatnich wypadków w Niemczech, Żydzi zrozumieli, jak nierozważnie postąpili na konferencji pokojowej, gdzie narzucili traktaty o mniejszościach tylko niektórym państwom, lecz zupełnie nie dbali o obarczenie temi ciężarami ówczesnych swoich sojuszników Niemców, którzy teraz odplacili się im pięknem za nadobne.

Generalny atak na siły zbrojne Francji

Potwierdzenie istoty rewelacji Pertinaxa co do sprawy obniżenia stanu liczebnego armji francuskiej — Specjalna gra Mussoliniego — Oburzenie prasy paryskiej — Stanowisko dzienników angielskich

Paryż. (PAT.) „Le Matin” donosi z Genewy, że wiadomość, dotycząca obniżenia efektywów francuskich spowodowała nad Lemanem wielkie poruszenie, zwłaszcza w łonie delegacji francuskiej.

Pismo sądzi, że pogłoski te powstały wskutek pomieszania pewnych spraw, dyskutowanych ostatnio w Paryżu i Genewie z planami MacDonalda, które zresztą przewidują dla Francji armję 400.000 żołnierzy, a nie 200.000.

Jeżeli Niemcy zgodzą się na skrócenie czasu służby w swej armji, liczba 100.000 żołnierzy, przyznana im przez traktat wersalski, została podniesiona do 200.000 pod warunkiem, że Rzesza rozwiąże formacje wojskowe, które w chwili obecnej wyrażają się liczbą 1 i pół miliona ludzi, poddanych dyscyplinie wojskowej. Zdaniem dziennika Niemcom nie byłoby wolno używać broni zakazanej przez traktat wersalski.

Powyższa depesza „Matina”, mimo że pokrywa się częściowo z zaprzeczeniem agencji Havasa, potwierdza jednak istotę rewelacji Pertinaxa co do zgody Francji na obniżenie efektywów przed zakończeniem okresu próbnego.

London. (PAT.) „Daily Mail” twierdzi, że o ile impas rozbrojeniowy nie zakończy się w ciągu bieżącego tygodnia, to rząd włoski podejmie nową próbę zastąpienia konferencji spotkaniem sygnatariuszów „paktu czterech” w Stresie lub Rzymie.

Włochy zamierzają wystąpić z wnioskiem, aby konferencja rozbrojeniowa odroczyła się na czas nieograniczony a zamiast niej prowadzone były nowe rokowania, wyłącznie w ramach „paktu czterech” na podstawie art. 3 tego paktu.

„Znając zamiary Mussoliniego, Niemcy — twierdzi dziennik — zajmą zapewne tem bardziej nieprzejednane stanowisko wobec propozycji francuskich, uważając, że ich pozycja w ramach obrad „paktu czterech” będzie daleko wygodniejsza, niż w Genewie.”

Paryż. (PAT.) Rewelacja Pertinaxa w sprawie rozbrojenia wywołała wielkie poruszenie w obozie prawicy francuskiej. „La Liberté” pisze: „Opinia publiczna nie upadła jeszcze tak nisko, aby zaakceptować tego rodzaju osłabienie francuskiej siły zbrojnej. Odpowiedzialne czynniki rządowe, któreby z lekkim sercem oddały się w ręce drugiej międzynarodówki, popełniłyby zdradę względem własnego kraju”.

Piotr Bernus w „Journal des Debats” pisze: „Być może, że informacje Pertinaxa zostaną zdementowane w tej lub

innej formie, w szczególności co do cyfr. Zawsze można różnie interpretować pewne szczegóły, jesteśmy jednak przeświadczeni, iż w samej istocie sprawy wiadomości odpowiadają prawdzie.

Paryż (Tel. wł.) Wiadomość o nowych ustępstwach francuskich w stosunku do Niemiec w sprawie rozbrojenia wywołała burzę protestów.

Cała dzisiejsza prasa atakuje bardzo ostro premiera Daladiera oraz ministrów spraw zagranicznych Paul Boncoura, w szczególności za ich ustępliwe i zagrażające pokojowi stanowisko. Dzienniki jednomyślnie wyrażają wątpliwość, czy nowe to ustępstwo i-

stotnie może przynieść jakikolwiek skutek dla pomyślnego rozwoju sprawy rozbrojenia.

London (Tel. wł.) Głosy prasy angielskiej są podzielone. Większość dzienników, nieprzychylnie usposobionych w stosunku do Niemiec, zwraca się bardzo energicznie przeciw nowym ustępstwom na rzecz Rzeszy.

Jeden z wyjątków stanowi, jak zwykle, w tych wypadkach socjalistyczny „Daily Herald”, który zapominał o krzywdach, wyrządzonych socjalizmowi i obecnie znów staje fanatycznie w obronie Niemiec.

Stany Zjednoczone łączą się z Polską

Genewa. (Tel. wł.) „Journal des Nations” donosząc o wczorajszej rozmowie ambasadora Normana Davisa z min. Beckiem, zapewnia, iż w ciągu tej rozmowy obaj mężowie stanu zdołali ustalić całkowitą identyczność poglądów w sprawie konferencji rozbrojeniowej oraz przeciw każdej decyzji powziętej poza obrębem tej konferencji tylko w małym gronie wielkich mo-

carstw. Innymi słowy, Stany Zjednoczone Ameryki Półn. łączą się z Polską, by przeciwstawić się zakusom popierania decyzji w sprawach rozbrojeniowych przez cztery mocarstwa związane paktem. Obaj mężowie stanu uważają zgodnie, że decyzje te powinny być i są jedynie prawem całej konferencji.

Pociąg wpadł na samochód

Pięć osób zginęło, a trzy w stanie beznadziejnym leżą w szpitalu

Rzym. (Tel. wł.) W pobliżu stacji Ferrara pociąg pociąg pociąg wpadł na przejeździe kolejowym na samochód osobowy, w którym znajdowało się 8 osób.

Lokomotywa porwała samochód,

wlokąc go za sobą około 150 metrów. Kiedy pociąg zatrzymano, pięć osób było już bez życia w straszliwy sposób zmasakrowanych, a pozostałe 3 w stanie beznadziejnym odstawiono do pobliskiego szpitala.

Echa straszliwego mordu w Krakowie

Bandyci działali planowo, przygotowując się odpowiednio — Prawdopodobnie wyjechali oni z Krakowa

Warszawa. (Tel. wł.) O zamachu w Krakowie nadchodzą następujące szczegóły:

W piątek zgłosiło się do Süsskindów dwoje ludzi, prosząc o podnajem pokoju i złożyli w tym celu 15 zł zadatku. Süsskindowie, którym działo się źle, zgodzili się na wynajem tego pokoju.

W poniedziałek zrana o godz. 7 przybyła ta sama para do domu, gdzie mieszkali Süsskindowie i wypytała się o

pliwie poruszone szerzej i głębiej w komisji politycznej Zgromadzenia Ligi Narodów, gdzie na wniosek niemiecki ma odbyć się, jak co roku, dyskusja nad sprawami mniejszościowymi. Oczywiście mowy być nie może o upowszechnieniu traktatów mniejszościowych. Żadne państwo, duże czy małe, nie obarczy się podobnymi przepisami. Natomiast dyskusja tegoreczna oraz wysunięcie zasady równości w dziedzinie mniejszościowej będą nowym dowodem, że traktaty o mniejszościach w dotychczasowej, jednostronnej postaci, straciły zupełnie rację bytu.

porę, w której przybywa listonosz z pieniędzmi, nadmieniając, że spodziewają się przekazu na większą sumę. Następnie udali się na drugie piętro.

Strzały w mieszkaniu Süsskindów słyszała żona znajdującego się piętro niżej dr. Kirsza, zaalarmowała swego męża, który pobiegł na górę i pierwszy zobaczył straszny obraz w kuchni Süsskindów. Na schodach spotkał zbiegającego z góry blondyna w jasnym graniturze.

Ul. Pańska, gdzie zaszła zbrodnia, mieści się niedaleko dworca. Przypuszczają, że zbrodniarz wyjechał z Krakowa. (w)

Nowe pisma

Paryż. (Tel. wł.) W dniu dzisiejszym po raz pierwszy ukazało się trzecie zwoje (po „Le Rempart” i „Notre Temps”) nowe pismo „Le Jour”, wydawcą którego jest Léon Bailly, dawn. wydawca „L'Intransigeant”, sprzedanego Louis Dreyfussowi.

„Le Jour” ma 12 stron druku. Pismo wychodzi pod hasłem służby narodowi francuskiemu oraz współpracy nad sprawą pokoju i przyrzeka stać na straży prawdy.

Na 15 października zapowiedziane jest wydanie dalszego nowego pisma wieczornego „L'Appel”.

Wszystkie te sprawy będą niewąt-

Niemcy a Polska na morzu

O potędze Polski na morzu i jej handlu zamorskim pisze w dziale zbiorowym „Deutschland und Polen” Walther Vogel, profesor uniwersytetu berlińskiego. Rezultaty swoich dochodzeń ujął Vogel w następujących trzech twierdzeniach: 1) w dążeniu Polski do podbicia plemion nadmorskich w wiekach średnich nie było żadnego parcia do morza, gdyż po osiągnięciu wybrzeża Polacy nie podejmowali żadnych zamorskich wypraw; 2) aż do najnowszych czasów nie posiadała Polska nigdy marynarki handlowej; wreszcie 3) polska flota wojenna (w oryginalnym wyrazie „Kriegsmarine” ujmując autor w cudzysłowie) wieku XVI i XVII, złożona raczej z okrętów kaperskich, niż z właściwych okrętów wojennych, miała zarówno pod względem załogi, jak i komendy charakter niemiecki. Powody tych niepowodzeń polskich na morzu upatruje autor w stanowisku Gdańska oraz w braku zrozumienia spraw morskich u szlachty polskiej.

Tezy powyższe, rzekomo naukowe, są dla obecnego naszego stanu posiadania na morzu niebezpieczne, gdyż propaganda niemiecka, skierowana przeciw naszemu Pomorzu, operuje w całym świecie tym argumentem, że Polska nigdy w przeszłości nie wiedziała, co ze swoim dostępem do morza począć. Zresztą i my sami każdemu dziecku w szkole powszechnej wpajamy przekonanie o niedołęstwie przodków naszych w sprawach morskich.

Zapytamy tu wszystkich, co jeszcze chodzili do szkoły niemieckiej, czego się tam dowiedzieli o pruskiej potędze morskiej w przeszłości? Nauczyciele pruscy milczeli o tem. Bliższe przyjrzenie się losom pruskich wysiłków morskich pouczy nas, że to milczenie było bardzo mądre, niełatwo bowiem znaleźć się w historii pruskiej drugi, podobnie humorystyczny epizod. Gdyby to się było stało u nas, wówczas, wobec naszej manji samoudręczania się i samobiczowania, dawno wiedzielibyśmy o tem każde dziecko. Ale epizod ten należy do historii niemieckiej. Nie pisze więc o nim żaden podręcznik szkolny, a kto się o nim chce dowiedzieć, musi sięgnąć do bardzo już specjalnych opracowań.

Szkicując tu losy tragicomiczne pruskich i niemieckich wysiłków morskich, czynimy to jedynie w tym celu, że tylko traktowanie porównawcze zagadnienia morskiego da nam słuszną miarę naszych własnych wysiłków i pozwoli wykryć głębsze od przytoczonych przez Vogla przyczyny naszych niepowodzeń.

Pierwszy impuls do stworzenia pruskiej floty wojennej wyszedł — z Polski. W traktacie krakowskim z r. 1525 nałożyła Polska na lennika swojego, księcia Albrechta Hohenzollern, obowiązek utrzymywania czterech okrętów wojennych dla obrony wybrzeża. Brandenburgja nie posiadała wówczas żadnego okrętu wojennego, choć od wieków była w posiadaniu rozległego wybrzeża pomorskiego, i żaden Gdańsk nie zagradzał jej dostępu do morza. Gdy więc w r. 1618 nastąpiło połączenie Prus Wschodnich z Brandenburgją, owe cztery pruskie okręty wojenne, istniejące na mocy traktatu krakowskiego z r. 1525, były także jedynymi okrętami wojennymi Brandenburgji, dopóki król szwedzki Karol X Gustaw — Fryderykowi Wilhelmowi, zwanemu Wielkim Elektorem, w traktacie królewieckim z dnia 17 stycznia 1656 nie zabronił utrzymywania na Bałtyku okrętów wojennych. W traktacie tym uznał Fryderyk Wilhelm zwierzchnictwo króla szwedzkiego nad sobą jako księciem pruskim. W traktacie labiawskim z 20 listopada tegoż samego roku król szwedzki musiał wprawdzie przyznać elektorowi suwerenność w Prusach Wschodnich, ale od zakazu z dnia 17 stycznia nie odstąpił, przeciwnie zastrzegł go jeszcze bardziej odmówieniem elektorowi prawa do własnej floty na Bałtyku.

W następnych latach Fryderyk Wilhelm, wykształcony na wzorach holenderskich, próbował kilkakrotnie urzeczywistnić dawne swoje plany morskie. Już w r. 1637 uzyskał od Karola Gustawa pozwolenie na wystawienie 3 okrętów wojennych; w roku następnym opracował mu plan budowania floty dla całej Rzeszy pod jego rozkazami jako „generalnego admirała Rzeszy” — holenderski admirał Arnold Gijssels van Lier. Podobne plany pojawiły się po zawarciu pokoju oliwskiego. Lecz Holandia nie pozwalała na ich wykonanie.

Dopiero w czasie wojny z Szwecją w r. 1675 Fryderyk Wilhelm najął ho-

lenderskiego kupca Benjamina Raulega z 5 statkami uzbrojonymi, które, jako flota kaperska, miały porwać szwedzkie okręty handlowe. Mimo protestów i pogróżek ze strony Anglii, Danii i Szwecji kaprowie Fryderyka Wilhelma rozbijali po morzach przez lat kilka groźni tylko okrętami handlowymi, wobec zaś okrętów wojennych, widzący jedyny swój ratunek w szybkiej ucieczce „Flota” wojenna brandenburska nie mogła się mierzyć nawet z hiszpańską, zepchniętą już dawno na stanowisko podrzędne.

Wreszcie w r. 1684 Wielki Elektor nabył od Raulega 9 statków wojennych ze 176 armatami na własność za 110 tysięcy talarów, mimo protestów ze strony swoich własnych ministrów, nie mających widocznie żadnego zrozumienia dla spraw morskich. Gdy Fryderyk Wilhelm zmarł w r. 1688, flota jego wojenna szybko zmarniała. Resztki jej zgniły w portach na początku wieku XVIII, ostatnia zaś posiadłość kolonialna Prus w Afryce, nabyta przez Wielkiego Elektora, została opuszczona w r. 1725.

Wiceadmirał Kirohoff, pisząc o tem w znakomitem swoim dziele p. t. „Seemacht in der Ostsee, ihre Einwirkung auf die Geschichte der Ostseeländer im 17. und 18. Jahrhundert” (Kiel 1907) na str. 160 tłumaczy się, dlaczego historię usiłowań morskich Wielkiego Elektora opracował w osobnym rozdziale: flota jego nie wywarła żadnego wpływu na tok ówczesnych wojen morskich, wskutek czego działania jej w ramach owych wojen pomieszczone być nie mogły.

Jeszcze mniej poważną próbę stworzenia pruskiej floty wojennej podjął Fryderyk Wielki w czasie wojny siedmioletniej. Mimo nabicia Szczecina w r. 1720, a portu Emden na morzu Północnym w r. 1744, królów pruscy Fryderyk Wilhelm I i Fryderyk II nie myśleli o budowaniu floty wojennej. Dopiero w r. 1759 Fryderyk II, zagrożony połączonymi flotami: rosyjską, szwedzką i duńską, zdobył się na małą flotylę, która jednakże, mimo swojej przewagi artyleryjskiej, na Wielkim Zalewie pod Szczecinem w całości (8 okrętów) została wzięta do niewoli razem z wszystkimi armatami (106 i całą załogą (26 oficerów i 640 marynarzy).

W testamencie swoim z r. 1752 tłumaczy Fryderyk, dlaczego nie budował floty wojennej: głównym jego wrogiem była Austria, a ta floty nie miała. „Gdybyśmy byli panami Prus polskich, a zwłaszcza Gdańska, wówczas sprawa miałaby się inaczej; radziłbym wówczas zbudować jakie 30 galer i kilka promów z baterjami...”

Ale i po zajęciu Gdańska w r. 1793 Prusacy nie zbudowali floty wojennej. Przez długi czas nie mieli ani jednego okrętu wojennego i dopiero w r. 1815 otrzymali od Szwedów, razem z Pomorzem zaodrzańskim, 6 kanonierek. Około r. 1840 wystąpił książę Adalbert pruski z wielkim programem morskim. Po zbudowaniu jednej fregaty w r. 1843 zaniechano dalszego wykonywania tego programu z powodu braku pieniędzy. Gdy więc w r. 1848 wybuchła wojna z Danją o Szlezwig i Holsztyn, słaby militarnie przeciwnik zablokował swoją flotą wojenną wszystkie porty pruskie i niemieckie i zmusił Prusy, z pomocą

Francji, która wówczas zagroziła Berlinowi poparciem powstania poznańskiego, do zawarcia pokoju.

Powstało z tego powodu wówczas ogromne poruszenie w parlamencie frankfurckim. Uchwalono więc podatek na flotę wojenną i zbudowano rzeczywiście 12 okrętów, lecz lord Palmerston oświadczył, że Anglja będzie traktowała tę flotę jako piratów, wobec czego okręty stały bezczynnie w portach, dopóki ich Związek Niemiecki, nie wiedząc, co z niemi począć, nie sprzedał na licytacji.

Dopiero za rządów Bismarcka zaczęły Prusy, a od r. 1871 Rzesza Niemiecka, poważniej myśleć o flocie wojennej. Od r. 1865 co kilka lat stwarzano nowe projekty, nigdy jednakże nie wykonywane, albo wykonywane tylko częściowo. W czasie wybuchu wojny francusko-niemieckiej Niemcy miały tylko 3 pancerniki, gdy tymczasem Francja miała ich 55. Na dobitkę owe 3 pancerniki niemieckie akurat w chwili wybuchu wojny się popsuly. I znowu nastał okres układania programów, niewykonywanych następnie nigdy w całej pełni, dopóki Wilhelm II i admirał Tirpitz nie przeforsowali w r. 1898 w parlamencie Rzeszy ustawy o rozbudowie floty wojennej, która, stworzona istotnie w rozmiarach groźnych i potężnych, znalazła smutny i niesławny koniec na dnie morza, wydana Anglii na skutek traktatu wersalskiego.

Widzieliśmy więc, że pierwsza próba stworzenia brandenburskiej floty kaperskiej została podjęta dopiero w sto lat po kaprach Zygmunta Augusta, — że flota Wielkiego Elektora nie zdobyła się ani razu na taki czyn, na jaki zdobyła się nasza flota za Zygmunta III w bitwie pod Oliwą 1627 r., — że wreszcie flota brandenburska zgniła z bezczynności, gdy tymczasem nasze floty ginęły w boju z największymi na Bałtyku potęgami morskimi: Szwecją i Danją, dwiema potęgami, które panowały na Bałtyku jeszcze przed Hanzą, a po jej upadku, w wieku XVI, ponownie nad tem morzem zapanowały.

Dwa te mocarstwa tworzyły aż do wieku XVIII krag tak zwarty, że nie dopuściły do niego nietylko Polski, ale i państwa o wiele silniej i jednoliej zorganizowanego, jakim była Brandenburgja. Jednemu tylko Piotrowi Wielkiemu, na początku wieku XVIII, udało się przełamać opór dotychczasowych władców Bałtyku i wywalczyć rosyjskiej flocie wojennej stanowisko na nim dominujące.

Jest więc faktem, że dawna nasza Rzeczpospolita działała dla swojej potęgi morskiej o wiele więcej, niż współczesne jej Prusy - Brandenburgja dla swojej, — więcej nawet, niż Prusy - Niemcy w pierwszej połowie wieku XIX. Wysiłki nasze morskie przed 4 i 3 wiekami kończyły się smutno, ale przecież nie humorystycznie, jak próba pruska za Fryderyka Wielkiego i próba niemiecka w r. 1848. Nie mieliśmy wprawdzie dostatecznie sił na zmuszenie Danii i Szwecji do przyznania równouprawnienia naszej flocie wojennej na Bałtyku, ale i Prusakom się to nie udało.

Z tem większym też zapalem tworzymy naszą siłę morską teraz, gdy już nam nikt tego zakazać nie może.

DR. A. WOJTKOWSKI.

Kuba i doktryna Monroe

Revolucja na Kubie nie wyszła jeszcze z chaotycznego stanu. Pierwszy i drugi rząd rewolucyjny upadły, trzeci — obecny — znajduje się również w sytuacji chwiejnej i nieokreślonej. Rozruchy na wyspie w miastach, w głębi kraju, na plantacjach i w fabrykach trwają nadal, wśród wojska panują częściowo nastroje buntownicze i zanik dyscypliny.

Najważniejszym czynnikiem zewnętrznym, który odgrywał, odgrywa i w dalszym ciągu będzie odgrywał rolę w rozwoju stosunków na Kubie są Stany Zjednoczone, oficjalny protektor republiki kubańskiej. Do usunięcia prezydenta Machado i do zastąpienia go prezydentem Cespedes przyczynił się w pierwszym rządzie poseł U. S. A. w Hawanie, Welles. Welles pertraktował bezpośrednio z opozycją rewolucyjną, co przyczyniło się walcnie do zwycięstwa antymachadawców, czujących za sobą poparcie tak silnego czynnika, jak poseł amerykański. Ale po zrzuceniu Machado i wypędzeniu go z kraju, protekcja okazywana jawnie przez posła U. S. A. nowemu następcy zniemawidzonego Machado, prezydentowi de Cespedes, uczy-

nia go wkrótce wysoce niepopularnym w oczach mas, niezadowolonych z obecnego systemu gospodarczego i obciążających odpowiedzialnością i winą za całą niedolę ekonomiczną, kryzys i bezrobocie kapitalistów amerykańskich, w których rękach znajduje się 90 proc. całego przemysłu tytoniowego, cukrowego i plantacyj na Kubie.

To też Cespedes musiał rychło uciekać z pałacu prezydenckiego w Hawanie, a w ślad za tem rozpoczęły się głęboko sięgające zaburzenia i rozruchy, wymierzone nietylko i nietyle przeciw rządowi krajowemu, ile przeciw U. S. A. i ich protektorowi. Hasłem rewolucjonistów, junty i mas bezrobotnych stała się niezależność całkowita Kuby od Stanów Zjednoczonych. Napady na fabryki, przedsiębiorstwa, składy i domy będące własnością Amerykanów, stały się częstym zjawiskiem, a zdarzało się nawet, iż zbrojne oddziały zagrażały życiu i bezpieczeństwu obywateli republiki gwałdzistej.

W tym stanie rzeczy interwencja Stanów Zjednoczonych stała się koniecznością, której nie mógł ominąć Waszyngton. Ograniczono jej zakres i zasięg

przez wysłanie na wody kubańskie i do portu w Hawanie kilku okrętów wojennych z oddziałami ekspedycyjnymi. Ale do lądowania wojska amerykańskiego nie doszło jeszcze, pomimo dość silnej presji wywieranej na rząd prezydenta Roosevelta ze strony zainteresowanych bezpośrednio w rozwoju wydarzeń na Kubie sfer przemysłowych amerykańskich.

Konwencja Stanów Zjedn. z Kubą, zawarta w r. 1901, t. zw. konwencja Platt'a przyznaje niewątpliwie Stanom prawo zbrojnej interwencji na wyspie w razie konieczności obrony życia i mienia również obywateli państw obcych, gdyż w myśl tej samej doktryny Monroe Stany nie mogą dopuścić do żadnej interwencji państw obcych na wodach i na terytorjach obu Ameryk. Jak wynika więc z tego, Stany Zjednoczone mogą być zmuszone do interwencji własnych interesów, lecz i interesów państw i obywateli obcych.

W grudniu r. b. ma się odbyć w Montevideo kongres panamerykański, na którym prezydent Roosevelt pragnie zjednać kraje Ameryki łacińskiej dla swoich planów Panameryki ze Stanami Zjedn. jako głównym obrońcą nienaruszalności i nietykalności wielkiego związku na drugiej półkuli. Otóż ten właśnie kongres i związane z nim plany rządu waszyngtońskiego nakładają politycznym zapędem U. S. A. w stosunku do Kuby mocny hamulec i sprawiają, iż polityka prezydenta Roosevelta w stosunku do Kuby jest tak wstrzemięzliwa i urekawiczona. E. R.

„Silnie złączeni” z Krakowem

W Krakowie powstał komitet obywatelski popierania budowy tamtejszego Muzeum Narodowego. Akcję zbiórkową poparło też grono wpływowych Żydów w odezwie, w której czytamy m. i.:

„Żydostwo polskie, a w szczególności krakowskie tak jest silnie złączone z Krakowem, z jego tradycją, że niewątpliwie okaże pełną gotowość poparcia dzieła... Pamiętamy, że w zbiorach Muzeum Narodowego znajdują się obok wielkich pomników sztuki, jakimi są dzieła Siemiradzkiego, Matejki, Chelmońskiego, Brandta i tylu innych, również obrazy i rzeźby artystów żydowskich, na polskiej ziemi urodzonych i przez polskich mistrzów kształconych, jak: Maurycyego Gottlieba, Hirszenberga, Markowicza, Henryka Gotliba, Neumana, Kramsztyka, Nadla, Glicensteina i Hochmana, a wśród przedmiotów przemysłu artystycznego zajmują poczesne miejsce zbiory z epoki napoleońskiej, złożone jako dar dla Muzeum Narodowego przez zasłużonego zbieracza E. Goldsteina.”

Tak jest, tak wyglądał i wygląda Kraków. Nie bez słuszności, niestety, stwierdza odezwa żydowska, że żydostwo krakowskie jest „silnie złączone z Krakowem, z jego tradycją i historją”. Silnie, strasznie silnie, wskutek czego pozycja polskiego stanu średniego była i jest tam beznadziejnie słaba, a cały krakowski gród królewski robi wrażenie Judeo-Polski.

Żydzi z powodu tego oczywiście triumfują i rozpieszczają się w Krakowie coraz bardziej. Czy ludność polska, Krakowa uważa się już za ostateczną pokonaną przez żydostwo i niezdolną do twórczego wysiłku, parcia naprzód i wypierania Żydów z placówek gospodarczych?

Proces brzeski

Warszawa. (Tel. wł.) Dziś przemawiał adw. Urbanowicz i Szumański. Po południu zabierze głos adw. Dąbrowski i prawdopodobnie jeszcze dziś adw. Landau.

Walki w Hawanie

London. (Tel. wł.) Liczba ofiar wczorajszych walk ulicznych w Hawanie wynosi według dotychczasowych półurzędowych danych 75 zabitych i kilkaset rannych.

Hawana. (PAT.) Po poddaniu się oficerów, obłożonych w hotelu National, żołnierze wtargnęli do gmachu, chwytając nagromadzoną tam broń. Oficerów uprowadzono.

Stronnictwo Narodowe

KOŁO WILDA

Zebranie plenarne z referatem b. posła ziemi pomorskiej red. Fr. Sołtyśkiaka, odbędzie się w piątek, 6 b. m. o godz. 19,30 w sali p. Fiedlerowej, ul. Górna Wilda nr. 47.

Wszystkich członków o punktualne przybycie proszą Zarząd.

Jak zdemaskowano byłego prowokatora

Szczegóły aresztowania Harewicza b. agenta t. zw. ochrony

Warszawa. (Tel. wł.) W Radomiu aresztowano funkcjonariusza kancelaryjnego min. komunikacji Mieczysława Harewicza, który w latach 1905—1908 był członkiem ochrony radomskiej.

Harewicz należał swego czasu do najwybitniejszych członków P. P. S., działał pod pseudonimem „Stach” i spowodował aresztowanie oraz stracenie wielu bojowców polskich. M. in. wskutek doniesień Harewicza został stracony w roku 1908 Józef Montwiłł Mirecki.

Warszawa. (Tel. wł.) W sprawie zdemaskowanego prowokatora Harewicza nadchodzą bliższe szczegóły:

Harewicz pracował w warszawskiej dyrekcji kolejowej w wydziale rachuby. Do tej dyrekcji udali się pułk. Zbrowski, Aniela Gabska i Antoni Kiernikowski, którzy osobiście znali prowokatora. Zwrócono się do naczelnika wydziału, w którym Harewicz pracował i wtajemniczono go, kogo ma w swoim biurze. Naczelnik polecił sprowadzić Harewicza. Gdy ten przyszedł, pomiędzy pułk. Zbrowskim a Harewiczem wywiązała się następująca rozmowa:

— Czy pan jest Stach Harewicz? — zapytał pułk. Zbrowski.
— Jestem Mieczysław Harewicz.
— Czy pan mnie poznaje?
— Nie.
— Jestem Wacław Zbrowski.
— Wacław Zbrowski, uczeń 7 klasy szkoły handlowej w Radomiu? — recytował jakby w hipnozie Harewicz.
— A tego pana, p. Kiernikowskie-

go, pan poznaje? To jest „Szach”.

— Poznaje.
— A tę panią pan zna? To jest pani Gabska — indagował dalej pułk. Zbrowski.

— Rodzinę Gabskich znam.
— Czy pan wie, że obecnie upływa 25 lat od stracenia Montwiłła Mireckiego?

Harewicz zbladł i przybitym głosem odparł:

— Ja mu nic nie zrobiłem.

Indagowanie było skończone. Obecny agent wydziału śledczego oświadczył, że Harewicz jest aresztowany i odprowadził go do więzienia.

Harewicz po powrocie z Rosji ożenił się w Polsce i ma kilkonastoletniego syna. Pod względem prawnym jego zbrodnia uległa przedawnieniu i poza utratą posady nic mu nie grozi.

Harewicz jako działacz P. P. S. i prowokator wydał ochranie 22 członków organizacji bojowej, których aresztowano 10 września 1907. Na rozprawie występował niezwykle cynicznie. Przedstawiał, że sprawował rolę instruktora bojowego w organizacji i że z jego rozkazu dokonywano zamachów terrorystycznych. W ten sposób zrobił z siebie jeszcze większego bohatera. Został za to skazany na śmierć, którą to karę zamieniono mu na sześć miesięcy twierdzy. Karę tę odsiedział w bardzo dobrych warunkach w dziesiątym pawilonie Cytadeli. Gdy został już całkiem zdekonspirowany w Radomiu, Harewicz przeniósł się do Warszawy i tu wydał Montwiłła Mireckiego. (w)

Zgromadzenie Ligi Narodów

KONIEC DEBATY OGÓLNEJ

Genewa. (PAT.) Zgromadzenie zakończyło debatę ogólną. M. in. przemawiał francuski min. spraw zagr. Paul Boncour, który omówił „pakt czterech”, zapewniając, że Francja nie porzuciła i nie porzuci polityki zaufania i współpracy.

O EMIGRACJĘ ŻYDÓW DO PALESTYNY

Genewa (PAT.) Szósta komisja zgromadzenia przystąpiła wczoraj do dyskusji nad mandatami. Głównym przedmiotem obrad był mandat palestyński, a w szczególności kwestja imigracji do Palestyny Żydów z Niemiec i innych krajów.

W dyskusji zabraj głos m. in. delegat polski min. Raczyński, który wskazał na wzmoczenie zwłaszcza wobec sytuacji w Niemczech ruch wychodzący Żydów do Palestyny, podnosząc, że bezpośrednio jest tem zainteresowana Polska. Należy się spodziewać — zakończył p. Raczyński, — że Anglja, jako mandatarjusz, ułatwi

osiedlanie się Żydów w Palestynie, przystosowując procedurę imigracyjną do nowych warunków zwiększonej liczby kandydatów i zwiększonych możliwości absorbcyjnych Palestyny. Żydzi z całego świata i państwa, reprezentowane w Genewie, jak również Stany Zjednoczone, niewątpliwie ułatwią jej to zadanie, a Liga Narodów winna udzielić tej akcji swojej pomocy.

Następny mówca, delegat Wielkiej Brytanji, oświadczył, że kwestja emigracji Żydów niemieckich do Palestyny będzie przedmiotem układu pomiędzy władzami angielskimi a niemieckimi. Palestyna jest małym krajem i nie może zapewnić całkowicie rozwiązania tego problemu.

UCHODŹCY Z NIEMIEC

Genewa. (PAT.) Zgromadzenie zdecydowało odesłać do drugiej komisji wniosek holenderski w sprawie zajęcia się sytuacją uchodźców z Niemiec. Delegat niemiecki von Keller oświadczył, że delegacja niemiecka powstrzymuje się od głosu.

Przyjazd Paul Boncoura i Titulescu do Polski?

Warszawa. (Tel. wł.) Przedstawiciel agencji „Iskra” Szczyński był przyjęty przez ministra spraw zagranicznych Francji Paul Boncoura w Genewie, który mu oświadczył, że w najbliższym czasie wybiera się do Polski. Przyjazd Paul Boncoura będzie nosił charakter oficjalny. (w)

Warszawa. (Tel. wł.) Otrzymało wiadomości pochodzące z kół zbliżonych do delegacji rumuńskiej w Genewie, że min. spraw zagranicznych Titulescu ma przybyć do Warszawy między 8 a 10 października. W takim razie min. Beck przyspieszyłby swój powrót z Genewy. (w)

Aresztowania narodowców

Kraków. (Tel. wł.) W ubiegłą niedzielę na terenie Zatora (pow. wadowicki) i okolicy w wczesnych godzinach rannych dokonano aresztowania kilku członków b. O. W. P. Aresztowani zostali: Piórek Stanisław, akademik, Ptak Konstanty, kupiec, Zieliński Julian i Kozłowski Marjan, akademicy, oraz Zaruzik Józef, kupiec. Są to ludzie młodzi od 20 do 25 lat, a wszyscy oni stanowią powiatowy zarząd grupy młodych Stron. Nar. w Zatorze.

Sędzia zasłabł

Warszawa. (Tel. wł.) W gmachu Sądu Najwyższego zasłabł podczas rozprawy sędzia Bolesław Krzyżanowski, którego zaraz odwieziono do szpitala. (w)

Wypowiedzenie kontraktów

Warszawa. (Tel. wł.) Od 1 października otrzymali 3-miesięczne wypowiedzenie wszyscy kontraktowi urzędnicy w niektórych instytucjach i za-

kładach, podległych ministerstwu sprawojskowych w Warszawie. Ze zredukowanymi kontraktami mają być odwołane w ostatnich dniach grudnia na warunkach niższych uposażeń. (w)

Przymusowe rozjemstwo

Warszawa. (Tel. wł.) Min. opieki społecznej opracowało projekt dekretu o przymusowym rozjemstwie we wszelkich zatargach o place, który to dekret ma obowiązywać na terenie całego państwa. Będzie on przedstawiony radzie ministrów w najbliższym czasie. (w)

Traktat z Austrią

Wiedeń. (PAT.) Ukończone zostały pomyślnie rokowania handlowe polsko-austriackie. We wszystkich punktach udało się osiągnąć porozumienie. Podpisanie traktatu nastąpi w dniach najbliższych.

Podrożenie benzyny?

Warszawa. (Tel. wł.) Firmy naftowe Limanowa i Nobel zażądały

od naftowej komisji cennikowej dalszej podwyżki ceny benzyny do 72 gr za litr. W ten sposób benzyna podróżalaby od maja z czterdziestu kilku groszy o 70 proc.

Wyjazd poła polskiego do Berlina

Warszawa. (PAT.) Wczoraj o godzinie 10.50 odjechał do Berlina nowomianowany poseł Rzplitej p. J. Lipski w towarzystwie radcy poselstwa St. Lubomirskiego.

O mord w Truskawcu

Sambor. W jedenastym dniu zeznawał komisarz Billewicz, któremu podlegał ś. p. kom. Czechowski. Świadek charakteryzował Baranowskiego, dając niezdecydowane odpowiedzi, raczej korzystne dla oskarżonego.

Św. nadkom. Petry omawiał szczegóły aktów terrorystycznych Ukraińców.

Pod koniec adw. Sochewycz składa oświadczenie, iż nie jest prawdziwe oświadczenie Baranowskiego, jakoby namawiał go do zamachu na sali sądowej i nawet dawał rewolwer.

Osk. Baranowski twierdzi, że rewolwery otrzymali więźniowie inną drogą, a adw. Sochewycz miał mu dać kompas, aby ułatwić ucieczkę.

Do stratosfery

Moskwa. (Tel. wł.) Według dotychczasowych badań sowiecki lot do stratosfery zakończył się pomyślnie. Prof. Wangerheim, pod którego kierownictwem odbył się ten lot, stwierdza, że według badań instrumentów pomiarowych balon osiągnął wysokość przeszło 19 tys. metrów. Bliższe szczegółowe dane zostaną opublikowane po ostatecznym skontrolowaniu całego materiału naukowego.

Samosąd chłopski

Lublin. (Tel. wł.) W wiosce Czarnymstoku w pow. zamojskim, przychwyli miejscowi wieśniacy przy kradzieży koni ze stajni trzech konikradów w osobach Jana Zdunka, Józefa Mazurka i Michała Kukieli.

Zebrał się tłum chłopów z cepami i kijami, którzy postanowili dokonać samosądu nad złodziejami. W wyniku samosądu Jan Zdunka doznał ciężkich uszkodzeń ciała i wkrótce potem zmarł. Pozostałych złodziei przewieziono w ciężkim stanie do szpitala.

Oświadczenie

W związku z naszą notatką w nrze 351 p. t. „Zwolnienie radcy Szpakowskiego”, komunikuje nam w jego imieniu adwokat p. Adam Michnik z Bydgoszczy, że mylnem było doniesienie, jakoby p. radca Szpakowski został zwolniony ze służby w dyrekcji bydgoskiej w drodze postępowania dyscyplinarnego. Stwierdza natomiast, że p. radca Sz. za cały czas 13-letniej służby państwowej aż do dnia dzisiejszego nie miał w ogóle przeciw sobie skierowanego postępowania dyscyplinarnego.

Przepowiednia pogody na środe: W ciągu dnia pogoda nieustalona i zmienna, nadal chłodno, ze zmiennym zachmurzeniem, miejscami przerywane opady.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, dnia 3. 10. 1933 r.
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była ożywiona.
Z pożyczek państwowych poszukiwano w dalszym ciągu 5% poz. konwers. po 50%, poza tem poszukiwano 4% premj. dol. po 47 — bez oddawców.
Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano 4% dolarowe listy zast. serji K. z r. 1933 — po 35.50% w zaofiarowaniu, natomiast za 4% dolarowe listy zast. serji K. z r. 1933 w zlocie placono 41%; również poszukiwano 4% listy zast. konwert. po 35%. W końcu handlowano 4% złotych listy zast. serji K. z r. 1933 (dawn listy żytnie) po 36.90% (co odpowiada dawniejszemu notowaniu 5.60).
Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 78.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 50% P.
4 1/2% dol. listy zast. s. K. z r. 1933 35 1/2% O.
4 1/2% dol. listy zast. s. K. 1933 w zlocie 41% P.
4% listy zastaw. konw. ostempl. Pozn. Ziem. Kredyt. 4 8.90 35% P.
(Kurs w złotych)
4 1/2% złotowe listy zast. s. K. 1933 36.90 O.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I. em. 78.— P.
Tendencja ożywiona.
Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.69 — 5.65 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.71 zł.
Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk niem. w dewizach 212.00 zł, gotówka 209.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.26 do 173.52 zł, gotówką 172.92 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 3. 10. 1933 r.
Warunki: Handel hurtowy partje! Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1. żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne
Żyto 565 tonn par. Poznań . . . 14,75
Żyto 15 tonn par. Poznań . . . 14,60
Pszenica 45 tonn par. Poznań . . . 20,50
Pszenica 45 tonn par. Poznań . . . 20,25
Owies 120 tonn par. Poznań . . . 14,00

Ceny orientacyjne
Żyto . . . 14,50—14,75
Usposobienie spokojne . . .
Pszenica . . . 20,00—20,50
Usposobienie spokojne . . . 16,50—17,50
Jęczmień browarowy . . .
Usposobienie spokojne . . . 14,25—14,50
Jęczmień 695 g/l 13,50—14,00
Usposobienie słabe . . .
Owies . . . 13,50—14,00
Usposobienie spokojne . . .

Mąka żytnia 65% wł work. . . 22,25—22,50
Usposobienie spokojne . . . 33,25—35,25
Mąka pszenna 65% wł work. . .
Usposobienie spokojne . . . 8,50—9,00
Otręby żytnie 8,50—9,00
Otręby pszenne 9,50—10,00
Otręby pszenne (grube) 36,00—37,00
Rzepak zimowy 38,00—39,00
Rzepak zimowy 38,00—40,00
Groch Viktoria 20,00—24,00
Groch Folgera 22,00—25,00
Ziemniaki jadalne 2,25—2,50
Ziemniaki fabr. za kilo % . . . 11
Mak niebieski 63,00—67,00

Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 880 tonn, pszenicy 130 tonn, jęczmienia 195 tonn, otrąb żytnich 45 tonn, siemienia lnianego 15 ton, ziemniaków jadalnych 150 tonn, ziemniaków fabrycznych 360 tonn, mąki ziemniaczanej 160 tonn.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 3. 10. 1933 r.
Spędzono: wołów 52, buhaj 150, krów 320, świń 1.980, cieląt 479, owiec 146, razem 3.127 zwierząt.

Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

Placono za 100 kg. żywej wagi za:

BYDŁO:
Woły:
Pełnomięsiste wytuczzone nieoprzęgane 70—74
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3 62—66
Mięsiste tuczone starsze 52—58
Miernie odżywione 44—50

Buhaje:
Wytuczzone pełnomięsiste . . . 64—70
Tuczone mięsiste 56—60
Nietuczzone dobrze odżywione starsze 50—54
Miernie odżywione 40—46

Krowy:
Wytuczzone pełnomięsiste . . . 66—70
Tuczone mięsiste 56—60
Nietuczzone dobrze odżywione . . . 42—46
Miernie odżywione 28—34

Jalowice:
Wytuczzone pełnomięsiste . . . 70—76
Tuczone mięsiste 62—66
Nietuczzone dobrze odżywione . . . 52—58
Miernie odżywione 44—50

Młodzież:
Dobrze odżywione 44—50
Miernie odżywione 42—44

Cieleta:
Najprzebieższe cieleta wytuczzone 80—84
Tuczone cieleta 70—76
I obrze odżywione 62—66
Miernie odżywione 50—58

OWCE:
Wytuczzone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy . . . 00—00
Tuczone starsze skopy i maciorci 54—60
Dobrze odżywione 00—00

ŚWINIE (TUCZNIKI):
Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi 110—114
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi 100—106
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi 92—98
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi 82—90
Maciorzy i dożn. kastraty . . . 90—100
Przebieg targu spokojny.

ATENY, KONSTANTYNOPOL, JEROZOLIMA

Wycieczka okrętem „POLONIA” po Morzu Czarnem i Śródziemnym.

Odjazd 24 października b. r. ze Lwowa.

Powrót 7 listopada b. r. do Lwowa.

Ceny biletów łącznie z paszportem i wizami od zł 600,— ng 5623

Inform. i sprzedaż biletów: LINJA GDYNIA - AMERYKA, Warszawa, Marszałkowska nr. 116.

W Poznaniu informuje szczegółowo i sprzedaje bilety okrętowe Polskie Biuro Podróży „Orbis”, plac Wolności 9 tel. 5218.
nr 5 785**Znowu strajk w tramwajach!**

Od wczesnego rana nie jeżdżą dziś znowu tramwaje i autobusy z powodu strajku. O przyczynie strajku podaje dyrekcja P. K. E. następujący komunikat:

„Dzisiaj we wtorek rano wybuchł znowu strajk w tramwajach poznańskich. Publiczność jest znowu pozbawiona jedynego taniego środka lokomocji. Jakże przyczyny spowodowały wybuch strajku?

„Na dziś rano godz. 10-tą była wyznaczona konferencja w Inspektoracie Pracy celem porozumienia się. Porozumienie miało nastąpić w sprawie wypowiedzenia 18-tu robotnikom, pracującym przy naprawie bruków i torów. Rokrocznie tak się działo, że po skończonych robotach na torach wypowiadano tym, którzy byli przy tych robotach zajęci. Tak się działo w r. 1930, 1931, 1932; tak samo też postąpiła dyrekcja w roku 1933.

„Między 18-ma robotnikami, którzy otrzymali prawem przewidziane 14-dniowe wypowiedzenie jest 8-miu takich, którzy zawarli specjalną umowę zajęcia ich tylko na sezon letni. Byli to brukarze i ramrze, którym zawsze o tej porze robota się kończy. Resztę była dyrekcja skłonna umieścić w warsztatach, o ile wszyscy zgodzą się na odpowiednią redukcję 8-mio godzinowego czasu pracy celem zrównoważenia zatrudnienia większej ilości pracowników.

„Taki jest stan faktyczny, i to dało powód do ponownego wybuchu strajku. Wydział robotniczy żąda bezwzględnego cofnięcia wypowiedzenia, rozumując, że dla tych 18-tu powinno się znaleźć zatrudnienie. Tymczasem sytuacja gospodarcza nie pozwala na tego rodzaju wydatki, na zatrudnienie więcej robotników, aniżeli konieczność potrzeba. Należy zważyć, że od r. 1929 jest stały ubytek frekwencji pasażerów, że dochody zmniejszyły się o 46 proc., i że wobec tego koniecznością gospodarczą jest zmniejszyć wszystkie wydatki. Lwią część wydatków wynoszą wydatki personelu. To też już w lipcu, gdy znizono cenę biletu tramwajowego, kupowanego w bloczkach, na 20 groszy, zamierzono obniżyć zarobki personelu, wynoszące do dziś dnia około 18 proc. ponad taryfę.

„Jeżeli strajk, który był w lipcu, uniemożliwił przeprowadzenie obniżki płacy, nie pozostaje dyrekcji nic innego, jak zmniejszenie ilości pracowników do normy najniezbędniejszych potrzeb. Tego samego środka chwytają się wszystkie instytucje, a nawet i urzędy państwowe. W województwie wypowiedziano 19 urzędnikom. W urzędach skarbowych zwolniono około 100 urzędników.

„To, co się dzieje w tramwajach poznańskich, nie jest niczem innym, jak koniecznością gospodarczą. Instytucja, która nie może podać wszystkim swoim zobowiązaniom, której nie starczy na wszystkie wydatki, z prowadzeniem przedsiębiorstwa połączone, nie może inaczej postąpić. Strajk więc jest całkiem dziki, bez wyczerpania wszystkich środków porozumienia się, bez względu na to, czy publiczność poniesie szkodę, dlatego tylko, że wydział robotniczy postanowił przeprowadzić swoją wolę za wszelką cenę.

Tyle komunikat dyrekcji P. K. E. Tutejszy „strzelecko-sanacyjny” „Przegląd Codzienny” wydał triumfujący dodatek nadzwyczajny p. t. „Trzeci strajk tramwajarzy”. W dodatku tym pisze „Przegląd Codz.” m. in.: „Redakcja nasza od wczoraj była już dokładnie poinformowana o wszystkim i czekaliśmy na posterunku itd.”

Warunki strajkujących są według wspomnianego pisma następujące: „1) Bezwzględne usunięcie dyrektora Maćkowiaka. 2) Ponowne przyjęcie wydalonych w sobotę pracowników P. K. E. 3) Oczyszczenie atmosfery przez wyrzucenie prowokatorów, działających ze strony dyrekcji i znęcających się nad pracownikami.”

Podajemy te warunki umyślnie do-

stawnie we formie, w jakiej je ogłosił organ strajkujących, który ponadto pisze: „Postulaty te są nieodwołalne. Jak długo nie zostaną one spełnione, pracownicy nie powrócą do pracy i zapowiedzieli strajk bezwzględny... Tramwajarze pozostają na miejscu, obejmując budynki P. K. E. w swoją władzę... Zatem na dłuższy czas Poznań będzie bez tramwajów. Chyba, że zdecydowana interwencja władz położy wreszcie kres denerwującym już wszystkim wybrykom Maćkowiaka i t. d.”

Jednym słowem: o planie gospodarczym i prowadzeniu przedsiębiorstwa P. K. E. mają decydować nie odpowiedzialne za to przed walnem zebraniem spółki akcyjnej oraz przed prawem władze spółki, lecz zespół pracowników tramwajowych, a raczej ich komitet strajkowy. Czemże to się różni od metod komunistycznych? A w dodatku: „Tramwajarze obejmują budynki P. K. E. w swoją władzę”. Oto obraz stosunków społecznych, które wraz z komitetem strajkowym taką

rozkoszą przejmują organ „strzelecko-sanacyjny”.

Jak na tem ucierpią szerokie masy ludności, i to przede wszystkim uboższej, jeżeli Poznań „na dłuższy czas będzie bez tramwajów”, to komitetu strajkujących nic nie obchodzi. Czynniki angażują się na rzecz strajku około 100 pracowników.

Informacyjnie nadmieniamy jeszcze, że o godz. 9 przybył na teren P. K. E. inspektor Kowalik. W chwili gdy słowa te piszemy, odbywa się w województwie konferencja inspektora Kowalika i dyr. Maćkowiaka.

Nadmieniamy jeszcze, że „Przegląd Codz.” twierdzi, jakoby dyrekcja P. K. E. była wypowiedziała nie tylko sezonowym robotnikom (o których mówi komunikat P. K. E.), ale ponadto jeszcze 14 zwrotniczym i 3 szoferom. Na nasze zapytania w dyrekcji P. K. E. zaprzeczono twierdzeniu o zlikwidowaniu 14 zwrotniczych. Redukcja 3 szoferów stoi w związku ze zniesieniem odnośnych linii autobusowych, na które — jako na bezcelowe z powodu istniejącej na odnośnym szlaku komunikacji tramwajowej — zwrócił dyrekcji P. K. E. uwagę przedstawiciel ministerstwa komunikacji.

Po zamknięciu wystawy zdrowia

W dniu 1 października o godzinie 18 zamknięto Wystawę „Przyroda. Zdrowie i Opieka Społeczna”. W ostatnim dniu olbrzymie tłumy, dochodzące do 23,000 osób, zwiedziły Wystawę.

W poniedziałek zaczęła się likwidacja stoisk, która posuwa się naprzód w niesłychanie szybkim tempie, tak że już w ciągu 3 dni hale opustoszeją.

Wystawcy są przeważnie zadowoleni z kontaktu, jaki nawiązali z lekarzami, których przeszło 5,000 zwiedziło Wystawę. W niektórych wypadkach uskuteczniło bardzo znaczne obroty. Jednakże zaznaczyć wypada, że wystawy, w odróżnieniu od targów, mają w

pierwszym rzędzie na uwadze reklamę i propagandę a nie transakcje. Stąd pochodzi piękny wystrój stoisk, zwracający uwagę zwiedzających. Wystawę zwiedziło przeszło 100,000 osób dorosłych i 20 tysięcy dzieci. Już obecnie stwierdzić można, że aczkolwiek wydatki związane z Wystawą były bardzo znaczne, jednakże Wystawa deficytu nie przyniesie, a nawet może wykazać nieznaczny zysk.

Ogólna opinia o Wystawie jest wyraźnie zycziwa, albowiem tak w treści jak i w formie była ona bardzo poważna i ciekawa i niewątpliwie przyniosła znaczne korzyści społeczne i ekonomiczne.

Wojna żydowsko-ukraińska

Dr. Rotenstreich w „Hajncie” omawia wrogi stosunek społeczeństwa ruskiego do Żydów na obszarze Małopolski Wschodniej. Żydom we wsiach czyni się wszelkiego rodzaju wstręty, aby zmusić ich do opuszczenia wsi:

„Ukraińcy są tak zorganizowani, że kiedy wyszczuwany Żyd decyduje się opuścić wieś, w której on i jego rodzice pracowali, dają oni do wypuszczenia go bez grosza. Od niego nie kupuje się nie tylko towaru, lecz i tego kawałka ziemi, na którym on siedzi. Chcą oni, aby opuścił pole i odszedł z niczem...”

Dzieje się to w całej Małopolsce Wschodniej, przyczem przywódcy ukraińscy nie bronią Żydów. Żydzi zapytują publicznie działaczy ukraińskich, dlaczego oni nie potępiąją tego stosunku do Żydów we wsiach:

Propaganda bezbożnictwa

Polska Katolicka Agencja Prasowa donosi, co następuje:

Jednym z widomych skutków przyjaznego porozumienia się Polski z Sowietami jest wzmoczony dopływ do Polskiej filmów sowieckich o wybitnie propagandowym charakterze zarówno społecznym, jak politycznym i kulturalnym. Dopuszczone dotychczas do nas filmy sowieckie zajmują też zupełnie zdecydowane stanowisko w stosunku do religii. Jedne z nich, jak n. p. film o dzieciach-włóczęgach („bezprizornyje”) uderzał umiejętnym usunięciem czynnika religijnego z zakresu wychowywania młodzieży, oraz z całokształtu życia. W innych następnie na nasz rynek dopuszczonych filmach sowieckich znajdujemy już czynne uderzenie w religię. A więc w filmie „Ziemia pragnie” znajdujemy scenę modlitewnego błagania Boga przez Muzułmanów o deszcz. Modlit-

wa nie odnosi żadnego skutku, sprostado go natomiast praca i wola młodych pionierów komunizmu wysłanych w celach gospodarczych do kraju Turkmenów. W wyświetlanym obecnie filmie sowieckim „Orły na uwięzi”, sławiącym prace badaczy polarnych, uderzenie w religię jest jeszcze silniejsze. Oto jedna ze scen tego filmu przedstawia modlitwę i czytanie Biblii przez marynarzy żaglowca, zbłąkanego na wodach Arktydy, a tuż po tej scenie podkreślonej odpowiednim napisem, zdradzieckiej ocean uderza w okręt, zatapia go i skazuje marynarzy na śmierć.

Wydaje nam się wskazanem — pisze KAP. — zwrócić uwagę powołanych czynników urzędowych na te objawy propagandy bezbożnictwa filmów sowieckich, która drogą zwalczania religii i szczenia zamętu w sferze pojęć moralnych jednocześnie zdąży do z bolszewizowania mas.

Bezrobocie w Niemczech

Dane niemieckie o bezrobociu wskazują, że w okresie rządów obecnych tj. od początku r. b., liczba bezrobotnych pobierających zasiłki, zmniejszyła się z 6 milionów do 4.

P. Sauerwein, który przeprowadził obecnie liczne badania w nowych Niemczech, podaje w tym względzie następujące wiadomości („Paris-Soir” nr. 3644):

Zajęcie części bezrobotnych przypisują w Niemczech powszechnemu ożywieniu, we wszystkich krajach, ocenianemu na jakieś 8 proc. podwyższenia się ruchu zajęć. Część bezrobotnych, w liczbie ćwierć młjona (260 tys.), zajęto w t. zw. obozach pracy. Poza to wprowadzono nowe sposoby użycia ludzi do robót.

Szeroko zakrojone jest obecnie użycie t. zw. Landhelfer. Rolnicy, szczególnie mniejsi, do 20 ha, otrzymali zawiadomienie, że posyła się im pomocnika rolnego. Dobierano ich z bezrobotnych miejskich, ale mających znajomość robót na roli. Właściciel gruntu dostaje pewną subwencję na ten cel, a sam ma obowiązek dać pomocnikowi rolnemu żywność, pomieszczenie, oraz około 25 marek miesięcznie. Jest to niewiele, ale obok żywności i pomieszczenia jednak coś, szczególnie jeśli się zważy, że przeciętny zasiłek bezrobotnego wynosił 47 mk. miesięcznie, bez żywności i mieszkania.

Dla zwalczania bezrobocia ustawa z czerwea r. b. przeznaczono 1 miliard marek na roboty. Np. w Prusach Wschodnich zajęto przy nich 70 tysięcy ludzi. Dostają jedno pożywienie ciepłe na dzień i 25 mk. na miesiąc za ciężką robotę. Ale ludzie, którzy od czterech lat nie nie robili, a tylko brali zasiłki, teraz pracują.

Trzeba jednak twierdzić, że zarazem płace robotników nie powiększyły się, lecz się zmniejszyły. Co to znaczy? Prostu na opłacenie nowo zajętych poszły częściowo pieniądze ze skarbu państwa, a częściowo to, co pracodawcy zyskali przez obniżkę płac i co mogli przeznaczyć na nowych pracowników. Niema zatem w tem zmniejszeniu bezrobocia objawów wzmocnienia się życia gospodarczego.

Zarazem zaś znaczna część zajętych obecnie nie będzie miała, jak wszędzie obecnie, zajęcia w zimie. Dotyczy to przede wszystkim licznej grupy owych Landhelfer. Dlatego zima zapowiada się ciężko.

Z Stronnictwa Narodowego

Koło Stare Miasto

Odbyło się w sali p. Pohlowej Poznań — Stare Miasto zebranie plenarne Stronnictwa Narodowego, które zajął p. prezes Libera i udzielił głosu obecnemu na sali posłowi Witkowskiemu, który wygłosił obszerny referat okolicznościowy. Nad referatem wywiązała się szczegółowa dyskusja, w której zabierali głos pp. Libera, Jeske i inni.

Po wyczerpaniu porządku obrad zamknął zebranie p. Libera.

KOŁO LAZARZ

Plenarne zebranie odbyło się w sali Kasyna Obywatelskiego pod przewodnictwem wiceprezesa zarządu. Po zatwierdzeniu wstępnych formalności aktualny referat polityczny wygłosił red. Andrzej Trella, poczem wywiązała się ożywiona dyskusja, w której zabierali głos pp.: inż. Zaremba, Stolpe, Nagler, Kowalski i inni. W głównej mierze dyskusja toczyła się około zagadnień: niemieckiego i żydowskiego. W drugiej części zebrania załatwiano sprawy organizacyjne. Następne zebranie w dniu 18 października będzie walnem.

Przemysłowcy przed sądem

Warszawa, (Tel. wł.) Na procesie bandy przemysłowców zeznawał adw. Zand, który oświadczył, że Salowa zwróciła się do niego za pośrednictwem adw. Wiśniewskiego, aby interwenjował u komisarza straży celnej Kuźmińskiego z racji aresztowania Sala.

W trakcie rokowań o zwolnienie Sala komisarz Kuźmiński oświadczył, że sprawa tak się skomplikowała na niekorzyść podejrzanych, że o jego uwolnieniu mówić nawet nie można. Świadek widywał się z Bachrachem, ale nie słyszał nic, ażeby komisarz Kuźmiński chciał wciągnąć Bachracha do sprawy. (w)

Utonął w jeziorze

Berlin, (PAT.) Lotnik Wirth spadł ze swym aparatem do jeziora Breiting i utonął.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Pośrednie ceny wywozowe

W ostatnich czasach „zabrano się” energicznie do forsowania wywozu wyrobów przemysłu przetwórczego. — Chwała Bogu! Akcja ta z kilku względów jest bardzo pożądana:

Nasz bilans handlowy z krajami zamorskimi ciągle jeszcze jest pasywny (na naszą niekorzyść); do tych krajów — surowców wywozić nie możemy, bo stopień ich uprzemysłowienia — mimo wszystko — jest niski, co powoduje konieczność importu do nich gotowych fabrykatów. Zresztą, nawet w krajach uprzemysłowionych łatwiej jest lokować gotowe wyroby, niż surowce, gdyż trudniej jest wytoczyć arsenał polityki prohibicjonistycznej i odwetowej przeciwko fabrykatom, niż przeciwko towarom masowym. Poza dwoma powyższymi motywami wchodzi tutaj w grę motyw trzeci, jakim jest możliwość zatrudnienia przez przemysł większej ilości pracowników, w razie zdobycia zamówień zagranicznych.

Zawsze twierdziliśmy, że eksport wyrobów przemysłu przetwórczego powinien być dziełem zbiorowym, t. zn. powinien być rozwinięty drogą solidarnego wysiłku wszystkich koleżeńskich producentów, przyczyniających się do powstania końcowego produktu eksportowego. Na ten temat sporo pisaliśmy.

To też z żywym zadowoleniem notujemy, że pogląd nasz na te sprawy został niejako usankcjonowany przez czynniki miarodajne. Mianowicie wypracowano ostatnio system eksportowy, oparty na zasadzie t. zw. „pośrednich cen wywozowych”.

Ceny te będą — naskutek interwencji izb przemysłowo-handlowych — ustalone w drodze porozumień między poszczególnymi gałęziami przemysłu, a mianowicie, między producentem surowców, półfabrykatów, materiałów do opakowania, różnych dodatków itd., a ostatnim producentem — eksporterem. Ustalone ceny winny być, oczywiście, tak ukształtowane, by ostateczna kalkulacja gotowego fabrykatu posiadała swoją siłę konkurencyjną na danym rynku zagranicznym.

Dotychczas powstało kilka tego rodzaju deklaracji oddania surowców wzgl. półfabrykatów po cenie światowej dla produkcji, przeznaczonej na eksport. I tak gotowość tę zaoferował przemysł przedalń bawełnianych dla wyrobu tkanin, przeznaczonych na eksport — podobnie: przedała jedwabiu sztywnego, przedała wełniana, żelazo, papier, celuloza, opakowania jutowe itp.

Zasada „pośrednich cen wywozowych” jest tą podstawą, na której w przyszłości ma się oprzeć nasz wywóz produktów przemysłu przetwórczego. Naturalnie zachodzi tutaj potrzeba również i dalszych poczynań, któreby rozwiązały problem finansowania eksportu, zagadnienie znajomości rynków zagranicznych itd. Jednak wszystkie te kwestje dadzą się rozwiązać, o ile cena końcowego produktu, będąca wykładką „pośrednich cen wywozowych” okaże się wystarczająco niską, by zważyć konkurencję na rynkach zagranicznych.

Jesteśmy na dobrej drodze!

POŻYCZKA INWESTYCYJNA

Wczoraj odbyło się losowanie 4 proc. premijowej pożyczki inwestycyjnej z r. 1928. Losowanie nadzorowała komisja, powołana przez min. skarbu.

Wylosowano premje: 3 po 50.000 zł, 1 na 25.000 zł, 5 po 10.000 zł, 36 po 1.000 zł, 143 po 500 zł, 512 po 250 zł. Razem 700 premij na sumę 460.500 zł.

Wynik głosowania jest następujący (pierwsza liczba oznacza numer serji, druga — numer obligacji).

- Zi 50.000: 2242—19, 4998—2, 4611—20.
- Zi 25.000: 3747—29.
- Zi 10.000: 1792—34, 1624—22, 6777—39, 5254—38, 9086—42.
- Zi 1.000: 3270—7, 7441—11, 8382—39, 9337—20, 5291—47, 8499—45, 2501—26, 7680—18, 9703—18, 9601—19, 1922—16, 4146—3, 9358—22, 6253—7, 2043—33, 8063—20, 2659—5, 4386—29, 4394—14, 9189—11, 1579—18, 1389—43, 9905—21, 5667—25, 4333—29, 1009—8, 4231—44, 7262—3, 582—29, 1468—28, 5064—1, 7047—46, 760—11, 6979—18, 7394—34, 2921—45.
- Zi 250: 2242—50, 4998—46, 4611—44, 3747—13, 1792—42, 1624—34, 6777—22, 5254—35, 9086—14, 3270—720, 7441—10, 8382—40, 9337—21, 5291—48, 8499—16, 2501—29, 7680—42, 9703—12, 9601—42, 1922—33, 4146—39, 9358—29, 6253—11, 2043—34, 8063—3, 2659—31, 4386—11, 4394—24, 9189—42, 1579—4, 1389—35, 9905—43, 4667—26, 4333—13, 1009—48, 4231—50, 7262—14, 582—9, 1468—14, 5064—11, 7047—12, 760—23, 6979—48, 7394—23, 2921—30.

Likwidacja bydgoskiej Izby Przemysłowo-Handlowej

Z Bydgoszczy donosi (zb): W Bydgoszcz uderza cios nowy. Na piątkowym posiedzeniu rady ministrów postanowiono zlikwidować bydgoską Izbę Przemysłowo-Handlową, a jej teren podzielić między izby poznańską i gdyńską. Jako termin likwidacji, wyznaczono 1 listopada r. b. Dla przeprowadzenia formalności likwidacyjnych przewidziano okres dwumiesięczny, do 1-go stycznia 1934 r.

O likwidacji tej instytucji myśłano już dawniej. Pierwszy jej projekt wysunięty był jeszcze w tych czasach, gdy urząd ministra przemysłu i handlu spoczywał w rękach inż. Kwiatkowskiego i gdy ustalono zasadę, że poszczególne izby przemysłowo-handlowe mogą ewentualnie obejmować teren kilku czy paru województw, ale nie jest wskazana gęstsza sieć izb, niż urzędów wojewódzkich. Taka sytuacja istniała na terenie województw poznańskiego i pomorskiego, gdzie były 3 izby przemysłowo-handlowe: w Poznaniu, Bydgoszczy i Grudziądzu. ta ostatnia przeniesiona przed pewnym czasem do Gdyni.

Wówczas jednak utrzymano bydgoską izbę przemysłową ze względu na to, że obejmowała ona teren północnej części Wielkopolski i południowej Pomorza, użyty już z tą instytucją, i że była ona izbą pod względem finansowym samowystarczalną, nie potrzebującą zewnątrz pomocy. Jednocześnie wysunięta przez Bydgoszcz koncepcja stworzenia z izby gdyńskiej instytucji gospodarczej, nastawionej na zagadnienia morskie, eksportu i importu, przyjęta była przychylnie przez tę część świata gospodarczego Polski, która doceniała znaczenie Gdyni jako portu.

Niestety, gdy zaszła potrzeba świadczeń materialnych ze strony innych izb

na rzecz Izby Morskiej, rozpoczęło się wycofywanie z poprzednio uznanego stanowiska. Tylko jedna izba bydgoska spełniała wzięty na siebie obowiązek i wpłacała obiecaną na rzecz Gdyni subwencję, w ostatnim roku dając nawet kilka tysięcy więcej ponad preliminowaną sumę 12.000 zł.

Izby poznańska i gdyńska, których fundusze były zbyt małe na pokrycie wydatków, zaczęły zabiegać coraz energiczniej o likwidację bydgoskiej Izby Przemysłowo-Handlowej i podział jej terenu między Poznań i Gdynię. Mimo zabiegów władz izby bydgoskiej, mimo protestów sfer przemysłowo-handlowych i rolniczych okręgu bydgoskiego i nawet dalszych powiatów Pomorza, wykazujących potrzebę istnienia izby w Bydgoszczy i krzywdę, jaką dla świata gospodarczego spowodować musi jej likwidacja, Izbę Przemysłowo-Handlową w Bydgoszczy zlikwidowano.

Spółceństwo tego miasta i sfery gospodarcze okręgu bydgoskiego zaskoczono są boleśnie stworzonym przez radę ministrów faktem dokonaniem. Budzi się tu odruchowo przekonanie, że jakimś czynnikiem zależy poprostu na poderwaniu istnienia Bydgoszczy i zepchnięcia 120-tysięcznego miasta do rzędu zwykłej dziury prowincjonalnej. — Wywołuje to uczucie zniechęcenia i nie wiary w przyszłość.

Co do podziału terenu izby bydgoskiej, dowiadujemy się, że do izby gdyńskiej przydzielono być mają z województwa poznańskiego powiaty: bydgoski, inowrocławski, szubiński i wyrzycki, jak również całe Pomorze. Powiaty, położone na południe od wymienionych, oddane będą pod wpływ Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

KONJUNKTURY

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	25. 9.	26. 9.	27. 9.	28. 9.	29. 9.	30. 9.
Pszennica						
Warszawa	22,50	22,50	22,50	22,00	22,00	—
Poznań	21,25	21,00	21,00	20,75	20,75	20,50
Bydgoszcz	20,75	21,40	20,50	—	21,00	—
Łódź	24,00	—	—	23,50	23,50	23,50
Zyto						
Warszawa	14,75	14,75	14,75	14,75	14,75	—
Poznań	14,75	14,75	14,75	14,75	14,75	14,75
Bydgoszcz	14,70	14,75	14,50	14,70	15,20	14,65
Łódź	14,50	—	—	14,50	14,50	14,50
Jęczmień						
Warszawa	15,00	15,25	15,25	15,25	15,25	—
Poznań	14,50	14,50	14,75	14,75	14,75	14,75
Bydgoszcz	—	—	—	—	—	15,25
Łódź	15,00	—	—	15,00	15,00	15,00
Owies						
Warszawa	15,50	15,50	15,50	15,50	15,50	—
Poznań	14,00	14,00	14,00	14,00	14,00	14,00
Bydgoszcz	14,25	14,50	—	15,00	15,15	15,00
Łódź	15,00	—	—	14,50	15,00	14,50

Sytuacja na światowych rynkach zbożowych jest niejasna i poddawana jest ocenom wprost sprzecznym. W okresie sprawozdawczym dokonano wprawdzie wielkich obrotów, jednak nie wpłynęło to na wyższe cen, przeciwnie, ceny wykazały dość silnie zaakcentowany kierunek zniżkowy. Gdy niedawno jeszcze przypuszczano, że wskutek nieurodzaju w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie zapasy zboża, przedewszystkiem zaś pszenicy, zmniejszą się wydatnie, to obecnie ten optymizm już się nie utrzymuje.

Według szacunkowych obliczeń „Corn Trade News” światowe zapasy zboża wynosiły na początku września rb. 486 milj. buszli w porównaniu z 435 milj. rok temu. A mimo nieurodzaju amerykańskiego pozostałości z poprzednich kampanij są tam tak wielkie, że eksporterzy amerykańscy wysilają się na każdy sposób, by doprowadzić do zmniejszenia nagromadzonych zapasów. Wzwołali oni do życia nową organizację p. n. „North Pacific Export Equalization Association”, która zamierza wywieźć 35 milj. buszli po cenie niższej o 20 cts od amerykańskiej ceny dziennej. Strata na tej transakcji w wysokości około 7 milj. dol. ma się pokryć z nowego podatku „pszenicznego”.

Na sytuację rynków zbożowych wpływa ujemnie również płynność stosunków walutowych. Dumping walutowy Stanów Zjednoczonych skłania podobno Argentynę do naśladownictwa właśnie na tle konkurencji w eksporcie zbożowym.

rencji w eksporcie zbożowym.

Na rynkach polskich zniżka dała się narazie tylko pszenicy we znaki. Inne gatunki zbóż wykazały stabilizację cen wzgl. lekką zwyżkę. Pragniemy zwrócić uwagę naszych Czytelników, iż zastąpiliśmy w naszej tabeli kursów giełdy lwowskiej i lubelskiej notowaniami bliższych nam terenem giełd bydgoskiej i łódzkiej. Przypuszczamy, że zmiana ta przyjęta będzie przez zainteresowane koła rolnicze i handlowe z zadowoleniem. Z wdzięcznością przyjmujemy w tej sprawie wszelkie uwagi i życzenia. Przy notowaniach bydgoskich podaliśmy ceny transakcyjne (bo orientacyjne były notowane tylko wyjątkowo), dla innych giełd — ceny orientacyjne.

Nabiał

Ubiegły tydzień, jak zwykle koniec miesiąca, upłynął pod znakiem zmniejszonej aktywności i nawet wyraźnego osłabienia tendencji. Notowania na rynkach zagranicznych obniżyły się w dalszym ciągu o kilka punktów. Jedynie rynek niemiecki miał oficjalne notowania utrzymane. Na rynku krajowym uzyskiwano 3,00—3,20 zł za I gat., w drobnym hurcie do 3,40 zł. Ceny detaliczne były naogół niejednolite i naogół nie przekraczały 3,80—4,00 zł za 1 kg I gat.

Sytuacja w handlu serem od dłuższego czasu nie wykazuje zmian w cenach i tendencji. Rynek mleka konsumcyjnego natomiast ożywił się w związku z ciepłą pogodą, której wpływ uzewnętrznił się w zmniejszeniu produkcji naskutek braku paszy zielonej oraz we wzroście konsumpcji mleka płynnego. Cena mleka konsumcyjnego podniosła się wskutek tego o 2—3 gr.

Jaja

Ocieplenie sprzyjało w ostatnim czasie zwiększonej produkcji, podczas gdy zapotrzebowanie było, zwłaszcza w tygodniu ubiegłym, słabe. Ponadto ocieplenie się temperatury odbiło się ujemnie na towary magazynowanym powodując zwiększoną podaż jaj gatunków podrzędnych. W Poznaniu jednak naogół ceny utrzymały się na poprzednim poziomie i wynosiły 110—115 zł za skrzynię jaj świeżych.

Na rynkach zagranicznych tendencja kształtowała się naogół słabiej, ceny lekko się obniżyły z wyjątkiem rynku niemieckiego, na którym ceny były utrzymane.

Pieniądz i papiery wartościowe

Na światowych giełdach papierów wartościowych panował w ubiegłym tygodniu naogół nastrój spokojny przy obrotach małych. Na giełdzie nowojorskiej dało się zauważyć przejściowo lekkie osłabienie spowodowane zniżką cen zbóż. W końcu tygodnia jednak tendencja znowu się poprawiła. Pożyczki polskie miały tendencję niejednostajną. W dniu 29 września notowano (w nawiasach cyfry z 23 wrze-

śnia rb.): 8% Poż. Dillona 71,12 i pół (69,00) 7% Poż. Stab. 77,00 (75,50), 6% Poż. Dol. 58,00 (59,50), 7% Poż. m. Warszawy 43,75 (44,00), 7% Poż. Śląska 44,00 (45,00).

Na giełdzie londyńskiej panował nastrój spokojny. Pożyczki i inne papiery państwowe miały nadal tendencję mocną, w dziale akcji zwykowały dość silnie papiery naftowe Giełda paryska znajdowała się początkowo pod znakiem dość dużego zastojów, jednak potem naskutek poprawy kursu funta, jakoteż wzmocnienia się notowań na rynku miedzi i cyny nastąpiło ogólne ożywienie, które objęło zarówno akcje jak i papiery procentowe. Renty francuskie były mocne i poszukiwane.

Giełda berlińska wykazywała tendencję słabą, co przypisać należy wzmocnionej realizacji, spowodowanej dużą ciasnotą na rynku pieniężnym.

Na giełdzie warszawskiej ruch był słaby. Kursy akcji większym wahaniom nie ulegały. Również papiery procentowe większych różnic kursowych nie wykazywały. Obroty na giełdzie dewiz były większe niż w tygodniu poprzednim. Całe zapotrzebowanie pokrywał głównie Bank Polski.

Na rynku dolarowym utrzymał się nastrój słaby. Kurs banknotów dolarowych wahał się w granicach 5,74—5,88 — 5,88 — 5,78, za czeki Nowy Jork płacono 5,76—5,91 5,85 — 5,85, za kabel 5,77—5,92 — 5,86 — 5,86. W dziale dewiz europejskich zniżkował Amsterdam, zwykował lekko Londyn. Za czerwonice sowieckie płacono 1,10 — 1,08. Ruble złote obniżyły się z 4,77 na 4,71, a dolary złote z 9,06 na 9,02.

KRONIKA GOSPODARCZA

PO ZAKOŃCZENIU TARGÓW NA JĘCZMIEN BROWARNY W POZNANIU

Jak już informowaliśmy, w dniach 29, 30 września i 1 października odbywały się II Ogólnopolskie Targi i Pokaz jęczmienia browarnego, połączone z I Targami na chmiel wielkopolski.

W czasie trwania Targów sprzedano, według prowincjonalnych obliczeń komitetu, blisko 70 wagonów (zgorą 1000 tonn) po cenach wyższych, aniżeli oficjalne notowania giełdy zbożowej w Poznaniu. Prócz tego, dzięki bezpośredniemu zetknięciu się na Targach producentów z odbiorcami jęczmienia, w toku są dalsze pertraktacje. Targi cieszyły się dużą frekwencją zwiedzających, przyczem najliczniej byli reprezentowani rolnicy.

Ogólnie biorąc, jakoś jęczmień reprezentowanych na tegorocznych Targach była znacznie lepsza od jęczmienia wystawianych na Targach zeszłorocznych, jakkolwiek jęczmień o wybitnie dobrych cechach było stosunkowo nie dużo, co tłumaczył sobie należy przedewszystkiem niezbyt korzystnymi warunkami atmosferycznymi w czasie dojrzewania, tuż przed żniwami. Przeważały więc na Targach pod względem ilościowym jęczmień typu browarnego, średniej jakości.

Ogólnie należy stwierdzić, że Targi są imprezą ze wszechmiar pożyteczną i racjonalną, zyskującą sobie coraz bardziej popularność i uznanie wśród zainteresowanych.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ulgi w podatku dochodowym.** Min. skarbu wydało szereg zarządzeń, dotyczących zwolnienia od podatku dochodowego t. zw. opustów i bonifikat przy szeregu transakcji i zaleciło izbom skarbowym stosowanie ulg dla przedsiębiorstw, zagrożonych ruiną. Na zasadzie orzeczenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego, zostały zwolnione od podatku dochodowego bonifikaty, uzyskiwane na skutek umów, zawartych z wierzycielami, jakoteż zobowiązań powstałych z transakcji majątkowych i zobowiązań o charakterze egzekucyjnym. Ministerstwo zezwoliło izbom skarbowym na udzielenie niższej kat. górzki świadectwa przemysłowych tym przedsiębiorstwom, które istotnie są zagrożone w swojej egzystencji. Zezwolenie na wykup świadectwa niższej kategorii będzie udzielone po uprzednim zbadaniu sytuacji materialnej przedsiębiorstwa. (w)

Z KRAJU

(k) **Rozbicie się rokowań o utworzenie kartelu obuwia gumowego.** Jak nam donosi nasz korespondent z m. Łodzi, odbyły się tamże pertraktacje przedstawicieli fabryk obuwia gumowego z całej Polski w kwestji utworzenia syndykatu obuwia gumowego, który miałby za zadanie regulowanie spraw: wysokości produkcji, eksportu, podaży na rynku wewnętrznym, oraz cen. Rokowania w sprawie utworzenia syndykatu rozbiły się, ponieważ rozstrzeliły się zdania co do siedziby syndykatu. Część opowiedziała się za Łodzią, część za Warszawą. Kompromisowy wniosek utworzenia siedziby syndykatu w Krakowie nie znalazł poparcia. W związku z tem utworzenie syndykatu jeszcze w sezonie bież. jest już wykluczone, albowiem firmy według własnego uznania rozpoczęły produkcję i podaż. (m)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Wtorek, 3 października 1933.

Słońce: wschód 5,56; — zachód 17,29; — długość dnia 11 godz. 31 min.
Księżyc: wschód 16,59; — zachód 5,33; — pełnia.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 5 st. C., wiatr północno-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 757 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 16 st. C., najniższa plus 7 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: Dzisiaj — 0,25 m.

Kal. rzek.: Kandyd i Ewald; jutro Franciszek Serafiński.

Kal. słow.: Siemian; jutro Bratysław Bł.

Z POZNAŃ

— **Ku czci Żwirki i Wigury.** Pod patronatem L. O. P. P., z inicjatywy Korporacji młodzieży pozaszkolnej im. Żwirki odbyła się w niedzielę w południe w sali kina „Metropolis” akademja poświęcona pamięci bohaterów przestworzy. Na akademję przybył m. in. ks. prał Pradzyński i p. Agnieszka Żwirkowa, wdowa po bohaterskim lotniku. W pięknie ukwieconej sali przybranej portretami por. Żwirki i Wigury, zagał uroczystość p. Czekalski w imieniu komitetu organizacyjnego. Dłuższe przemówienie o naszych bohaterach przestworzy wygłosił przedstawiciel L. O. P. P. p. por. Kiciński. Do urozmaicenia programu przyczynili się produkcje chóru śpiew. im. Dembińskiego i kwartetu skrzypcowego.

— **Aresztowania.** Jako posadzonego o kradzież zegarka aresztowano robotnika Władysława Boguckiego (ul. Długa 3), a za kradzież gotówki w sumie 100 zł w pewnym lokalu na św. Wojciechu 2 p. Antoniemu Tomczakowi (ul. Polna 21) osadzono w areszcie policyjnym ekspedjentkę Zofję Myszkowską z Poznania (ul. Gen. Kosińskiego 14). — Za grę w „trzy blaszki” na ul. Warszawskiej osadzono w areszcie Tymoteusza Rybickiego (Tylne Chwaliszewo 26). (kl.)

— **Nieszczęśliwy upadek z tramwaju.** Na ul. Dąbrowskiego wypadła z tramwaju p. Olga Stoppe (ul. Słowackiego 31/33). Po wypadku p. Stoppe udała się do mieszkania o własnych siłach, jednak z powodu potłuczeń wezwano pogotowie ratunkowe, które p. Stoppe przewiozło do szpitala miejskiego z powodu wstrząsu mózgu. (kl.)

— **Rozpoznanie tragiczne zmarłej.** W dochodzeniach, prowadzonych w sprawie przejechania przez pociąg nieznaną kobietą na stacji kolejowej w Dębcu, ustalono jej nazwisko. Jest to 76-letnia wdowa Katarzyna Gawronowa z Poznania, która mieszkała u pp. Rybarskich przy ulicy Fabrycznej 9. Nieszczęśliwa minęła stację kolejową, a gdy to zauważyła, usiłowała wysiąść, gdy pociąg już się znajdował w biegu. (kl.)

— **Niefortunna przygoda.** Do garażu samochodowego na probostwie św. Jana na Komandorji wszedł wieczorem pewien osobnik. Obecność jego zdradziło ujadanie psa. Zawiadomiona policja w przekonaniu, że do zabudowań proboszczowskich zakradł się złodziej, stwierdziła że do garażu wszedł niejaki Stanisław Boruszak, bez stałego zamieszkania. Był on w różnym humorze i nie bardzo orientował się w sytuacji. B. zamierzał tam przenoćować i pokaleczył się o różne przedmioty, a w dodatku zetknął się z psem podwórzowym, który go dotkliwie pokąsał. Ostatecznie przywołać musiano na miejsce pogotowie ratunkowe, które opatrzyło doraźnie Boruszaka. Po nałożeniu bandażów opatrunkowych osadzono go w areszcie policyjnym, gdzie dopiero wytrzeźwiał. (kl.)

— **Włamanie do mieszkania.** Przy ulicy Rzeczypospolitej 2 włamano się do mieszkania p. Heleny Górki. Narazie nie zdołano ustalić, co padło łupem złodziei. (kl.)

Z POZNAŃSKIEGO

— **JAROCIN.** (Ujęcie sprawców włamania). Dzięki energicznemu dochodzeniu policji udało się wykryć sprawców kradzieży z włamaniem do składu rowerów p. Walentego Buchwalda w Jarocinie o czym donosiliśmy w nr 445. W czasie obławy w okolicznych lasach ujęła policja Andrzeja Feliksa i Maćkowiaka Kazimierza obydwoh z Wrześni. Aresztowanych oddano do dyspozycji władz sądowych, a skradzione rowery zwrócono poszkodowanemu.

— (Z rady miejskiej). W piątek, 29 września odbyło się pierwsze posiedzenie rady miejskiej według nowej ustawy o samorządach. Zebranie zagał przewodniczący rady miejskiej p. Wróblewski, po czym oddał przewodnictwo burmistrzowi Rogalskiemu. Zestawienie za I kwartał br. rachunkowości głównej administracji i przedsiębiorstw miejskich, referowane przez radnego Nowakowskiego, przyjęto do wiadomości. W miejsce ustępujących opiekunów społecznych pp. Hagerowej i dyr. Udzielniny wybrano pp. Rajewską i Adamską. Opłaty targowe i jarmarczne

Tradycyjny Wielkopolski Targ Ogrodniczy

Tegoroczny Wielkopolski Targ Ogrodniczy odbędzie się od 13—15 października włącznie. Targi ogrodnicze zyskały zyczenia zarówno wystawców jak i zwiedzających, którzy korzystają z okazji skutecznego nadwyróżnienia i korzystnych zakupów z pierwszej ręki. Tegoroczny Targ Ogrodniczy, oprócz ogromnej ilości najrozmaitszych gatunków i sortymentów drzewek owocowych, krzewów i drzewek zdobniczych oraz bylin i roślin ogrodowych posiadać będzie piękny dział owoców zimowych, kwiatów, miodu, konserw i przetworów oraz propagandy syropów ziemniaczanych, jako surogatu cukru w gotowaniu owoców.

Oprócz tego ujrzymy ciekawe stoisko ziemianek, na którym ześrodkuje się propaganda spożycia owoców i jarzyn, ich wartości dydaktycznej i leczniczej. Na stoisku Inowrocławskiej Szkoły Przemysłowo-Handlowej, które się specjalnie w tym celu bardzo poważnie rozbuduje, ujrzymy sposoby przyrządzania owoców i jarzyn zarów-

no z punktu widzenia diety leczniczej, jak i kosztów oraz smaku. Związek Pań Domu pokaże nam przetwórstwo owoców i jarzyn.

Nowym działem Targu Ogrodniczego będzie bogaty udział ogródków działkowych, na którym ujrzymy po raz pierwszy niesłychanie ciekawe zagadnienie budowy własnych domków mieszkalnych na parcelach działkowych. Ujrzymy, w jaki sposób za 300 zł można kupić materiały dla wybudowania własnoręcznie domku mieszkalnego na własnej parceli. Jest to najtańszy sposób zamieszkania na własnej ziemi pod własnym dachem — sposób, który dla człowieka o bardzo ograniczonych dochodach może rozwiązać sprawę spokojnego i zdrowego bytu dla niego i dla jego rodziny.

Zgłoszenia do udziału w Targu Ogrodniczym należy składać w biurze Targów Poznańskich, ul. Focha 18 najdalej do 10 października. Wstęp dla zwiedzających Targ Ogrodniczy wynosi 50 gr, dla dzieci i szkół wstęp wynosi 30.

Strajk w spalarni śmieci

Strajk w miejskiej spalarni śmieci trwa. Dziś mija dziewiąty dzień od czasu porzucenia pracy przez pracowników miejskiej spalarni śmieci. W niedzielę wieczorem strajkujący zapowiedzieli głodowanie. Przebieg strajku jest spokojny i narazie nie można przewidzieć, jak długo potrwa to bezrobocie.

Ponieważ wśród zwolenników strajku w spalarni śmieci przewidywano, że dojdzie do nieprawdopodobnego zanieczyszczenia miasta, tuż krótko po Wystawie Zdrowia, zwróciliśmy się z zapytaniem do prezesa Stowarzyszenia Właścicieli Domów i Nieruchomości na miasto Poznań p. radnego Małkiewicza.

W odpowiedzi na pytanie, czy nie nastąpi zbyt zanieczyszczenie podwórzy śmieciarni, prezes Małkiewicz odpowiedział, że w pierwszych dniach strajku właściciele domów nie przedsięwzięli żadnych środków, gdyż nie

byli zorientowani, jak długo potrwać może bezrobocie. Po wezwaniu zarządu stowarzyszenia, aby każdy z właścicieli starał się o oczyszczenie swej realności, przystąpiono w licznych wypadkach do wywożenia śmieci we własnym zakresie. Śmieci odwożono na miejsca wskazane przez magistrat, tak, że usuwanie ich i oczyszczanie podwórzy odbywać się będzie mniej czy więcej normalnie.

W poniedziałek — wywoził dalej prezes Małkiewicz — w związku z ogłoszeniem Stowarzyszenia Wł. Domów i trwającym jeszcze strajkiem do zarządu stowarzyszenia zgłosiło się kilku przedsiębiorców i złożyło oferty na wywóz śmieci. Zarząd jednak nie powziął w tej sprawie jeszcze decyzji. Oferty są w każdym razie dla właścicieli domów korzystne i wywóz śmieci uskuteczniłby przez przedsiębiorców prywatnych byłby tańszy od wywozu, przeprowadzanego w zarządzie miasta

Epilog nadużyć finansowych

Janke skazany na 5 lat więzienia, a Bukowski na 8 miesięcy

Głośna sprawa defraudacji kasjera opieki społ. m. Poznania Alojzego Janke oraz jego pomocnika Bolesława Bukowskiego znalazła w poniedziałek 2. bm. swój epilog przed sądem okręgowym w Poznaniu. Akt oskarżenia zarzucał im sprzeniewierzenie zgóry 100.000 złotych. Przewód sądowy udowodnił niezbitnie ich winę oraz odpowiedzialność za popełnione przestęp-

stwo. Janke symulował obłąd i podczas procesu nie wypowiedział ani słowa, mogącę przyczynić się do oświecenia tła oraz okoliczności, towarzyszących malwersacjom. Sąd po naradzie skazał Janke na 5 lat więzienia, Bukowskiego zaś na 8 mies. więzienia, nie dopatrując się w przestępstwie ich żadnych okoliczności łagodzących.

dostosowano do regulaminu wojewódzkiego. (ek.)

— **KRZYWIN.** (Za obrazę narodu polskiego). Sąd okręgowy na sesji wyjazdowej w Kościanie rozpatrywał sprawę małżonków Paetzoldów z Krzywina, oskarżonych o obrazę ustroju państwowego i narodu polskiego. Sąd uwolnił oskarżonych od winy i kary, wobec czego prokurator założył apelację. — Dnia 5 bm. odpowiadać będzie przed sądem grodzkim w Kościanie Niemiec Gustaw Franke z Miąskowa, oskarżony o obrazę narodu polskiego.

— **LESZNO.** (Osobiste). Wielkie poruszenie wywołało w naszym mieście nagłe przeniesienie w stan spoczynku wysoce cenionego inż. Suligowskiego, kierownika ruchu P. K. P. Inż. Suligowski był naczelnikiem dzielnicy wielkopolskiej „Sokola”.

— (Straż bezpieczeństwa). Z dniem 1 bm. powstała straż bezpieczeństwa, składająca się z b. urzędników policji, która postawiła sobie za zadanie strzeżenia życia i mienia obywateli za małym wynagrodzeniem.

— (Kradzieże). W Zatorowie skradli nieznaną sprawcy 2 węże strażackie, a p. Skrzypczakowi dwa rowery. Sprawców dotąd nie wysłędzono.

— **MARGONIN.** (Z rady miejskiej). Na ostatniemu posiedzeniu uchwalono przedłużyć ubezpieczenie nieruchomości miejskiej przyjęte do wiadomości protokoły rewizji kasy miejskiej i gazowni za czerwiec, lipiec i sierpień, wreszcie uchwalono zrezygnować z kupna od skar-

tością 300 zł i 500 franków. Jako domniemanego sprawcę kradzieży aresztowano towarzysza podróży Józefa Popowczyka z Poznania.

— (Poświęcenie grot). W ub. niedzielę odbyło się na dziedzińcu kościelnym uroczyste poświęcenie grotki Matki Boskiej z Lourdes. Poświęcenia dokonał ks. dziekan Piszczylowa z Odolanowa, administrator parafii ostrowskiej, poprzedzając je okolicznościowym przemówieniem.

— **OBORNIKI.** (Pożar). W zagrodzie rolnika Piskorskiego w Laskowie powstał pożar. Pastwą płomieni padł chlew i 4 wozy robocze, ogólnej wartości 5 tys. zł. Dochodzenia wykazały że sprawcą pożaru był pracownik Piskorskiego.

— (Ze sądu). Sąd okręgowy na sesji wyjazdowej skazał niejakiego Przybyszewskiego z Piotrowa za stawianie czynnego oporu komornikowi sądowemu przy eksmisji na 3 tygodnie aresztu. Władysław Kurczyński z Lipy skazał ten sam sąd za podpalenie lasu państwowego z niedbalstwa (spaliło się 180 ha lasu wartości 33 tys. zł) na miesiąc aresztu. — Sprawę Nowaka Kazimierza z Gościejewa, oskarżonego o śmiertelny uraz cielesny, przekazano wskutek zmiany kwalifikacji sądowi okręgowemu. Z powodu zachodzącej obawy ucieczki osadzono oskarżonego w więzieniu.

— **SZAMOTUŁY.** (Echa morderstwa w Przyborowie). Głośne morderstwo, dokonane 19 marca przez Stanisława Rakowskiego w zagrodzie Schmalzów w Przyborowie, w czasie którego poniosła śmierć na miejscu Schmalzowa, a druga ofiara maż jej zmarł kilka dni później, znalazł swój epilog w październiku przed sądem okręgowym w Poznaniu.

— (Kradzież). Do drogerji p. Franciszka Kempnińskiego włamał się nieznaną sprawcą i spakował w worek perfumy, mydła itd. Na ulicy został jednak spłoszony i porzucił worek z łupem, zabierając jedynie poprzednio wybrane z kasy 10 złotych. Straty powstałe ocenia p. K. na 150 złotych. — Z sąsiedniej restauracji p. Pawłowicza zabrał ten sam sprawca kilka butelek wina, nogi wieprzowe i paczkę Piaskich.

— **ŚMIGIEL.** (Założenie Koła Rodzicielskiego). Z inicjatywy kierownika szkoły p. Antkowiaka zwołano zebranie organizacyjne, w celu założenia przy tej szkole Koła Rodzicielskiego. Zebranie zagał p. Antkowiak w obecności ks. prob. Nowaka, ks. prof. Grunwalda, grona nauczycielskiego i licznie przybyłych rodziców. Na przewodniczącego powołano ks. prob. Nowaka, a odpowiedni referat o konieczności założenia koła wygłosił prefekt szkoły, ks. prof. Grunwald. W końcu założono Koło Pomocy szkół powszechnych oraz zabezpieczono dzieci od nieszczęśliwych wypadków.

— **WRZEŚNIA.** (Pogrzeb). W ub. niedzielę odbył się pogrzeb zamordowanego śp. Rabczyńskiego przy udziale kilku tysięcy osób. Nad grobem zamierzali przemawiać sekciarze, lecz im zabroniono. — Morderca W. Piasecki stanie w najbliższych dniach przed sądem okręgowym we Wrześni który zjeżdża na specjalną sesję. Zainteresowanie procesem jest wielkie.

— (Kradzieże). W ostatnim czasie szereg są w całej okolicy kradzieże. Złodzieje kradną wszystko, co im w ręce wpadnie.

Z POMORZA

— **BRODNICA.** (Samobójstwo). Kierownik tutejszej szkoły powszechnej Leon Reichel, lat 15 w zamiarze samobójczym poderżnął sobie przed kilku dniami gardło. Przywołany lekarz niestety nie zdołał utrzymać przy życiu denata, który zmarł wśród strasznych męczarni. Osierocił on żonę i pięcioro drobnych dzieci. Przyczyny rozpaczliwego kroku nie zdołano narazie ustalić. (x.)

— **GRUDIĄDZ.** (Zmyślony napad). — Robotnik Naftyński, zajęty u rolnika Bobrowskiego w Mazankach, zgłosił na policji, że został na drodze między Radynem a Jarantowicami przez dwóch osobników napadnięty, którzy pod groźbą rewolwerów odebrali mu z mleczarni w J pobraną za mleko kwotę 108 zł. Napad N. upozorował w ten sposób, iż podarł na strzępy własną marynarkę, koszulę i resztę ubrania. Wzięty w krzyżowy ogień pytał, N zdradził policji, że zmyślił napad a pieniądze ukrył na drodze pod Kamieniem gdzie je też znalazł. (ski.)

— **KOWALEWO.** (Rekord w zawoździe). P. Emilia Gienau obchodziła ze swym mężem Piotrem 50-lecie pożycia małżeńskiego. P. Emilia jest akuserką, praktykuje w swym zawodzie 41 lat; w czasie tym była obecna przy mniej więcej 5000 porodach. (x.)

— **KORONOWO.** (Nieszczęśliwy wypadek). Służąca gospodarza Stachowicza w Wierchucinie Król, zajęta przy młóckarni poślizgnęła się przy podawaniu zboża i wpadła w tryby maszyn, które ucięły jej nogi. Nieszczęśliwa dziewczyna zmarła krótko po wypadku.

Z BYDGOSZCZY

— **Pierwszy występ Niewiarowicza.** W sob. niedzielę na scenie teatru bydgoskiego wystąpił we włoskiej komedji Rossato i Capo pt. „Zabiję ją” artysta sceny lwowskiej i warszawskiej, znany już dzisiaj komedjopisarz, Roman Niewiarowicz. Artysta zaprezentował się nam jako talent o dużej ekspresji komicznej, doskonale operujący środkami aktorskimi i umiejący przykuć uwagę słuchaczy do odtwarzanej przez niego postaci. Zaangażowany do naszego teatru na okres 3-miesięczny, zdobył sobie ogólną sympatię bydgoskiej publiczności teatralnej.

— **N. O. K.** Najbliższe zebranie plenarne Narodowej Organizacji Kobiet odbędzie się w poniedziałek 9 bm. o godz. 18. Referat o nowej ustawie samorządowej i wyborach do rad miejskich wygłosi red. Fiedler. Zebranie odbędzie się w lokalu organizacji przy ul. Świętojańskiej 13.

— **Otwarcie nowego lokalu techników** nastąpi w piątek 6 bm. o godz. 20. Na zebraniu inauguracyjnym inż. Bładowski wygłosi odczyt pt. „Światła i cienie elektryfikacji Polski”. Nowy lokal Stow. Techników mieści się na parterze w domu przy ul. Cieszkowskiego 4.

— **Z Tow. Pomocy Naukowej.** Miejsce wokoło Tow. Pomocy Naukowej dla Dziewcząt organizuje w środę 4 października bm. dancing i zabawę towarzyską w sali malinowej hotelu Pod Orłem. Dochód przeznaczony na fundusz stypendjalny kształcący się w wyższych uczelniach młodzieży żeńskiej.

— **Kiermasz na budowę kościoła.** W niedzielę 8 bm. w salach Resursy Kupieckiej o godz. 15 odłędzie się wielki kiermasz na fundusz budowy kościoła św. Wincentego à Paulo na Bielawkach. Komitet i organizacje kościelne zdołały zebrać wielką ilość fantów, produktów, różnych towarów itd.

— **Jubileuszowe posiedzenie ogrodników.** Z okazji dziesięciolecia bydgoskiego Tow. Ogrodniczego, odbyło się w sali Resursy Kupieckiej w niedzielę w południe uroczyste zebranie jubileuszowe, które zajął prezes p. Bosiacki. Przewodniczył zebraniu p. Kowalski ze Sremu, jeden z seniorów ogrodnictwa wielkopolskiego. Zyczenia pod adresem Tow. Ogrodniczego składali przedstawiciele miasta, organizacji pokrewnych z Krakowa, Gruzjadza, Torunia, Kujaw, Pałuk itd. Dyplom honorowy z okazji 10-lecia przyznano p. Güntzlowi, dyrektorowi bydgoskich ogrodów miejskich, oraz pierwszemu prezesowi Tow. p. Szafranskiemu; dyplomy zasługi pp. Lendzionowi, Manikowskiemu, Niedźwiedzkiemu, Pawińskiemu i Purchli. Kronikę Tow. odczytał sekretarz p. Pietrzak, a rzeczowy referat o znaczeniu ogrodnictwa dla gospodarki narodowej wygłosił p. Stanisław Kalka. Program zebrania urozmaicony był występami śpiewaczymi chóru Tow. „Moniuszko” oraz deklamacyjami.

— **Ukaranj karcjarze.** W jednej z restauracji policja nakryła grupę osób, uprawiających hazardową grę w t. zw. loteryjkę. Graczy pociągnięto do wylegitymowania się, a „bank” w sumie kilkuset złotych skonfiskowano.

— **Wycieczka do Krakowa.** Polskie Tow. Krajoznawcze urządza od 5—9 października wycieczkę do Krakowa, Wieliczki i Ojcowa. Koszt przejazdu w obie strony 30 zł. Zapisy w sekretarjacie P. T. K., Marszałka Focha 3, tel. 764.

— **Dyżury aptek:** Od 2 — 8 października apteka Staromiejska (ul. Długa), apteka Pod Łabędziem (ul. Gdańska) i apteka Przy Bielawach (ul. Gdańska).

— **Cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy**

w dniu 3. 10. 1933 r.
Warunek: handel hurt. ład. wag. dost. bież. za 100 kg w złotych par Bydgoszcz:
Ceny tranzakcyjne: żyto 80 tonn par. Bydgoszcz 14.50—14.65; owies 85 tonn par. Bydgoszcz 14.95—15.10.
Ceny orientacyjne: pszenica 19.50—20.00. Reszta notowań bez zmiany.
Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach:
żyta 965 tonn pszenicy 115 tonn jęczmienia brow 636 tonn. przem. 402 tonn, owsa 60 tonn, maki pszennej 11 tonn, otrąb pszennych 35 tonn, żytnich 110 tonn. grochu Folgera 35 tonn. polnego 20 tonn, Viktr. 5 tonn, wyki 45 tonn, rzepaku 45 tonn, maku niebieskiego 5 tonn, ziemniaków fabrycznych 45 tonn. Ogółem 2.413 tonn.

— **Ujęcie kolporterów fałszywych monet**

Z Bydgoszczy donosi (zb): W tych dniach udało się policji ująć nową szajkę kolporterów i fałszerzy srebrnych 2, 5 i 10-złotówek. Do ujęcia szajki przyczynił się kelner jednej z restauracji bydgoskich, który, otrzymawszy fałszywą 10-złotówkę, udał, że zamierza ją zmienić, i sprowadził funkcjonariusza policji. Przeprowadzone dochodzenia wykazały, że fałszowanie srebrnych pieniędzy odbywało się w Łodzi, a kolporterzy fałszyfikatów zamieszkiwali w Bydgoszczy w hotelu Pomorskim, gdzie znaleziono kilkaset sztuk monet.

Cmentarzisko starostwoiańskie w Jelonku pod Gniezmem

Z Gniezna donosi (br): Przy rozkopywaniu zwirówki na południowo-wschodnim skraju lasu Jelonek natknięto się na ślady cmentarzyska starostwoiańskiego w postaci odłamków urn, w których nasi pogańscy praojcowie chowali prochy zmarłych.

Jak się dowiadujemy oddział gnieźnieński Polskiego Tow. Krajoznawczego zwrócił się do konserwatora muzealnego w Poznaniu celem odpowiedniego zabezpieczenia znaleziska i zbadania wskazanego terenu.

Dzik napadł na samochód straży granicznej

Z Odolanowa donosi (jo): Na szosie między Przygodzicami a Ostrowem wydarzył się 29 września b. r. niebywały wypadek samochodowy. Około godz. 11.30 w nocy jechał samochodem wracając do Ostrowa, nadkomisarz straży granicznej inspektoratu okręgu ostrowskiego, Sacewicz w towarzystwie komisarza Zaprzalskiego, a samochód prowadził przodownik Kaczmarek. Kiedy jadący znajdowali się za miejscowością Strugi, w odległości około 100 mtr. zauważyli nagle ku swemu przerażeniu dwa dziki. Jeden olbrzymich wprost rozmiarów skoczył na samochód, który jechał z szybkością 70 klm na godzinę. Wóz przejechał wzdłuż ciała dzika podsko-

czył w górę na wysokość przeszło półtora metra i zatrzymał się. Olbrzymi odyniec kulejąc zbiegł w gąszcze. Samochód uległ częściowemu uszkodzeniu, mając połamane zderzaki, zgniecione błotniki i uszkodzoną chłodnicę. Tylko szczęśliwemu zbiegowi okoliczności zawdzięczyć należy, mając na uwadze wielką szybkość, że wypadek nie przybrał trosk katastrofalnych rozmiarów.

Po doraźnej naprawie samochód zdołał dojechać do Ostrowa. Zdarzenie to wywołało ogólne poruszenie i jest żywo komentowane, zwłaszcza wśród kół myśliwych, którzy twierdzą, iż dotychczas podobny wypadek nie wydarzył się.

Wielki proces komunistyczny w Łodzi

16 komunistów na ławie oskarżonych

Z Łodzi donosi (z): W dniu wczorajszym w sądzie okręgowym w Łodzi rozpoczął się proces przeciw 16 komunistycznym działaczom, członkom techniki okręgowego komitetu komunistycznej partji. Tło sprawy przedstawia się następująco: 22 listopada 1932 r. wywiadowcy policji przeprowadzili rewizję w mieszkaniu Władysława Nogi, (11 listopada 24), gdzie w czasie rewizji znaleźli powielacz, rękopisy, farby, gotowe odbitki, odezwy, plakaty, instrukcje i t. d. Następnie zatrzymano Wiktora Kwiatkowskiego (Mleczarskiego 27), który wyjaśnił, że brał udział w pracach kom. partji i na skutek tych wyjaśnień aresztowano dalszych 14 członków komitetu okręgowego komunistycznego związku młodzieży, z czego 9 na terenie Łodzi, pozostałych zaś w Głównie, Zgierzu, Ozorkowie i Pabjanicach.

W Ozorkowie aresztowano Abrahama Henocha Wierzbowskiego, w Pabjanicach Lajba Jastrzębskiego, w Zgierzu, Józefa Jakuba Hurwicza oraz w Głównie Fiszla Dawida Białka, brata jego Jakuba Lejba Białka i Ieka Katza, który był przywódcą partji na terenie tego miasta. Wszyscy oskarżeni zasiedli w dniu wczorajszym na ławie oskarżonych, a na rozprawie nie przyznali się do winy, za wyjątkiem Wiktora Kwiatkowskiego, który przyznał się do winy i opisał szczegółowo działalność partji i wydawane wyroki na funkcjonariuszów V brygady.

Tak więc aresztowani zostali w Łodzi: Ruchla Frenkiel (Zakątna 35), Morszek Fidler (Al. 1 maja 45), Karol Oppenheim (Zawadzka 53), Ludwik Frankowski i Jankiel Goldman.

Na rozprawie ujawniono że w czasie pobytu w więzieniu Icek Katz pisał tajne listy do towarzyszy pozostałych na wolności, nawołując do ożywienia działalności partji i wydawane wyroki na młodzieży i listy te przysyłał przez krewnych w czasie odwiedzin.

Wobec nagromadzenia znacznego materiału dowodowego i powołania znacznej liczby świadków rozprawę rozłożono na dwa dni. Wyrok zapadnie 4. b. m. wieczorem.

Tajemnicza zbrodnia w stajni

Z Gniezna donosi (br). Dnia 2 października o godz. 20.30 w Mielešynie pow. Gniezno został w stajni zamordowany tępem narzędziem rolnik Zygmunt Wroczyński, lat 48. Wroczyński wieczorem udał się do stajni celem paszenia koni. Gdy po dłuższej chwili nie wracał do mieszkania, poszła jego żona do stajni zobaczyć, co mąż tak długo tam porabia. Gdy przybyła do stajni, spostrzegła leżące na ziemi męża bez przytomności. Widokiem przestraszona chciała uciec do mieszkania. W tej chwili w stajni zastąpił jej drogę pewien mężczyzna, zamierzający się na nią grubym trzonkiem w zamiarze uderzenia, lecz Wroczyńska chwyciła za trzonek; sprawca puścił go i zbiegł. Wroczyń-

skiego odstawiono tego samego wieczora do szpitala miejskiego w Gnieźnie, lecz w drodze bez uzyskania przytomności zmarł. W osobniku owym rozpoznała Wroczyńska robotnika, który zeszłego tygodnia przez przeciąg 2 dni był zatrudniony jeszcze z innym osobnikiem przy wybieraniu kartofli, a w piątek, po ukończonej pracy, zostali zwolnieni. Nazwiska obu osobników nie są znane, jeden podał jako imię Piotr, lat 20, wysoki 1,70 m., twarz pociągła, nos szpiczasty, włosy czarne, ubranie brązowe, koszuła niebieska w czarne kropki, Drugiemu na imię Józef, lat 25, 1,68 m., wysoki, smukły, twarz pociągła, włosy czarne na jeża czesane, marynarka granatowa, spodnie w paski. (Tel. wł.)

Skarby kościelne zakopane w zaroślach

Aresztowanie szajki świętokradców na Pomorzu

Ze Starogardu donosi (wa): Policja tutejsza ujęła świętokradców w kościołach pomorskich Rogalskiego, Manikowskiego i Mazela z Mirotka tutejszego powiatu. W maju b. r. włamali się oni do kościołów ewangelickich w Opaleniu i Smętowie, zabierając 2 cenne lichtarze, kielich i inne przedmioty. W dniu 15 września ci sami osobnicy dostali się za pomocą drucianego wytrycha do kościoła katolickiego w Osieku, pow. Starogard i zabrali z ołtarza kielich a z zakrystji 3 kielichy i 3 puszki srebrne połączane o ogólnej wartości 4500 zł. Łup częściowo zakopali w ziemi, częściowo polamali na drobne kawałki, które policja im odebrała.

Równocześnie aresztowano Zbigniewa Mrówczyńskiego i Alfonsa Izakowskiego ze Starogardu, którzy w nocy na 20. 8. b. r. splondrowali skład zegarmistrza Fiszera. Na zaproszenie p. komisarza Turza udał się dnia 2 b. m. Wasz korespondent około 2 km. za miasto, gdzie Mrówczyński wskazał w zaroślach miejsce ukrycia skradzionych przedmiotów. Odkopano mały woreczek pełen brylantów oraz złotą i srebrną biżuterję o nieustalonej dotąd wartości. Za paserstwo w tej sprawie zatrzymano 4 osoby.

Wiadomość o ujawnieniu śmiałej kradzieży wywołała wielką sensację i zaradcom uznano dla dzielnej policji z p. komisarzem Turzem na czele.

KRONIKA TOWARZYSKA

Czwartek w „I. K. S-ie”. W najbliższy czwartek odbędzie się w „Instytucie Krzewienia Sztuki”, pl. Wolności 14 a wieczór artystyczny połączony z dancingiem. Imprezę tę zorganizowano staraniem Towarzystwa Pomocy dla bezrobotnej inteligencji. Udział w tym wieczorze weźmie szereg wybitnych artystów. Wobec szlachetnego celu na jaki się ten wieczór urządza, spodziewać się należy licznego udziału przyjaciół „I. K. S-u” i Towarzystwa P. d. b. I. zg 20 059

Przemysłnicy żydowscy przed sądem

Juljan vel Izrael Leben i żona jego Rachela odpowiadali wczoraj 2. bm. przed sądem okręgowym w Poznaniu za przemyt odzieży damskiej. W latach od 1926 — 1929 r. mieli oni sprowadzić drogą nielegalną z Niemczech do Polski suknie i płaszcze na ogólną sumę 330.000 zł. Jako materiał dowodowy znalazły się na sali sądowej dwa, potężnych rozmiarów, kufry, zawierające około 200 sztuk garderoby damskiej. Sala sądowa zamieniła się na pewien czas w magazyn konfekcyjny. Oskarżeni do winy się nie przyznali, twierdząc, iż garderoba, którą mieli na składzie, była pochodzenia krajowego. Na wniosek obrony sąd rozprawę odroczył, celem zasięgnięcia opinii dodatkowych biegłych.

Strajk metalowców w Łodzi

Z Łodzi donosi (z): Strajk metalowców na terenie okręgu łódzkiego w dniu wczorajszym przeszedł bez zmian. Strajkują w dalszym ciągu metalowcy w Łodzi, Pabjanicach i Ozorkowie.

Niektórzy przemysłowcy wystąpili z własnej inicjatywy z propozycją zawarcia umów zbiorowych dla fabryk indywidualnie, co Związek Zawodowy Robotników odrzucił.

Wobec tej postawy przemysłowców, spodziewane jest zakończenie strajku w bieżącym tygodniu.

Przemysłnicy tytoniu

Z Łodzi donosi (z): Komisarjat Straży Granicznej w Łodzi w marcu 1932 r. zlikwidował szajkę przemysłniczą na cele której stali Józef Florjański (Dąbrowska 5) oraz Antoni Hofman (Trębacka 70). Pierwszy finansował zakup, drugi przemycał przy pomocy innych towar z zagranicy. Skonfiskowano w tym czasie kilkadziesiąt kilo tytoniu niemieckiego i brytywy w ilości 200 sztuk również z Niemiec pochodzące.

Obaj przemysłnicy zostali skazani przez sąd okręgowy w Łodzi, a mianowicie Hofman na 26 753 zł grzywny z zamianą na 1 rok więzienia, a Florjański na 2 miesiące więzienia oraz 26 753 zł grzywny z zamianą na 1 rok więzienia.

Groźba strajku lekarzy w Łodzi

Z Łodzi donosi (z): Wczoraj kończył się termin jednomiesięcznego okresu przejściowego, na który zarząd Kasy Chorych m. Łodzi zaangażował lekarzy.

Jak to podawaliśmy, na początku września wybuchł zatarg wobec niezawarcia nowej umowy z lekarzami, na miejsce kończącej się. Doszło do groźby strajku lekarzy i na skutek nacisku ze strony władz nadzorczych kasy zawarto jednomiesięczny rozejm.

Do dnia wczorajszego nie nadeszła żadna odpowiedź ze strony zarządu Kasy Chorych. Lekarze zwolali już zebranie w Związku Lekarzy, jednak w ostatniej chwili zarząd kasy nadesłał pismo, zawiadamiając, że na dalszy okres miesięczny angażuje lekarzy na dawnych warunkach plac. Groźba strajku została więc ponownie na miesiąc odroczone.

Związek Lekarzy podejmie w międzyczasie zabiegi, by sprawa umowy została ostatecznie załatwiona.

Zawieszenie radnego miejskiego w Gnieźnie

Z Gniezna donosi (br): Znany na terenie miasta Gniezna radny Józef Zakrzewski został na zasadzie artykułu 9 nowej ustawy samorządowej zawieszony w funkcji radnego miejskiego miasta Gniezna, albowiem pozostawał w stosunkach handlowych z gminą miasta Gniezna. Ostatnio p. Zakrzewski stał się wybitnym sanatoriumem.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

SZTUKA ZOSTAWIA PAMIĄTKĘ MEDYCYNIE

Po XIV zjeździe Lekarzy i Przyrodników Polskich, który z tak wspaniałym rezultatem odbył się w Poznaniu, zostanie uczestnikiem nie tylko wspomnienie ważnych obrad i miłego obcowania towarzyskiego. Wspominaliśmy już, że Komitet Organizacyjny wydał na zjazd tekę graficzną, składającą się z 9 plansz litograficznych, wykonanych drukiem offsetowym w zakładach A. Ziółkowskiego w Poznaniu. Tematem tych barwnych litografii jest krajobraz i architektura zabytkowa naszych kresów zachodnich, od Górnośląska aż po brzegi Bałtyku, a są one dziełem artystów miejscowych, lub w Wielkopolsce zamieszkałych. Tekę ta, wręczona uczestnikom, będzie im trwale przypominała zjazd. Poznań i nasze ziemie zachodnie, które ich tak serdecznie gościły.

Jeżeli idzie o refleksje natury ściśle artystycznej, to teka na ogół sprawia wrażenie dodatnie, jakkolwiek nasuwa się myśl, czy nie byłoby właściwiej wprowadzić do niej kilka odmiennych technik wykonania. Kilka np. drzeworytów ożywiłoby nieco monotonna barwność offsetowego druku czarnymi, intensywnymi plamami; przytem niektórzy artyści, pracując w swojej specjalności, wywiązałyby się zapewne lepiej ze swego zadania. I tak np. W. Ossecki czułby się dużo pewniej przy klocku lipowym niż przy kamieniu litograficznym. Poza tem można było dać jedną lub dwie plansze w jednym tylko kolorze, bo to znowu różnorodność, a w niektórych wypadkach lepszy efekt artystyczny.

Np. Wronieckiego „Górny Śląsk”, należący zresztą do najwybitniejszych w całej tece — byłby stanowczo lepiej wyszedł na wykonaniu jednobarwnym. Ma on tylko dwa kolory i do tego bardzo dyskretnie stosowane, lecz i tak osłabiają one działanie koloru czarnej kredki, tak właśnie nadającego się do tego tematu. Odnosi się wrażenie, że artysta zrobił kompromis ze swymi osobistymi przekonaniami. Jedynie Lam utrzymał swój „Pałac Działyńskich” w jednobarwnym tonie, nadając mu przytem charakter ryciny z końca XVIII lub początku XIX wieku. Żyłka do archaizowania, tak długo przesłaniająca artystę w malarstwie, odezwała się w tem powtórnie. Niemniej planszą ta, przypominającą techniką raczej rysunek piórkowy, lekko podmalowany tuszem, niż rasową litografię — której właściwym narzędziem jest kredka lub także, choć rzadziej, pendzel — ma dużo sentymentu, nastroju i delikatnego rozpylenia promieni sł-

necznych. Niespodziankę nieco „in minus” urządził niezawodzący przeważnie Z. Szpingier. Jego „Port w Gdyni” jest mało interesujący planszą w stosunku do możliwości, jakimi Szpingier rozporządza, mimo, że artysta użył aż 8 kolorów... A może właśnie dla tego? Prof. Borowiecki, inicjator teki, a zamilowany zbieracz grafiki współczesnej, posiada odtbitkę tej samej planszy o mniejszej ilości kolorów, która wygląda o wiele udatniej. Poza tem „widok ogólny” jest jako temat pejzażu może zbyt szablonowy. Bardziej artystyczny efekt dałby jakiś charakterystyczny fragment, z panoramą Gdyni jako tłem.

Roguski, szukający w swych pracach przeważnie ujęcia stylizującego, popsuł ogólny efekt zbyt twardego potraktowaniem architektury w stosunku do lekkiego pleneru. Taranczewski w swej planszy (połączenie techniki kredkowej z pendzlową) ze smakiem pokazał grupkę starych spichrzów w Grudziądzu. Szmał dał poprawny, choć nieco plakatowo potraktowany „Ratusz w Toruniu”. Dodatnio prezentuje się młody debiutant, uczeń Poznańskiej Szkoły Zdobniczej p. Bogaczyk. Jego „Zamek ks. Sułkowskich w Rydzynie” jest sumiennie i dokładnie opracowany ma pewien posmak stylowości — a to, że brak mu jeszcze swobody i pewności siebie, jest u młodego artysty zrozumiałe i nieubliżające.

A teraz Wyczółkowski. Znakomity senior grafiki polskiej jest wspaniałym ogniwem, łączącym tekę z podobną imprezą z przed prawie ćwierci wieku. Był nią „Kraków 1911”, zbiorowe dzieło artystów krakowskich, wydane z okazji XI zjazdu Lekarzy i Przyrodników w Krakowie. Znalazło się ono teraz na wystawie poznańskiej, dzięki czemu mieliśmy sposobność porównać „Wyczółka” z przed laty 20-tu, artystę o szerokim, temperamentu pełnym, rozmachu, z dzisiejszym, klasycznie spokojnym, skupionym i osiagającym przy dużej ekonomii środków wysoki efekt. Moglibyśmy również rzucić okiem na poezję zaułków Krakowa, wyczarowaną sztuką polskiego impresjonizmu. Zestawienie obydwu pokazów było pouczające i interesujące. Nadto p. Ziółkowski miał wyborny pomysł, aby pokazać kilka kamieni litograficznych z zachowanym na nich rysunkiem, tak, że patrzący mogli zorientować się, jak powstaje plansza litograficzna. Ze smakiem pomyslaną okładkę teki wykonał prof. J. Wroniecki.

Poznań, J. Mroziński.

OSTATNIE ECHA WIELKIEJ BURZY

Pod znakiem pisowni — Jak o nią walczone — Przyzwoite starcie opinii — Nie zawsze tak bywało — Piwo po starosłowiańsku — Szafłary czy Bednary? — Cebrzyk w herbie — Pytania i odpowiedzi.

W rok 1933, osiemnasty swojego istnienia, wkroczył „Język Polski” pod znakiem pisowni. W pierwszych trzech zeszytach zamieszczono dziewięć dłuższych lub krótszych artykułów, zajmujących się ortografią. Spowodowana została ta chwilowa przewaga jednego tematu aktualnością sprawy pisowni, częściowo zmienionej w ostatnich dwu wydaniach „Pisowni polskiej”, IX. i X., wydrukowanych w pierwszej połowie r. b. Zmiana ta, częściowo, w dwu punktach tylko przeprowadzona, mianowicie w zakresie dzielenia wyrazów i pisania łącznego wzgl. rozłącznego, wywołała, jak wiadomo, istną burzę i powódź ataków, tak w czasopiśmie naukowych jak w prasie codziennej, na „Pisownię polską” w wydaniach IX. i X. (zresztą także wogóle na „Pisownię polską”) i na jej redaktora.

Obronie atakowanej pozycji w „Języku Polskim”, prowadzoną przez redaktora „Pisowni polskiej”, poświęcono z dziewięciu wyżej wymienionych artykułów cztery. Ostatnie słowo obrony wypowiedział artykuł p. H. Oesterreichera, zamieszczony w dziale recenzji, w zeszycie trzecim „Języka Polskiego”. Jest to szczególnie rozbiór broszury dr. Witolda Doroszewskiego, profesora Uniwersytetu Warszawskiego p. t. „Pisownia polska w ostatnich wydaniach. Memorjał opracowany na zlecenie Wydziału I. Językoznawstwa i Historji Literatury Tow. Nauk. War-

szawskiego. Nakładem Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek. Warszawa 1933”. Broszura ta, to najważniejsza pozycja w szeregu artykułów, zwalczających „Pisownię polską” i jej erdaktora. Ktoby więc nie chciał tracić czasu na wyszukiwanie i odczytywanie wszystkich przeciwko „Pisowni polskiej” wystąpień, zorientuje się dostatecznie w sprawie, gdy przeczyta broszurę Doroszewskiego i odpowiedź Oesterreichera. Nie chcę nawet zlekka dotykać jednej ani drugiej rzeczy. Natomiast podniosę, że i atak i obrona nie wykraczają poza szranki przyzwoitości i kultury, w których niezawsze uczeni umieją się utrzymać, że przypomnę choćby głośną przed laty polemikę dwu polskich romanistów, albo występy polemiczne pewnego zastępowego badacza języka, literatury i kultury polskiej.

Poza artykułami na temat pisowni znajdujemy w trzech pierwszych zeszytach „Języka polskiego” dwa ciekawe artykuły z zakresu toponomastyki. W jednym daje p. J. Kostyanka etymologię nazwy miasta czeskiego a raczej morawskiego Olomuniec (czeski Olomouc). Ma to być mianowicie nazwa, urobiona od nazwy osoby Olomąt, złożenia, utworzonego ze starego słowiańskiego wyrazu: ol (tj. piwo) i z rzeczownika: mąt — złożenie typu: wodociąg — cobyśmy dziś wyrazili może raczej przez: mącipiwo czy — piwko, por. mąciwoda, paliwoda. W drugim artykule dr. Juliusz Zborowski, zasłużony kustosz Muzeum Tatrzńskiego w Zakopanem, doskonale znałca Podhala, jego dialektu i etnografji,

ŻYCIE KULTURALNE

MYSZ I ŻÓŁW, CZYLI OPERA NA WĘDRÓWCE

Warszawski teatr Wielki jest nieczynny, gdyż dzierżawiąca go od miasta spółka solistów nie może dojść do porozumienia z chórami oraz z baletem i orkiestrą. Tymczasem różne grupy artystów przedsięwzięły na własną rękę wycieczki po kraju. Jedną taką trupą bawiła właśnie w Wilnie gdzie wystawiła „ydwójkę”, „Fausta” i „Carmen”. W prasie pojawiły się oceny dość krytyczne, zakończone uwagą, iż w żadnym razie nie należałoby firmować takich występów „opera warszawska”, albowiem paru solistów nie stanowi jeszcze opery, do której należy orkiestra, chóry i cały zespół odpowiednio zestrojony.

Uwagi te przysły na czasie. W Warszawie jeszcze ciągle snuje się myśl, aby po stolicach dzielnicowych rozsyłać z operami zespoły warszawskie. Jest to niezły pomysł, jeżeli idzie o zarobek dla solistów warszawskich i oczywiście dla impresariów takiego objazdu — ale na tem korzyści się kończą i trudno nie przyznać racji sprawozdawcy „Dziennika Wileńskiego” gdy załatwiwszy się z oceną, reasumuje je w zdaniu: „Nie można powiedzieć, aby to był najfortunniejszy sposób propagowania muzycznej kultury”. Istotnie zdaje się nam, że ani sztuka ani publiczność nie ma nic do zyskania na takim wędrownym procederze. Włoskie „Carri di Tespi” to specjalnie zorganizowane zespoły z własną orkiestrą i nawet z własną przenośną sceną. Na podobnie pierwszorzędną w swoim rodzaju imprezę niema u nas środków a pewnie i ludzi do organizacji, jak poucza-

ją żalose przykłady z chwili obecnej. Warszawa zaś musi dojść do zrozumienia, że z tandetą nie znajdzie na prowincji żadnego pokupu.

Poza tem gdy mowa o sztuce organizacji, to w zakresie opery Warszawa chyba najmniej ma danych, aby mówić o swoim prymacie. Opera warszawska jest dotychczas nieczynna chociaż ma gmach, olbrzymie rezerwoary dekoracji i kostymów, oraz potężną subwencję miejską w postaci zakupowanych przedstawień, natomiast np. w Poznaniu przedstawienia nie tylko już się zaczęły ale nowa dyrekcja ma wszelkie dane, aby postawić je na należytym poziomie, mimo nieprawdopodobnie szczupłych środków. A Lwów gdzie przez dwa lata opera była prowadzoną, przy minimalnym zasiłku miasta, przez organizację prywatną tj. przez Towarzystwo Miłośników Muzyki? Zasadniczą zaś kwestją przy takich wyprawach zarobkowych z Warszawy pozostaje ich dorywczość i artystyczna bezplanowość. Nie! Warszawa lepiej uczyni, gdy zrezygnuje z projektów, które miałyby uczynić ją jakby fabryką konfekcji operowej dostarczającą „prowincji” gotowego towaru. Ludzie o pewnym smaku wolą ubierać się skromnie ale na miarę. Tak samo nie zmieniła się prawda zawarta w bajeczce o myszy, żalującej żółwia, że od jej pałaców woli swój domek „prawda, że niewygodny ale za to własny”. Mysz po dawnemu niema racji, chociażby została urodzona przez warszawską górę...

W NAUKOWYM POZNANIU

Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa Historycznego odbędzie zebranie we środę 4 października br. o godz. 18-iej w Seminarjum Historycznym w Zamku. Na porządku dziennym: 1. Dyskusja sprawozdawcza z VII Międzynarodowego Kongresu Historyków. 2. Sprawa Zjazdu w Wilnie w r. 1935. W tej sprawie Oddział Poznański przedstawić ma własne wnioski.

TEATR

Zespół bydgoski. Donoszą nam z Bydgoszczy: Na pierwszych parę miesięcy sezonu został zaangażowany przez dyr. Stomę wybitny reżyser i aktor krakowski oraz warszawski: Roman Niewiarowicz. Okresowo będą występowały pp. Zofia Grabowska Jadwiga Zaklicka, Marja Malicka, Justian i Brydziński. Do stałego zespołu, który uległ reorganizacji, przybyli m. in. p. Elżbieta Wiczcorkowska której występy w teatrze Polskim w Poznaniu cieszyły się takim powodzeniem, dalej pp. Drohocka z Krakowa, Wańska z Wilna, Die-rich i Utnik z Łodzi i in. Nowy sezon będzie zainaugurowany d. 21 października komedią Fredry „Przyjaciele”

Oskar Wilde bohaterem sztuki. Z Paryża donoszą nam (ps): Maurycy Rostand napisał dramat osnuty na życiu Oskara Wilde'a. W sztuce występują tylko mężczyźni. Wilde'a będzie grał słynny aktor Lugné-Poë. Premiera w Théâtre de l'Oeuvre.

MUZYKA

Z życia koncertowego. D 4 października tj. jutro odbędzie się — jak już donosiliśmy — recital skrzypcowy p. prof. Marji Szrajberówny. Na programie Bach, Beethoven, Bruch, Suk, Wieniawski, Poldini i Szopen.

Artyści polscy zagranicą. P. Roman Maciejewski, pianista i kompozytor, dał recital fortepianowy w Sofji, uzyskując duże powodzenie. P. Maciejewski młody muzyk poznański, jest wychowankiem naszego Konserwatorium Państwowego, uczniem klasy fortepianowej prof. Zaleskiego.

RUCH REGIONALISTYCZNY

Kilka listów Przybyszewskiego z lat 1917—1918 opublikował w Kronice gostyńskiej St. Helzsztyński. Są to listy pisane przez Przybyszewskiego z Monachjum do Tomasza Skorupki, gospodarza z Kosowa pod Gostyniem, w sprawie przesyłania mu paczek żywnościowych za zapłatą, bo jak zaznacza Bawarowie „dla Polaków niechętnie usposobieni... nic nam sprzedać nie chcą”. Obok tych listów tenże Helzsztyński zamieścił sonet „W podgostyńskiej wiosce”. Wl. Stachowiak i W. Arendt zamieszczają dalsze ciągi swych prac o „kulturkampie” w powiecie gostyńskim i o Żydach w Piaszkach. Ponadto Wl. Kolomołcki podaje list pisany przez zastępcę burmistrza do dzie-dzica Gostynia, Węsierskiego w sprawie zakupu sikawki dla miasta po jego pożarze w 1811 r. List ten został wzięty ze zbiorów p. Taczanowskiego z Podrzeczca. (J. St.)

wyjaśnia kilka „góralskich” nazw miejscowych i osobowych”, rozumianych dotychczas fałszywie wzgl. całkiem niezrozumiałych. I tak, wedle niego, Szafłary (wieś p. nowotarskiego) to nie owczary (niem. das Schaf), ale bednary (niem. das Schaff, skąd pol. szaflik); etymologię tę popiera niezbitnie „pieczęć gminna Szafłar: posiada ona w owalu rysunek cebrzyka”. Bardzo to pouczający przykład, jak znakomicie pomaga wyjaśnianiu wyrazów studjum związanych z niemi rzeczy. Innych ciekawych wyjaśnień Zborowskiego nie mogę tu przytaczać dla braku miejsca. W pierwszym z omawianych zeszytów wstępny artykuł poświęcono pamięci A. A. Kryńskiego, z którego zacytuje ustęp, dobrze wyznaczający miejsce temu udonemu w dziejach kultury polskiej:

Nazwisko Kryńskiego stanowi jakby symbol epoki, w której nauka o języku zdobyła sobie należne miejsce w życiu umysłowym polskich warstw wykształconych. Stało się to w znacznym stopniu za jego sprawą... umiał Kryński... rozbudzić w szerokich kołach inteligencji nie tylko zainteresowanie do zagadnień językowych, ale zarazem przekonanie o ich doniosłości dla polskiego życia kulturalnego. Osiągnął to... przedewszystkiem pracą popularyzacyjną i dydaktyczną.

Jak wiadomo, „Język Polski” poza rozprawkami mniej lub więcej przyzwoitymi dla wykształconego czytelnika (wspomniane powyżej dwie są najzupełniej przystępne dla czytelnika nawet niewprowadzonego w studia językowe), posiada bardzo ważny dział „Odpowiedzi od redakcji”, w którym zapytania czytelników z najrozmaitszych zakresów życia języka załatwia-

ne są mniej lub więcej wyczerpująco, a zawsze jasno, ściśle, zgodnie z najnowszym stanem wiedzy. Odpowiedzi takich znalazło się w omawianych trzech zeszytach osiem, na czterech stronicach. Nie znam liczebności zapytań, przysyłanych do redakcji, ale, uwzględnivszy nawet tę okoliczność, że bardzo wiele z nich żąda wyjaśnienia kwestyj, wielokrotnie w dawniejszych rocznikach wyjaśnionych, to jednak mam wrażenie, że bardzo mały procent zapytań doczeka się wogóle wyjaśnienia, że część pytań wsiąka. Współczuję z niezaspokojoną chwałebną ciekawością pytających, ale z trudną może być inaczej. Redakcja, gdyby chciała wszystkie ciekawości usmierzyć, musiałaby nie robić tylko na pytania odpowiadać i „Język Polski” wyszedłby na poradnik językowy w najciaśniejszym tego słowa znaczeniu. Zresztą, jak wnioskuję z przejrzania wielu odpowiedzi w różnych rocznikach „Języka Polskiego”, redakcja dokonuje starannego wyboru pomiędzy zapytaniami i odpowiada tylko na takie, które dotyczą rzeczy istotnych, pomijając zapytania o szczegółach bez większego znaczenia, tak, że mała ilość odpowiedzi zrekompensowana jest ważnością kwestyj w nich rozstrzygniętych, no i, powtórzę, ich poziomem naukowym — nie chcę przez to broni Boże umniejszać naukowości „Poradnika Językowego”, który choć pozornie mógłby wyglądać na organ konkurencyjny, w gruncie jest bardzo pożądanym uzupełnieniem „Języka Polskiego”.

Dr. Edward Klich.

Poznań.

*) „Język polski”. Organ Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego etc. XVIII. 1 stycznia — luty 1933, 2 marzec — kwiecień 1933, 3 maj — czerwiec 1933.

Ongiś pod Wiedniem — dziś w Poznaniu

Ongiś, we wrześniu 1683 r., pod Wiedniem husarja polska pod wodzą króla Jana III rozgromiła szczęśliwie zastępy saraceńskie, wstrzymując najazd turecki na chrześcijańską Europę. We Wiedniu obchodzą w b. roku 250-tą rocznicę tego zwycięstwa. Z szlachetną dumą wolno nam stwierdzić, że 250 lat temu polski król, polski żołnierz, polska krew uratowały Europę przed wielkim niebezpieczeństwem, jakim jej groziło dalsze wdzieranie się muzułmanów.

Jednakże nie dość cieszyć się nam zasługami naszych bohaterskich przodków, bo i na nas ciąży pełna odpowiedzialność przed potomnością, obowiązki i trudne zadania. Jakie one, przypomina nam osobiście poświęcony ub. roku Pomnik Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu. Jest on bowiem nie tylko zwykłym monumentem, wystawionym przez wdzięczny naród Bogu za wskrzeszenie ojczyzny, ale zarazem dokumentem ze spiżu i kamienia, stwierdzającym nasze stanowcze opowiedzenie się za Bogiem przeciw bezbożnictwu, wiążącemu ku nam od wschodu, oraz nowoczesnemu pogaiństwu. Poznański Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa jest więc symbolem

koniecznej walki doby dzisiejszej, prowadzonej z siłami wrogimi niemniej groźnymi, niż dawne hufce tureckie, zalewające przed 250 laty południową Europę.

To doniosłe znaczenie pomnika poznańskiego domaga się, by przynajmniej w roku po jego poświęceniu pokryte zostały wszystkie koszty jego budowy. Cierpliwie czekają wykonawcy i dostawcy materiałów. Wiemy jednak, jak ciężko dziś przetrwać, to też apelujemy do całego społeczeństwa o środki na spłacenie długów tym, którzy mu zawierzali. Ogólny koszt pomnika osiąga 850.000 zł. Do zapłacenia pozostaje jeszcze około 170 tysięcy zł. Ofiary na pokrycie reszty kosztów budowy pomnika przyjmują administracje wszystkich pism polskich. Można je też nadsyłać Komitetowi Budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu, ul. Św. Marcina 69 m. 17 za blankietem P. K. O. na konto ciekowe nr. 207 470.

Co miesiąc odprawia się mszę św. za wszystkich ofiarodawców, tak żywych jak i umarłych. Nazwiska ich zapisuje się do złotej księgi pamiątkowej.

Bydgoskie miejskie szkoły średnie

Bydgoszcz, 2 października.

Oba bydgoskie gimnazja miejskie: żeńskie humanistyczne i męskie matematyczno-przyrodnicze im. Kopernika, mieszczą się w bardzo pięknych nowoczesnych gmachach, stojących w doskonałym punkcie miasta obok parku Kochanowskiego. Wewnętrzne ich urządzenia, wielkie sale, obszerne dziedzińce — wszystko to razem tworzy z tych gimnazjów pierwszorzędną uczelnię. Zapewniające prawie że idealne warunki zdrowotne. Opieka w obu szkołach bez zarzutu, personel pedagogiczny dobrany bardzo starannie.

To też szkoły te cieszyły się ogromnym wzięciem i miały stałą wysoką frekwencję kształcącej się młodzieży. Podjęta w związku ze zniesieniem zwrotów czesnego przez państwo akcja urzędniczą w państwowych, mająca na celu obniżenie opłat w miejskich szkołach średnich, napotkała na trudności w zarządzie miasta ze względów budżetowych. Magistrat oświadczył gotowość obniżenia czesnego do poziomu, stosowanego w szkołach państwowych, ale nie chciał obniżyć przeprowadzić natychmiast i postanowił ją dopiero od nowego roku budżetowego czyli od 1-go kwietnia 1934.

Skutek tego postanowienia był taki, że pewna ilość młodzieży przeniosła się do innych szkół, m. i. do żeńskiego gimnazjum T. N. S. W., które od razu zmniejszyło czesne do poziomu gimnazjów państwowych, a za drugie kształcone w tym zakładzie dziecko pobiera tylko połowę opłaty. Sytuacja wytworzyła się taka, że miejskie gimnazjum żeńskie pobiera za dwoje kształcących się dzieci 60 zł miesięcznie, gdy gimnazjum T. N. S. W. tylko 33 zł.

Mimo zmniejszonej frekwencji w gimnazjach miejskich kształci się jeszcze większa ilość młodzieży: w gimnazjum żeńskim 680 dziewcząt, w tem 419 w klasach gimnazjalnych i 261 w przygotowawczych; w gimnazjum męskim 511 chłopców, w tem 295 w klasach gimnazjalnych i 216 w przygotowawczych.

Gmachy tych szkół mogą jednak śmiało pomieścić znacznie większą ilość uczących się i dać warunki zdrowotne lepsze, niż gdziekolwiek, co ma szczególne znaczenie dla dziatwy młod-

szej, w klasach przygotowawczych. Dlatego też, zdaniem naszym, w imię dobra młodzieży kwestja obniżki czesnego w miejskich szkołach średnich powinna być potraktowana jako kwestja pilna. Niewątpliwie jest, że rodzice z żalem odbierają swe dzieci z tych szkół, ale — niestety — zmusza ich często do tego niemożność opłacania wyższego czesnego.

Dowiadujemy się, że z grona pedagogicznego obu gimnazjów miejskich wypłynęły projekty obniżenia opłat do 15 złotych w niższych klasach przygotowawczych i 20 zł w wyższych oraz do 22 zł miesięcznie w klasach gimnazjalnych. Również projektowane było obniżenie opłat za drugie dziecko do połowy. Gdyby wprowadzono taką właśnie obniżkę, zapewne rodzice nie wycofywaliby swoich dzieci ze szkół miejskich i nie przenosili ich do innych zakładów.

Magistrat, jak zaznaczyliśmy wyżej, nie chciał pójść na zniżki przed rozpoczęciem nowego roku budżetowego. Może słusznie, a może i nie. Bo wprawdzie ogólna obniżka opłat dałaby w rezultacie znacznie większą stratę, niż czesne stu zgórą odebranych z tych szkół uczniów i uczennic. Ale z drugiej strony danie możności kształcenia się większej ilości młodzieży w lepszych warunkach, kto wie, czy nie byłoby zyskiem moralnym, wyrównyującym z nadwyżką tamtą, zresztą niewielką stratę materialną.

Biorąc ten ostatni wzgląd pod uwagę, wyrażamy przypuszczenie, że magistrat m. Bydgoszczy zechce zastanowić się jeszcze raz nad powyższą kwestją i ew. zreasumować swoje postanowienie, co do obniżki opłat szkolnych dopiero z dniem 1 kwietnia r. p.

Projekt budowy nowej szkoły

Wobec wielkiego przepelnienia bydgoskich szkół powszechnych miejski wydział budownictwa w porozumieniu z wydziałem szkolnictwa zaprojektował budowę nowego wielkiego gmachu szkolnego przy ul. Rejtana w pobliżu Królowej Jadwigi. Ponieważ okrojony na ten rok budżet miejski nie przewiduje kredytów na taką budowę, władze miejskie zamierzają uskutecznić budowę przy pomocy pożyczki długoterminowej z Funduszu Pracy w sumie 250—300 tysięcy złotych.

Zmiany w rozkładzie kolejowym

W okresie zimowym począwszy od dnia 8 października br. wprowadza się w rozkładzie jazdy pociągów pasażerskich następujące zmiany:

Toruń — Poznań: Zredukowano na odcinku Toruń — Inowrocław poc. odj. z Torunia (3.55 i poc. odj. z Inowrocławia 2.05) oraz poc. wychodz. z Poznania o godz. 22.05, pozatem na odcinku Inowrocław — Poznań poc. z przyjazdem do Poznania o godz. 11.35, pozostawiając wymieniony pociąg na odcinku Toruń — Inowrocław bez zmiany.

Poznań — Zbąszyń: Zredukowano poc. wych. z Poznania 11.40 i poc. przyj. do Poznania o 9.20. Pociągi motorowe odj. z Poznania 0.10, i przyj. do Poznania 5.27, kursujące obecnie do Nowego Tomysła, przedłużono do Zbąszynia.

Wymienione pociągi motorowe będą kursowały na odcinku Nowy Tomyśl — Zbąszyń tylko w niedziele i święta.

Ostrów Wlkp. — Kepno: Zredukowano poc. Ostrów Wlkp. odj. 19.10 i poc. przyj. Ostrów Wlkp. 21.23. Ponadto kursujące obecnie codziennie poc. Ostrów Wlkp. odj. 14.30 i poc. Ostrów Wlkp. przyj. 7.42 będą kursowały tylko w dni robocze.

Mogilno — Kruszwica — Inowrocław: Pociąg mieszany będzie odjeżdżał z Inowrocławia o 5 min. wcześniej tj. o godz. 5.00 a z powrotem będzie przyjeżdżał do Inowrocławia o 5 min. później tj. o godz. 16.44.

Poznań — Herby Nowe: Kasuje się poc. pospieszny z odjazdem z Poznania o godz. 15.15 i przyjazdem do Poznania o godz. 13.40. Wymieniony pociąg będzie kursował

z Poznania do Katowic tylko w okresie od 19. 12. do 17. 2. i z Katowic do Poznania od 20. 12. do 18. 2. 1934.

Jarocin — Krotoszyn: Skasowano poc. Krotoszyn odj. 12.05, Jarocin przyj. 12.40 i poc. Jarocin odj. 16.56, Krotoszyn przyjazd 17.32.

Poznań — Wronki: Skasowano kursujące w niedziele i święta p. : Poznań odj. 0.11, Wronki przyj. 1.42 oraz poc. motor. Wronki odj. 6.18, Poznań przyj. 7.37. Na odcinku Poznań — Szamotuły poc. mot. będą kursowały tylko w dni robocze.

Ostrów Wlkp. — Kalisz: Poc. Ostrów Wlkp. odj. 14.56 i poc. Ostrów Wlkp. przyj. 16.43 będą kursowały tylko w dni robocze.

Poznań — Leszno — Rawicz: Skasowano na odcinku Poznań — Leszno poc. Poznań odj. 21.20 oraz poc. Poznań przyj. 18.40. Równocześnie ograniczono do kursowania w dni robocze poc. Poznań odj. 12.35 oraz poc. Poznań przyj. 9.17. Ponadto wzamian skasowanych pociągów motorowych Poznań — Mosina uruchomione zostaną w okresie zimowym pociągi narciarskie z Poznania do Ludwikowa od 15. 12. do 30. 4 w niedziele i święta.

Jarocin — Srem — Czempin: Na odcinku od Jarocina do Mieszkowa uległy pociągi mieszane nieznacznym zmianom.

Poznań — Wągrowiec — Bydgoszcz: Zamieniono następujące pociągi osobowe na mieszane Wągrowiec odj. 7.11, Poznań przyj. 11.48, Bydgoszcz odj. 7.45, Wągrowiec przyj. 11.17, Wągrowiec odj. 16.48, Bydgoszcz przyj. 20.30, oraz Poznań odj. 16.00, Wągrowiec przyj. 20.08. Ponadto bieg pociągu zmienia się od Keyni do Bydgoszczy następująco: Keynia odj. 11.59, Bydgoszcz przyj. 12.01. — Bieg pociągów kursujących w niedziele i święta na odcinku Poznań — Wągrowiec do 30. 11. wrzeczono się do 14. 5. 1934, również w niedziele i święta. Zmienia się również bieg poc. Wągrowiec odj. 15.58, przyjazd do Poznania bez zmiany.

Poznań — Dziembówko: Na odcinku Poznań — Rogoźno pociąg nr. 1522 i 1525 będą kursowały tylko w dni robocze.

Oborniki — Wronki: Odjazd z Obornik o godz. 4.50 i przyjazd do Wronek niezmienny.

W poszukiwaniu zaginionego ładu

W angielskim Towarzystwie Geograficznym wygłosił w tych dniach uczony angielski prof. Stanly Gardiner odczyt o rezultatach poszukiwań angielskiej ekspedycji naukowej za zaginionym przed 15 000 lat ładem. Ład ten, spoczywający obecnie na dnie morza między Madagaskarem a Cejlonem, był kiedyś krajem wielkim, znanym nawet starożytnym Grekom. W źródłach starogreckich znajdujemy wzmianki o Lemurji, która zapadła się w morze przed 15 000 lat. Ze między Madagaskarem a Cejlonem istniał kiedyś kraj wielki i żyzny, świadczy chociażby okoliczność, że na tej przestrzeni znajdują się bardzo liczne małe wyspki, wykazujące tę samą faunę i florę. Badania dna morskiego naprowadziły też na to, że te małe wyspki stanowiły kiedyś ład, swymi rozmiarami przewyższający dzisiejszą Australję. Ład ten miał ciepły klimat i bardzo żyzną rolę, a ludność jego osiągnęła najprawdopodobniej wysoki stopień kultury. Prof. Stanly Gardiner przyjmuje nawet, że Lemurja przed 15 000 laty była kolebką całej naszej cywilizacji.

W jaki sposób ład ten zaginął, nie możemy teraz dokładnie wiedzieć. Prof. Gardiner broni tezy, że przyczyną katastrofy było olbrzymie trzęsienie ziemi. Sprawozdanie Gardinera wywołało dużą sensację. W najbliższych dniach wybiera się nowa angielska ekspedycja, zaopatrzona w najlepsze urządzenia techniczne i ze sztabem najlepszych nurków, by podjąć dalsze badania.

Sen zimowy zwierząt

Wszystkie twory żywe są mniej lub więcej przystosowane do otoczenia i warunków, w których żyją. Wielką rolę odgrywa między innymi przystosowanie do pór roku, które sprawia, że zwierzęta, skazane przez nadchodzącą zimę na brak pożywienia, przenoszą się do okolic cieplejszych. Nie przedstawia to większej trudności dla ptaków i ryb. Trudniej byłoby odbywać tę wędrówkę ssakom. Stąd też z nich, które nie mogłyby żywić się w zimie, a których natura nie wyposażyła w instynkt robienia zapasów, zapadają w sen zimowy. Jedne jak świstak, nietoperz, suśel przespływają bez przerwy cztery do pięciu miesięcy zimowych, inne zaś jak chomik, borsuk mają sen przerywany.

Sen zimowy zwierzęcia poprzedza obniżenie temperatury jego ciała. Gdy ciepłota spadnie do 15 względnie 10 stopni C., wówczas zwierzę zapada w sen. W śnie ciepłota obniża się w dalszym ciągu aż do granicy 3 wzgl. 2 stopni C. Poniżej 2 stopni C. ciepłota ciała zwierzęcia nie spada nawet wówczas, gdy temperatura otoczenia jest znacznie niższa. Jeśliby groziła taka ewentualność, np. w okresie wielkich mrozów, wówczas zwierzę budzi się, co powoduje szybki wzrost temperatury.

W czasie zimowego snu zwierzęta nie przyjmują pokarmów, za wyjątkiem tych, które mają sen przerywany. Serce ich kurczy się raz na kilka minut, a liczba oddechów zmniejsza się do kilku na minutę, przyczem oddechy te są bardzo słabe. Zucie u śpiącego zwierzęcia prawie zupełnie zniesione, również inne zmysły są nieczynne. Sen zimowy jest więc stanem życia utajonego. Ciekawie zachowuje się waga. U większości zwierząt opada ona wol-

no. Zauważono jednak, że niektóre zwierzęta nie tylko nie chudną w czasie snu zimowego, lecz nawet wykazują nieznaczny przybytek wagi. Tłumaczy się to tem, że zwierzę, oddychając w czasie snu, wiąże tlen z powietrza i tylko część jego wydała w postaci bezwodnika węglowego, resztę zatrzymuje w organizmie. Ten właśnie zatrzymany tlen powoduje wzrost wagi śpiącego zwierzęcia.

Na opędzenie najpotrzebniejszych potrzeb życiowych organizmu zużywa śpiące zwierzę przede wszystkim nagromadzony w lecie tłuszcz, którego spotrzebowuje ilości minimalne, gdyż przemiana materji ograniczona zostaje do 1 proc. W śnie zimowym ustaje również podział komórek, czyli zwierzę nie rośnie, ani nie odnawia tkanek. Istnieje pod tym względem jeden ciekawy wyjątek. Jeśli zwierzę pogrążone w śnie zostanie żrąco, rana goi się normalnie, gdyż okoliczne komórki odzyskują zdolność mnożenia się.

Przyrodnicy oddawna śledzili za bezpośrednią przyczyną zapadania w sen zimowy. Badania te nie zostały uwiecznione do dziś dnia pomyślnym skutkiem. To też jedni twierdzą, że sen zimowy zależy jest od osłabienia działalności tarczycy, inni, że wywołuje go nadmierne nagromadzenie bezwodnika węglowego we krwi, spotykane u zwierząt zapadających w sen zimowy. Przypisuje się również spowodowanie snu zimowego, leżącego u zwierząt w pobliżu grasyści. Gruczoł ten rozrasta się u zwierząt na schyłku jesieni. A. K.

Gigantyczna stacja nadawcza

Kierownictwo stacji nadawczej radiotelegraficznej w Cincinnati (Ohio) otrzymało od rządu zezwolenie na budowę nowej stacji o sile 400 KW. Zasięg nowej stacji będzie tak wielki, że będzie ona mogła obsłużyć całe terytorjum Stanów Zjednoczonych, od brzegów Pacyfiku do brzegów Atlantyku, od Hudson Bay do Florydy i zatoki Meksykańskiej.

SPORT Czescy pięściarze

Przed niedzielnym meczem w Poznaniu

Czescy pięściarze w tym roku walczyli cztery razy w spotkaniach międzypaństwowych, uzyskując następujące wyniki: pokonali Austrię 23. 2, w Pradze 14:2, przegrali z Węgrami w Budapeszcie w końcu kwietnia 4:12, zwyciężyli po raz drugi Austrię 10:6 w cyklu spotkań o puchar Europy środkowej 25 maja i w tej samej konkurencji remisowali z Bawarią 8:8 w dniu 1 czerwca.

W tem ostatnim spotkaniu walczyło paru zawodników, których ujrzymy w ringu w Poznaniu. Więc Jellinek występował w niższej kategorii t. j. muszej i pokonał dobrego Schieglę. Kucman walczył o wagę wyżej (w koguciej) uległ tylko nieznacznie doskonałemu Ziglarskiemu i to dlatego, że w pierwszym kole obawiał się go. W piórkowej twardy Dvorak zdecydowanie zwyciężył Kastla. Wreszcie młody Nejtke łatwo uporał się ze stosunkowo słabym Singiem. W pozostałych kategoriach przybywa do nas raczej mocniejszy skład od tego, który występował przeciw Bawarii.

Motocyklizm

Wielkie wyścigi odbyły się na bydgoskim stadnie miejskim. Finał dla maszyn do 350 cm. (10 okrążeń): 1. Jan Witkowski (Bydg.) 5 m. 46.2 s.; 2. Zygmunt Fajtanowski (Bydg.); 3. Beno Szydłowski (Olimpia - Grudziądz). Finał dla maszyn do 500 cm.: 1. Jan Krysta, Bielsko, 4 min. 59 s.; 2. Franciszek Kempka (Sosnowiec) 5 min. 3 s.; 3. Edward Langer (Legia Warszawa) 5 min. 8 s. Handicap: 1. Haff, Bydgoszcz; 2. Krysta; 3. Steinborn, Bydgoszcz; Krysta zaprotestował przeciwko porażce, ponieważ z winy sędziów liniowych zrobił o jedno okrążenie więcej. Handicap na 30 okrążeń: 1. Śmigielski (Unja Poznań); 2. Ziemer (Gdańsk); 3. Steinborn. Podczas jednego z biegów nastąpiło zderzenie dwóch motocykli na wirażu. Kilka osób odniosło lekkie obrażenia. Rannych odwieziono karetką pogotowia do lecznicy miejskiej.

Wśród zawodowców

Marcel Thil nadal mistrzem świata wagi półśredniej. W spotkaniu o tytuł pokonał on w niedzielniek w Paryżu wobec 15 tys. widzów Kubańczyka Kid Tunero w 15 starciach na punkty. Pierwsze dwa starcia należały do Kubańczyka, który walczył bardzo efektywnie, wykazując przede wszystkim nadzwyczajną szybkość i orientację. Następnie cztery starcia były wyrównane, w dalszym ciągu jednak przewagę stopniowo uzyskał Francuz. W 13 starciu Tunero był blisko k. o. Francuz jednak pozwał przeciwnikowi w 14 starciu przyjąć do siebie. W ostatnim starciu znów walka była bardzo zacięta i naogół wyrównana. Ostatecznie jednak zwycięstwo odniósł Marcel Thil, zatrzymując tytuł.

Young Stribbling, znany zawodnik w wadze ciężkiej, do niedawna jeszcze jeden z czołowych pretendentów do tytułu mistrza świata, uległ ostatnio w Ameryce wypadkowi samochodowemu, przyczem musiano mu amputować jedną nogę. Tem samem Stribbling dla zawodowego sportu bokserkiego jest skończony. Zabłysnął on swego czasu w walce z Carnerą, któremu dał pożądaną lekcję walki bokserkiej.

W setną rocznicę urodzin powstańca z 1863 r. Edmunda Calliera, złożyła wieniec na jego grobie, na starym cmentarzu świetomarcińskim w Poznaniu przy ul. Towarowej, delegacja Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego z Szamotuł, w pięknych strojach szamotulskich.

Królowa rozbójników arabskich

Szczepy koczujące półwyspu arabskiego stanowiły zawsze poważny czynnik w niepewności położenia środkowo-arabskich terytorjów. W ostatnich czasach wszakże udało się osiedlić liczne szczepy, żyjące dotąd z napasli i rabunków.

Nowoczesne techniczne środki bojowe przyczyniły się do tego, że walka między angielską policją Arabii a rabusiami terytorjów pustynnych stawała się coraz bardziej nierówna. Zapomocą samolotu udawało się prawie za każdym razem dogonić oddalających się rabusiów i odbić im łup. Samolot jest dzisiaj wierzchołkiem policji pustynnej, a wielkie trakty karawano-we stale strzeżone są przez samoloty. W ten sposób coraz mniej słychać o napadach rabunkowych w pustyni. W ostatnich czasach jednak policja angielska terytorjów nadbrzeżnych musiała stwierdzić, że liczba napadów znowu wzrasta w sposób niedający się wytłumaczyć. W bok od strzeżonych traktów napadane bywały wsie i mniejsze karawany przez Beduinów, uzbrojonych niesłychanie nowoczesnie. Był to widocznie szczep, rozporządzający poważniejszymi środkami, które umożliwiały mu nabywanie nowoczesnej broni od przemytników. Lecz i pozatem robota roz-

bójników zorganizowana była w sposób niezmiernie precyzyjny. Potrafili oni po napadzie tak szybko zniknąć, że nawet samoloty w tych obszarach pustyni nie potrafiły ich dogonić. Raz przecież udało się samolotowi policyjnemu przytrzymać rabusiów w pobliżu półwyspu Sinai. Ci jednakże rozpoczęli ogień z karabinu maszynowego i zmusili samolot do lądowania poczem zbiegli. Lotnicy stwierdzili przy tej sposobności, że rabusie bynajmniej nie byli na koniach albo na wielbłądach, lecz mieli do dyspozycji najnowocześniejszy urządzone samochód pustynny.

Największą sensacją jednak wywołała wiadomość, że hersztem tej bandy jest kobieta. Ojcem jej był wódz szczepu, który zmarł bez męskich potomków, wobec czego Mirjam — takie jest nazwisko herszta bandy — objęła po nim dowództwo. Bierze ona najczynniejszy udział w wszystkich wyprawach rabunkowych i stała się już prawie postacią legendarną wśród szczepów arabskich, które jej udzielają wszelkiego poparcia. Tem się też tłumaczy, że usiłowania policji angielskiej w kierunku pochwylenia rozbójników i ich herszta, spełzyły dotąd na niczem. Sława jej tymczasem wzrasta na całym wschodzie. W i P

Pięć milionów niewolników na ziemi

Nieprawdopodobnym wydawać się musi twierdzenie, że w czasach dzisiejszych istnieje wciąż jeszcze niewolnictwo i handel niewolnikami. Według opisu znanej podróżniczki angielskiej Mrs. Simon w samej Abisynji żyje około dwóch milionów tych nieszczęśliwców. Cesarz usilnie pracuje nad oczyszczeniem kraju z tej plagi, lecz wobec oporu wpływowych swych podwładnych jest on prawie bezsilny. Tymczasem są jeszcze dzisiaj procesje niewolników w Abisynji zjawiskiem prawie codziennym. Pewien podróżnik taki daje opis procesji: mężczyźni i kobiety zupełnie obnażeni i skuci ze sobą, prowadzili nagie dzieci za ręce lub nieśli je niby tłumoki na plecach. Upadających ze zmęczenia wlekli dozorczy niby bydło. Na noc nie dano im żadnego schronienia, chociaż deszcz lał strugami. Również i pożywienia nie było dla tych nieszczęśliwych.

Niektórzy z książąt tego kraju posiada-

ją podobno po kilkanaście tysięcy niewolników. Trzeba było podejmować stałe wyprawy na bezbronne szczepy. Spokojnych ludzi wywiózono z ich mieszkań i znaczo-no znamięniem jak bydło, by zapobiec ich ucieczce lub ułatwić ich schwytywanie.

Także w Arabji trwa jeszcze zwyczaj trzymania niewolników. Liczba niewolników wynosi tam około jeden milion. Sprawdza się ich częściowo z Azji, częściowo z Afryki. Droga handlowa dla niewolników prowadzi przez morze Czerwone z rynków arabskich. Mimo przeciwdziałania władz angielskich przywozi się rocznie do Arabji około 5 000 niewolników. Najwięcej stosowany system polega na przemycaniu niewolników w szeregach pielgrzymów do miasta świętego Mekki. Niewolnicy nigdzie nie mogą się użalić, głosu biedaka nikt tam nie słyszy. Targ niewolników w Mekce odbywa się na jednej z ulic pobocznych, wiodącej do wielkiego meczetu. Większość niewolników stanowią tutaj kobiety i dziewczęta. Za młode niewolnice osiąga się zależnie od wieku, urody i wykształcenia 60 do 70 funtów.

Także w Chinach istnieje jeszcze przeszło 2 000 000 niewolników, przeważnie dziewcząt. Taka niewolnica chińska jest tak samo własnością swego pana, jak czarny niewolnik abisyński, a los jej jest równie ciężki, jak los niewolnego murzyna. Zwykle rodzice sami sprzedają dziewczynę za pieniądze.

O stosunku niewolników do ich właściciela pisze podróżnik francuski Marcel Griaule: Niewolnikowi przydziela się żonę, lecz tylko o tyle, o ile tego wymaga wzgląd na liczny stan niewolników. Nowonarodzone dziecko należy do pana. Po kilku miesiącach odbiera się je matce, a skoro panu nie jest potrzebne, bywa sprzedane na targu.

Dla Ligi Narodów otwiera się tutaj wdzięczne zadanie. W i P

Największy diament na świecie

W Campo de Patos, w stanie Minas Geraes, w Brazylii, znaleziono w kopalni brylantów diament wagi przeszło 2 000 karatów. Diament ten jest obecnie największym diamentem na świecie. Wątpliwe tylko, czy znajdzie on nabywcę, gdyż cena jego wynosić będzie około 4 milionów franków. Narazie znajduje się on w posiadaniu właściciela kopalni.

Z pomiędzy znanych wielkich brylantów pozostają wszystkie w tyle, co do wagi, z nowym przybyciem. Słynny „Orłów”

z korony carów waży tylko 195 karatów, a jego cena kupna wynosiła 450 000 rubli. Jeszcze mniejszą wagą odznacza się najmniej słynny kamień historyczny Kohinoor, należący do skarbu królów W. Brytanji. Waży on tylko 106 karatów. Należący do Habsburgów t. zw. brylant florenetyński ważył 140 karatów; „Gwiazda Południa”, brylant brazylijski, ważył początkowo 254 karaty, ale po oszlifowaniu waga jego spadła do 135 karatów. „Szach”, drugi rosyjski brylant koronny, ważył tylko 86 karatów, a na powierzchni jego były wyrity napisy w języku perskim.

Wobec tych historycznych brylantów gigantyczną wagą i wielkością odznaczał się brylant znaleziony w republice Oranje, t. zw. „Excelsior”, który waży 975 karatów. Przewyższał go dotąd waga jedynie „Cullinan”, odnaleziony w kopalniach Transvaalu; liczył on prawie 2 000 karatów.

Wartość brylantów, zwłaszcza tych wielkich, nie jest zależna tyle od ich wagi, co od barwy i ognia. „Florentyńczyk”, należący do Habsburgów, chociaż ważył tylko 140 karatów, dla swej pięknej złotej barwy i blasku oceniony został na sumę dwóch milionów koron w złocie.

Maharadza w Budapeszcie

Sensacją Budapesztu jest rzadki gość w stolicy Węgier — maharadza Baria. Maharadza liczy sobie... 11 lat, a pełny jego tytuł brzmi: His Highness Maharaja Shree Sir Ranjitsiuki Ruler of Deogad-Baria. Maharadza bawi w Budapeszcie oczywiście nie sam, lecz w towarzystwie licznej świty, oraz gubernera, który nie odstępował go ani na krok. Świat młodocianego władcy składa się z trzydziestu kilku osób.

Pomimo swego młodego wieku maharadza jest dobrym strzelcem, czego dał dowody na polowaniu urzędem ku jego czci przez hr. Esterhazy. Namiętny amator lodów waniliowych spożywa ich niewiarygodne ilości, po pięć, sześć porcji dziennie. Pobyt władcy indyjskiego przysłużył się hotelowi, w którym mieszka on i jego świta, gdyż rachunki sięgające cyfr opatrzonych trzema zerami, np. rachunek za jeden tydzień wynosił z górą 2 000 pengó, a w sumie tej nie było kosztu apartamentów zajętych przez samego maharadzę oraz jego świtę. Cieszą się też kupcy budapeszteńscy, maharadza czyni bowiem podczas spacerów po mieście rozmaite zakupy en masse. Kupił np. paręset długich batów, używanych przez pasterzy węgierskich oraz olbrzymią ilość długich noży t. zw. „fokosz”, używanych przez poganiaczy wół w puszczy.

Nowa wyprawa Byrda do bieguna

„Bear of Oakland”, jeden z okrętów wynajętych przez Byrda do jego nowej wyprawy podbiegunowej, odpłynął onegdaj z Bostonu na południe. Byrd który oczekuje przyjazdu do Ameryki Marconiego, celem porozumienia się w sprawie instalacji radiowej dla wyprawy, odpłynie za kilka dni na drugim okręcie „Jacob Ruppert” i złączy się z resztą wyprawy w Panamie. Na pokładzie „Bear of Oakland” znajduje się kilku uczonych, przyrządy naukowe i większa część prowiantów wyprawy. Na pokładzie drugiego okrętu natomiast załadowano cały ekwipunek konieczny dla rocznego pobytu kilkudziesięciu ludzi pod biegunem oraz wielki dwumotorowy samolot.

Byrd jest zdania, że wyprawa po zatrzymaniu się na Nowej Zelandji celem uzupełnienia zapasów, dotrze do starej kwatery zimowej „Little America” w Zatoce Wielorybów” około Bożego Narodzenia. Z „Little America” rozpoczną się loty rozpoznawcze nad olbrzymimi obszarami biegunowymi. Loty będą się odbywały na pokładzie nowego samolotu dwumotorowego, Byrd jednak przypuszcza, że będzie mógł posługiwać się też dwoma samolotami, zostawionymi w „Little America” w 1930 r.

W wyprawie bierze udział 70 osób, wśród których kilka uczestniczyło już w pierwszej podróży biegunowej. Kwatera zimowa Little America będzie tym razem zaopatrzona w stację marconigraficzną o falach krótkich i o takiej sile, że będzie można utrzymać zawsze bezpośrednie połączenie z Ameryką, S. F.

Torebki

W dziedzinie mody, tak jak i w dziedzinie sztuki, szczegół stanowi często o całości, a drobiazg wpływa na ogólny efekt. Jednym ze szczegółów, które mogą podkreślić elegancję ubrania lub zepsuć najbardziej dodatnie wrażenie, jest torebka. Po zakończeniu konferencji z krawcową, kulisierem, modystką i szewcem, gdy kolory i krój toalety są dokładnie omówione, zadaje sobie pani niezmiernie pytanie, jaką będzie do niej nosiła torebkę.

Koniecznym warunkiem wyboru odpowiedniej torebki jest harmonizowanie jej z całością. Jaskrawy kontrast dopuszczalny jest jedynie w zakresie kolorów: do białego — czarna, do beżowego — czerwona, do szarego — zielona, ale nigdy w zakresie linii i rodzaju. Moda torebek idzie w jednym rzędzie z ogólną tendencją mody, a cechy charakterystyczne nowych projektów znajdują swe odbicie w kształtach nieodłącznych towarzyszek płaszczy i sukien.

Największą, jeśli chodzi o rozmiary, jest torebka podróżna, z złotej lub beżowej skóry, opatrzona dwiema rączkami do trzymania. Zamykana na zamek „błyskawiczny” lub prostą kłame, pasuje świetnie do

HERBAWIT Krople żołądkowe

zalecane przy dolegliwościach i braku apetytu. — Zbadane przez Państwowy Urząd badania środków spożywczych.

GAEDE Fabryka likierów, koniaków, cukrów, czekolady, soków marmelady i powideł.

dział 1 580

plaszcza z szerokimi kłapami i beretu baskijskiego. Może pomieścić w razie potrzeby ekwipunek week-endowy, kostium kąpielowy, lub nocną koszulkę. Ma zalety rzeczy sportowych, jest trwała i nieekscentryczna.

Wśród torebek spacerowych, noszonych do płaszczy jesiennych, kostjumów i kurtek futrzanych przeważają fasony płaskie i długie, ze skóry matowej, krokodyla, fok lub kozła, ujęte w niklową ramę. Forme mają prostokątną lub zaokrągloną u dołu, rączki albo nie mają wcale, lub też metalowy łańcuch. Zastosowane być mogą również do wełnianych sukien popołudniowych.

W dziedzinie torebek wieczorowych króluje niepodzielnie aksamit najczęściej czarny, rzadziej brązowy lub rdzawy. Jest on echem lansowanych w tym sezonie sukien aksamitnych i posiada oddawna oceniane zalety miękkości i połysku. Aksamit osadzany jest na gładkich lub cyzelowanych kłamek, ozdobiony czasem cieniutkimi „nervures”. Z lat poprzednich pozostał ciagle „en vogue” elegancki i skromny renifer, ładnie odbijający matowością czerni od błyszczącej toalety z satin-laqué. Modele w kształcie małej koperty ozdobione są monogramem, nieodpowiednim jednak zupełnie do torebek z aksamitu.

W niedalekiej przyszłości, o którą jednak rozsądnie należy się troszczyć zgóry, pozostają torebki balowe, kunsztowne cacka, mieniające się połyskami lamy, ozdobione sztucznymi kamieniami, obliczone na pomieszczenie rzeczy „najkonieczniejszych”, a więc puderniczki i pomadki do ust. Jednak zawsze zbyt małe, aby mogły pomieścić portmonetkę. M. C.

Setna rocznica wynalezienia akumulatora

We Francji utworzył się komitet, który zajął się już opracowaniem programu obchodu, dla upamiętnienia setnej rocznicy wynalezienia i skonstruowania pierwszego akumulatora elektrycznego przez francuskiego uczonego, fizyka Gaston'a Planté. Do wzięcia udziału w obchodzie będą zaproszone delegacje różnych instytucji naukowych francuskich. Rocznicę będzie obchodzona w początkach r. 1934.

Twórcza praca polska na Śląsku

Przeplływająca przez przemysłową część Górnego Śląska rzeka Rawa, do której wlewały się wszystkie odchody hut i fabryk, zanieczyszczała okropnie powietrze i wyglądała jak najbrzydlivszy kanał. Już Niemcy myśleli o jej uregulowaniu i oczyszczeniu, uczyniono to jednak dopiero obecnie za rządów polskich, a roboty z tem związane pochłonęły do 12 milionów. Ciekawe zdjęcie Rawy przed oczyszczeniem i obecnie, oraz ciekawy o tem artykuł, przynosi ostatni (41) numer „Ilustracji Polskiej”. W tym samym numerze warto zwrócić uwagę na zajmujący feljeton p. t. „Polonez Ogińskiego”, który w stulecie śmierci jego twórcy przypomina twórczość tego magnata muzyka. Drobniejsze artykuły, mnóstwo zdjęć aktualnych z kraju i zagranicy, wreszcie zwykłe działy stałe, oto uzupełnienia piękne i bogate w treść numeru tego najlepszego w Polsce tygodnika ilustrowanego.

Z najnowszej mody paryskiej: Sportowy płaszcz zimowy z szarego materiału przebarbianego, z szerokim rewersem i naszym garniturem z szarego futerka perłowego.

Zdrój Mieszczański?

dz 1 332

TEATRY

Gościenny występ Olgi Olginy — Stanisława Roya

Jutro, w środę 4. bm. w Teatrze Wielkim opera Verdiego „Rigoletto“ z gościennym występem cenionego tenora Stanisława Roya. Z nowo pozyskanych artystów przedstawi nam się Olga Olgina w partii Gildy. Nowe dekoracje do I. i III. aktu projektu Z. Szpingera. Dyryguje nowo pozyskany kapelmistrz Stefan Barański.

Teatr Polski otwiera swoje podwoje w czwartek

W środę, 4 października o godz. 20 w sali św. Marcina

recital skrzypcowy

Marji Szrajberówny

Bilety do nabycia we firmie „Irys“, św. Marcin 8 i przy kasie przed koncertem. zg 20 028

pod nową dyrekcją Roberta Boelkego i Maksymiljana Piotrowskiego. Na otwarcie dyrekcja wybrała arcydzieło Wyspiańskiego „Wesele“ w inscenizacji i z udziałem Ludwika Solskiego. Dekoracje Z. Szpingera. Kierownictwo sceny Aleks. Kobryn. Personel techniczny składa się z 26 osób.

RADJO

Środa, dnia 4 października 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 (Warszawa); godz. 11.30 (W); godz. 13.03 płyty gramof.; godz. 14.00 giełda; godz. 14.15 kwadrans Tow Ziem. Wlkp.; godz. 16.10 (W); godz. 16.55 „Głosy pięknej Francji“ — reportaż muzyczny, tr. z Wilna; godz. 17.50 (W); godz. 19.25 (W); godz. 19.40 program na dz. nast.; godz. 19.45 (W); godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 11.30 codzienny przegląd prasy polskiej; godz. 12.05 koncert w wyk. zespołu W. Wilkosza (w przerwie dziennik południowy); godz. 16.40 muzyka z płyt (jazz); godz. 16.10 słuchowisko dla dzieci starszych pt. „Witowi Stwoszewi w hołdzie“ — w/g Domańskiej; godz. 16.40 „Kacik językowy“ — prof. St. Słoński; godz. 16.55 tr. z Wilna, reportaż muzyczny pt. „Głosy pięknej Francji“ (płyty); godz. 17.50 Skrzynka pocztowa rolnicza; godz. 18.00 odczyt pt. „Na szlakach polskiej wydalaczności“ — wygl. dr. Feliks Burdecki; godz. 18.20 piosenki nastrojowe Olgi Kamiejskiej i melorecytacje Henryka Szatkowskiego; godz. 19.25 feljeton literacki pt. „Poezja Łużyck“; godz. 19.45 dziennik wie-

„INSTYTUT KRZEWIENIA SZTUKI“

Kawiarnia Artystów

„POD KAKTUSEM“

Codziennie „Five o'clock Tea“ i „Dancing 9-to“
PLAC WOLNOŚCI 14 a.

Pr 4 915-40.25

czorny; godz. 20.00 koncert kameralny (kwartet polski); godz. 21.00 feljeton pt. „Edukacja kupca“ — wygl. red. A. Podlasiak; godz. 21.15 koncert solistów; godz. 22.00 wiadomości sportowe; godz. 22.10 muzyka tańczona z kawiarni „Gastronomia“.

Programy zagraniczne: Budapeszt (550 m) 19.45 „Ciotka Simona“ opt. Dohonańskiego, 20.45 arje i oieśni; Praga (489 m) 20.30 koncert ork. symf.; Sottens (404 m) 20.00 koncert symfoniczny; Rzym (441 m) 20.30 „La Wally“ op. Catalani'ego.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— Cz. F. Janowiec. Tak, według stawek przewidzianych nową ustawą. (K)

— J. W. 82. Radzimy zwrócić się do Konsulatu Generalnego Rzpl. Polski w Paryżu (Paris XVII c., 19, rue Alphonse de Neuville). Madagaskar należy do zakresu działania tego konsulatu. (K)

— P. Buzalska. Należy płacić czynsz bez jakichkolwiek potrąceń; o ile nie jest u-

mówione inaczej, należy płacić miesięcznie zgóry. (K)

— Lalita — Poznań. Szczegółowe informacje i adresy otrzyma Pani w biurze Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych, plac Wolności 18. (K)

— P. Krzyczkowski, Szoldry. Artykuł dotyczy tylko zaopatrzenia z tytułu ubezpieczeń społecznych, a więc ubezpieczenia emerytalnego urzędników prywatnych, ubezpieczenia inwalidzkiego i na starość i ubezpieczenia pensyjnego górników. W sprawie Pańskiej należy zwrócić się do Izby Skarbowej. (K)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 2 bm. zgłoszono: Joanna Słowicka, st. asyst. pocztowy, 34 l. Kazimierz Kozak, szereg. 3 p. lotn., 22 l. Wanda Wiśniewska, krawcowa, 47 l. Andrzej Fliszenko szofer, 40 l. Nieznana niewiasta, w wieku 60 do 70 l. Roman Górski, kupiec podróżujący, 38 l. Jerzy Tomaszewski, 1 mies. 12 dni. Stanisław Wiśniewski, uczeń szkolny, 10 l. Jan Skrzypczak, 4 l. 11 mies., 20 dni. Józefa Kubicka, z domu nieznana, wdowa, 27 l. Bronisława Szymańska, z domu Nowicka, 41 l. Wiktor Aleksander Nowak, mechanik, 29 l. Tadeusz Matuszczak, 3 l. 9 mies. Henryk Halfar, handlowiec, 23 l. Maciej Grzempa, robotnik, 80 l.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Dnia 2 października 1933 r. zmarł mój najdroższy mąż, ojciec, syn i brat, ś. p.

Roman Górski

przeżywszy lat 38. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 5. b. m., o godz. 16.30 z kostnicy w Górczynie.

W ciężkim smutku pograżeni
żona, dzieci, rodzina.

zg 20 049

W piątek, dnia 29. 9. r. b. zmarł śmiercią tragiczną pracownik nasz, mechanik, ś. p.

Wiktor Nowak

Zmarły obowiązkowością swoją zaszkodził sobie uznanie Zarządu, a u współpracowników szacunek. Cześć Jego pamięci.

Zarząd i Personel
Hurtowni Mechaników.

zg 20 050

Za liczne dowody współczucia przesłane nam z powodu zgonu naszego kochanego brata, ś. p.

Stanisława Beiserta

em. nauczyciela z Rokosowa
serdeczne składamy na tej drodze

Bóg zapłać!

zg 20 060

Rodzeństwo.

Poznań - Uzarzewo, dnia 30. 9. 1933 r.

Za duszę ś. p.
Jana Niemojowskiego

odprawi się

msza św.

w Poznaniu w Kaplicy przy placu Nowomiejskim 1, w czwartek, dnia 5 października o godz. 10.30.

O czym zawiadamiają Krewnych i Znajomych
żona, dzieci i rodzeństwo.

Chudobczyce. zg 20 048

Głęboko wzruszeni licznymi dowodami współczucia, okazanymi w związku z zgonem najdroższego męża i ojca, ś. p.

Edwina Jahnkego

profesora Państw. Konserwatorium

składamy

serdeczne podziękowanie

duchowieństwu, reprezentantom władz i urzędów, Kolegom. Przyjaciółom. Znajomym, prasie i wszystkim, którzy w sposób tak serdeczny uczlili Jego pamięć i oddali Mu ostatnią przysługę.

Żona z dziećmi i rodziną.

zg 20 054

Poznań, w październiku 1933 r.

Ucznia

W lepszym wykształceniu, syna uczciwych rodziców, przyjmie zaraz do filii w Włoszakowicach zg 20 047

„ROLNIK“ Spółdz. z o. o., Śmigiel

SZKÓŁKI PODZAMECKIE

Franciszka hr. ZAMOYSKIEGO

poczta MACIEJOWICE, woj. LUBELSKIE

polecają na SEZON JESIENNY PO CENACH ZNACZNIE ZNIZONYCH

DRZEWA i KRZEWY OWOCOWE, OZDOBNE, IGLASTE, LIŚCIASTE, RÓZE, BZY i BYLINY.

nr 5 407

Cennik na żądanie bezpłatnie!

A. DENIZOT, Luboń (Poznań)

poleca Pr 4 912-57.22

drzewa i krzewy owocowe, parkowe i ozdobne, róże, konifery, rośliny na żywo.

Cennik na żądanie!

Cennik na żądanie!

Wszelkie prace malarskie, budowlane i pokojowe wzorowo — po cenach przystępnych wykonuje

JAN JANCZAK, mistrz malarski

Poznań, ul. Pocztowa 14, m. 3.

Projekta — Oferty — Kosztorysy — bezinteresownie

Kształcącym się malarzom kościelnym i budowlanym udzielam lekcji naśladowania drzew i marmurów.

zg 20 046

Na sadzenie jesienne dostarcza z bardzo wielkich zapasów w pierwszorzędnym, pod gwarancją prawdziwym towarze wszelkie

drzewka owocowe i alejowe, krzewy owocowe i ozdobne, róże etc. dg 1584

Aug. Hoffmann, Gniezno, Tel. 212

Szkołki drzew i hodowle róż. Wystawa drzew na

Targach Poznańskich od 13 do 15 października.

Katalog oraz cennik na życzenie bezpłatnie.

INSTYTUCJA BANKOWA na prowincji poszukuje zaraz młodszego

książkowego

z dłuższą praktyką bankową. Wnioski z podaniem referencji i żądanego wynagrodzenia z dołączeniem życiorysu, odpisów świadectw i fotografii należy przesyłać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod nr. dg 1667

Wydzierżawimy natychmiast na 5 lat

MŁYN PAROWY

w Damasławku o przemiele 150 ctr. na dobę wraz z piekarnią o wypieku 12 ctr. mąki. Kaucja potrzebna około 20 000 zł. Zgłoszenia skierować wraz z podaniem wysokości czynszu dzierżawnego i kaucji: zg 20 058

ZARZĄD MAJĘTNOŚCI GIEBIA

poczta Janikowo, powiat Inowrocław.

Jest do odstąpienia PATENT,

względnie licencja z patentu polskiego p. Leon Hoyois Nr. 7957 na „Sposób i urządzenie do płukania węgla, rudy i innych podobnych minerałów zapomocą strumienia wody“. Wiadomość lub oferty Biuro Reklam „Par“, Warszawa, ul. Bracka 17 dla „Prawo“. Pg 4 725-62, 424

Cegła

Sprzedam do rozbiórki niewykończony gmach, kilka milionów pierwszorzędnej cegły i dachówek, tuż przy linii kolejowej Leszno - Ostrów, po bardzo przystępnej cenie. Zgłosz. do Kurjera Pozn. pod zg 20 057

MOTOR

5—6 konny, ropny lub benzynowy, mało używany, kupię po przystępnej cenie.

Sielec - Stary, poczta Jutrosin, tel. 1.

zg 20 056

Restauracja „POD STRZECHĄ“

Plac Wolności 7

W środę 4 i w czwartek 5 b. m.

kiszki wyrobu domowego!

zg 20 048

Duży skład

z dwoma pokojami i piwnicą w centrum — ulica Gwarna do wynajęcia. Skład 15x5, okno wystawowe 3x3 mtr. Wiadomość:

Kajkowski św. Marcina 19

zg 20 052

Hipotekę

sprzedam korzystnie 10 tys. dolarów w złocie na I miejscu solidnej kamienicy przy ulicy Gwarnej. Wiadomość:

Leszewicz, Poznań,

Czesława 18, m. 4.

zg 20 051

TAPETY

najtaniej rolka od 0,60.

J. Szymański,

Dąbrowskiego 39,

skład papieru.

zg 20 053

Gorsety, pasy, biustonosze

S. Kaczmarek

ul. 27 Grudnia 20,

Własna prac. gors. miarowych

dg 1273

Specjalnie dla znawców

anody o wymiarach dwa razy większych. Te wspaniałe anody o niespożytej trwałości warto obejrzeć nawet o ile się nie kupi. Cena 18.90 zł. Mat. Poznań, Składowa 57. dg 678

Wyborowe drzewka i krzewy owocowe

oraz duży wybór pięknych i rzadkich gatunków drzew i krzewów parkowych, bżów i bylin polecają ze swych szkolek dg 1561

Ogrody Fundacji Kórnickiej w Kórniku, koło Poznania. Telefon: Kórnik 33.

Katalogi i oferty na żądanie.

Laborant lub laborantka

poszukiwana przez cukrownię na czas kampanji. Warunek: praktyka kampanijna. Zgłoszenia z odpisami świadectw pod dg 1665 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Nagłówekowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówekowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1. SPRZEDAŻE

Sprzedaż tanio
dwa ładne, ozdobne dziełce, materace sprężynowe. Główna ul. Helska 41. I. prawo (obok zakł. amunic.) zdg 71 149 50

Drzewka owocowe
ozdobne róże poleca korzystnie Szkółka Drzew A. J. Jeske-Jelonek per Złotnik (Telefon 3) koło Poznania Sprzedaż detaliczna Poznań, Em Szaniackiej Cennik na żądanie Pz 4 199-33.53

Najszczęśliwsze
losy pierwszej klasy nabyć można tylko w kolekturze Kędziory Sieroca 5/6 narożnik Nowej Duży wyznaczony po 10 000: 5 000: 3 000: 2 000 zł zdg 68 537

Swetry
Pulowery, Kamizelki, Bluzki, Pończochy, Rekawiczki, Bielizna damska, meska, dziecięca, poleca L. Szalczewski, Poznań, Stary Rynek 89. Wielki wybór. - Ceny bardzo niskie. zdg 68 346

Magazyn mebli
Józef Baranowski
Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pz 3738-33.97

Mebie
najkorzystniej kupisz
u Andrzejskiego, Poznań, ulica Wrocławska 4. zdg 1 656

Bardzo piękna
jadalnia mahoniowa korzystnie do nabycia. Magazyn Mebli, Andrzejski, Wrocławska 4. zdg 1 655

Komplet podszewek
do ubrań od 10 zł Andrzejski, Szkolna 13 Pz 4 184-33.30

Frendzle
taśmy pasy kurtki chwasty meblowe i dekoracyjne poleca po cenach fabrycznych fabryka pasmanterii „Pasamon” skład fabryczny. Poznań św. Marcina 8. Pz 4 196-33.1

Pianola
(pianino mechaniczne) tanio B Sommerfeld 27 Grudnia 15 ng 5 517

Futra
wykonuje elegancko
Marian Plawiński
Plac Nowomiejski 6a Pz 4 202-56.478

Buty
angielskie dostarcza po 60 zł Mularz św. Marcina 78 zdg 62 036

Parcel
największy wybór najtaniej najlepsza lokata kapitału „Osadopol” Rzeczynopolitej 9 zdg 70 450

Maszyna do pisania
Remington okazynie na sprzedaż Glasner St. Knapowskiego 9. zdg 72 059

Głośnik
elektro-dynamiczny Nora okazynie Glasner St. Knapowskiego 9. zdg 72 058

Skrzypce
Stradivariusa Sielska 23 a mieszkanie 2. zdg 72 055

Philips
trzylampowy aparat do sieci - prad stały nowy model głośnikiem. Cena około 1 200 oddam za połowę Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 052

Skrzydło
krótkie B-klarnet Kraspego tanio Jasna 5, m. 3. zdg 72 050

Morgę
ogrodu owocowego, Puszczykowo korzystnie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 72 047

Wille
sześciopokojowa Puszczykowo, 1 1/2 morgi ogrodu tanio sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 72 046

Fortepian
radio 4 lamp, jadalnia fotole skórzane Wally Leszczyńskiego 2, mieszkanie 9. zdg 72 036

Maszyna drukarska
płaska, format 70x100 Schnellpressenfabrik Heidelberg - jak nowa za 8 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 028

Piece
żelazne, - kuchnia westfalska sprzedam Sołacz ul. Śląska 20. zdg 72 024

Gospodarstwo
130 pszenno-żytinia zabudowania maszynowe, inwentarz kompletne 25 000, wpłaty 12 000. - Kwiatkowski, Gniezno, Lecha 4 zdg 72 068

Resztówka
130, pszenna, dwór 14 pokoi, - światło elektryczne, miasto gimnazjalne 40 000 Kwiatkowski - Gniezno, Lecha 4 zdg 72 069

Dom
maszynowy, 4 ubikacje, ogród 1000 kw. m. opłotowany studnia cementowana, nadający się do dalszej budowy sprzedam zaraz. Cena okazynie 4 700 zł. Chudy, - Ławica wiesz ul. Piłsudskiego. zdg 72 078

Skład
kolonialny, dobrze prosperujący, zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 72 236

Lustro
duże, bardzo ładne, stojące, Poczłowa 21, m. 4. zdg 72 294

Dywan
2,75 m - 3,75 tanio sprzedam - Oferty Kurjer Poznański zdg 72 287

Rower
męski sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 72 288

Maszynę
pisania tanio Szkółka 7/8, m. 8 zdg 72 282

Jadłodajnię
restaurację mieszkaniami, urządzeniem oddam zaraz. Chwaliszewo 76 Poznań. zdg 72 279

Maszynę
do pisania, radio 4 lampowe, futro żrebce tanio. St. Rynek 89, Gomoliński. zdg 72 275

Salon
mahoniowy inkrustowany, szafa gdańska i rozmaite starożytne meble, żyrandol i świeczniki żydowskie. Skarbowska 4, m. 8. zdg 72 274

Pianino
sprzedam. Wierzbicice 6, m. 6. zdg 72 273

Pianino
czarne 1 200 sprzedam. Poplińskich 5, m. 6, II. prt. zdg 72 272

Maszynę
(pisanie) „ideal” biurowa, najnowszej konstrukcji (nowa) sprzedam. Adres wskazuje Kurjer Poznański. zdg 72 379

Asparagus
Filodendron piękne okazy sprzedam. Jeżycka 45, m. 6. zdg 72 372

Mebie
najtaniej u Bakosia
ul. Wenejańska 1
Most Chwaliszewski przy Krzyżu. zdg 68 463

Mebie
najtaniej A. Baranowski
Poznań, Pogórna 13 Pz 3122-23.59

Plaszcze
w olbrzymim wyborze przy cenach najniższych, specjalny dział miarowy, poleca Szczawińska Skł. Wodna 1. - Przyjmujemy „Kredytu” asygnaty Pz 4 816-39.76

Motocykle
Matchless oraz Raleigh po cenach wnikliwych niskich. Drogowe warunki Moto-Sport dawni Koszyczński Wielka 12, m. 8 Pz 3 707-32.17

Sprzedam
skład cukierków powód stosunki rodzinne. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 72 145

Dla piekarzy
osiewacze do kontroli mąki okazynie, fabrykatu Meinecke Zerbat używana oraz nowo tanio do sprzedania. Inż. Sobanski i Szafarkiewicz, Poznań, Wenejańska 6, Tel. 14-42 zdg 72 148

Szafę
do rzeczy, orzech, dobrym stanie, z 35. Dabrowskiego 2, m. 11. zdg 72 144

Restaurację
centrum Poznania, koncesja tanio 2 200. Godziszewski, św. Wojciech 1. zdg 72 354

Restauracja
Poznaniu koncesja, całkowite urządzenie. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 353

Obraz
Andriollego, Malczewskiego okazynie, św. Marcina 62, m. 10, parter. zdg 72 350

Skład
kapeluszy damskich pełnym biegu, gródmiestnie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 72 433

Skład
skór z przybarami szewskimi tanio na sprzedaż blisko Starego Rynku. Zgłoszenia plac Bernardyński 2, m. 3, parter. dz 1 663

Skład galanteryjny
w dobrym punkcie miasta, z towarami i urządzeniem sprzedam. Do objęcia potrzeba około 6 000 Zgłoszenia K. 300 „Słowo Pomorskie”. Toruń. ng 5 747

Jadalnia
mahoniowa, szafa debowa tanio. Stolarska Bukowska 9. zdg 72 475

Mebie używane
wszelkie komplety i pojedynczo sprzedaje. kupujcie okazynie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. zdg 71 942

Śliczne
futro meskie okazynie. Warszawski Salon M64, Matejki 2. zdg 72 472

Gazowy
piec kaflowy, Ratajczaka 11 a, mieszkanie 70. zdg 72 361

Fortepian
Irmler tanio. Antykwariat Woźna, narożnik Mostowej. zdg 72 340

Pościel
puchowa tanio. Skarbowska 7, m. 10. zdg 72 337

Radjo
czterolampowe, prad zmienny. - Łakowa 14, m. 22. zdg 72 326

Smoking
Średni wzrost. Plac Asnyka 1, mieszkanie 2. zdg 72 038

Auto
4-osobowe otwarte, Delangere Clayette sprzedam lub zamienię na pianino stolowy - gabinet. - Półwiejska 4, m. 3. zdg 72 091

Okazja
Puszczykowo willa pawilon, 2 morgi ogrodu owocowego i 3 parku górzystego, garaż fontanna, sprzedam zaraz 15 000 gotówka. Ratajczaka 29 - 6 zdg 72 003

Nowoczesne
urządzenie kolonialki towarem tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 71 996

Dom
przy Poznaniu 10 ubikacji okazynie sprzedam za 6 000 „Dom Złocień” Wrocławka 22. zdg 71 934

Piec
żelazny szamotowy na sprzedaż. Wally Leszczyńskiego 2, m. 7. zdg 72 116

Wille
10 ubikacji - Swarzędz sprzedam. Oferty Kurjer Poznański. zdg 72 105

Mebie
wszelkiego rodzaju solidne najlepsze wykonania w Domu Komisowym Podgórna 10 a zdg 72 223

Parcele
1500 i 500 m kw do sprzedania. Traugutia 15 zdg 72 218

Wóz
rzeźniczy (berliński), używany, zaraz na sprzedaż. Debiecka 54. zdg 72 176

Fortepian
spinet, doskonale utrzymany - 570 - Górna Wilda 65, m. 10, front. zdg 72 238

Pomosty
dywany, ręczna tanio. Fiebach, Klasztorna 4. zdg 72 270

Harmonjum
Żydowska 33. zdg 72 268

Kolonjalke
zaprowadzona sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 72 262

Fortepian krótki
krzyżowy okazynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 247

Mebie
rozmaite pianino, Mostowa 15, mieszkanie 9 Zgłoszenia 10-17 zdg 72 174

Fortepian
w dobrym stanie korzystnie. - Kraszewskiego 8, m. 23. zdg 72 392

Pianino
pierwszorzędne, krzyżowe sprzedam. Długa 16, m. 1. zdg 72 161

Futro
meskie, eleganckie średnia figura sprzedam 27 Grudnia 19, m. 15. zdg 72 140

Wózek
reżny, 4 koła rowerowe. Sieradzki Poczłowa 16. zdg 72 142

Pię taśmową
prawie nowa (80 ka) sprzedam. Górczyńska 14, parter. zdg 71 714

Parasole
deszczowe
oraz wszelkie reparacje wykonuje Wytworka Parasoli Wielka 27/29 dz 1536

Pianino
używane, czarno, polerowane „Lehmann & Comp.” z 600 - dożodone warunki Firma B. Somdogonek, Poznań, ul. 27. Grudnia nr 15. ng 5 742

Skład
kolonialny porcelany, sprzęty - razem czterypokojowe kuchnia dobra egzystencja za 8 000 - 10 000 powód choroby Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 451

Elektrolux
mało używany okazynie. Działuńskich 7, m. 6. zdg 72 415

Fortepian
zagraniczny Bösendorfer sprzedam okazynie. Adres Kurjer Poznański zdg 72 411

Pianino
niezwykła okazja Dom Komisowy, Podgórna 10 a. zdg 72 405

Gramofon
wielki, Kraszewskiego 1, m. 15. zdg 72 395

Dywan
3x4 korzysnie. - Wszystkich Świętych 6, m. 6. rg 3688

Żyrandol
10 ram elektr. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 436

Skrzypce
pełny bon tanio Czartoria 9 - 15 zdg 72 498

Resztówka
160 morgi ziemi, pszenno-buraczanej zabudowania maszynowe inwentarz nadkompletny park, dwa stawy rybne z pełnymi żniwami do nabycia wprost od właściciela za gotówkę Do objęcia potrzeba 63 000 zł Łaskawo zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 72 450

Maszynę
krawiecką Singera, członko okragie sprzedam. Zgłoszenia ul. Żorawia 10/21, m. 9 zdg 72 150

5. KUPNA
Kwity lombardowe
na srebro, złoto, dywany kupuje „Lamus”. Strzelecka 1. zdg 70 162

100-200 morg
dobrej roli z majątku ewentualnie bez budynków lub gospodarstwo kupie Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański zdg 71 923

Kupię
kolonialke z mieszkaniem w dobrej połozeniu Oferty Kurjer Poznański zdg 72 032

Kupię
wózek dziecięcy w dobrym stanie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 004

Kupię
motor 220 volt ca 2 K. M. i voltomierz 220 volt Oferty Kurjer Poznański zdg 72 100

Dom
wpłaty 35 tysięcy reszta amortyzacja, wliczone niewykończony. Oferty Kurjer Poznański. zdg 72 234

Kupię
kwit lombardowy na maszynę do szycia Fabryczna 2, m. 14. zdg 72 215

Fortepian
krzyżowy do zł 1100. - kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 72 160

Kupię
dywan beżowy, duży dobrze utrzymany. Oferty Kurjer Poznański. zdg 72 436

Wagę
decymalna, dobrze utrzymana kupię. Adres Kurjer Poznański. zdg 72 135

Jablek
zimowych kilka centnarów kupię. Oferty: Rokożno Wlkp. skr. pocztowa nr. 2. dz 1 666

Doga lub dogę
kupię niedrogo. Zgłoszenia opisy dokładne. Kurjer Poznański, Poznań, św. Marcina 70, pod zdg 72 454

Kupię
piec kaflowy przenośny, używany. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 470

Piec
do palenia jeczmięnia oraz maszynę do odlewania świec kupię zaraz Oferty do Pat Grudziad, nr 5624

7. PIENIADZ
Szukam
pożyczki 1 000 zł dam stu procentowy zastaw. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 173

50 000
pożyczki poszukuje na I hipotekę lub na II 12 000 na kamienicę dochodowa w Poznaniu Oferty Kurjer Poznański zdg 72 446

250
poszukuje dobry procent, wartościowy zastaw. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 441

6. KAMIENICE
Kamienica
III utr czynszowa 3 4 i 5 pokojowa słoneczna mieszkanie w centrum Poznania korzystnie - wprost od gospodarza do sprzedania Oferty Kurjer Poznański zdg 71 957

Kamienicę
wspaniałą komfortem frontowe 60 pokoi dochód 14 350 - 122 000 wpłaty 80 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 72 001

Kamienicę
komfortową gródmiestnie sprzedam 105 000 wpłaty 70 000 dochód 13 500 Maciejewski Dabrowskiego 60, telefon 62-66 zdg 71 995

Kamienica
centrum Poznania dochód 3 600, cena 25 000 druga centrum dochód 7 000 cena 55 000 Zgłoszenie Osierki i Pfitzer Poznań, Grobla 25 a zdg 72 432

Willa
6 pokoi, 2 halle, łazienka, 4 morgi ogrodu, ewentl 10 morgi roli w Zabikowie na sprzedaż lub wdzierżawienie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 213

Kamienica
narożnikowa, dochód 8 400 cena 57 000 wpłaty 15 000, Rutkowski, Pamiatkowa 15. zdg 72 192

Kamienicę
składami 42 000 wpłaty 25 000 - Malecki, Rybakki 20 a. zdg 72 181

Kamienicę
komfortową, dochód 20 000 sprzedam 140 000, wpłaty 70 000 Gruszycyński Poczłowa 30. zdg 72 165

8. DO WYNAJĘCIA
Trzypokojowe
mieszkanie ul. Jarochowskiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 998/9

Czteropokojowe
komfortowe mieszkanie balkon, hol bez podatku Sołacz Śląska 11 Pz 4902-57.1

Dwupokojowe
słoneczne parkiet czynsz, mieszczny zaraz Grzeszkowski, Plac Sportowy 1 (koło boiska Warty) zdg 71 896

3
pokoje, komfort, łazienka, elektryczność, 5 minut, od dworca. Pawłowy - Luboń, Fabryka Drożdży. zdg 71 800

Czteropokojowe
gródmiestnie słoneczne ładne umebłowane pianino oddam zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 70 164

Pięciopokojowe
tanio centrum zaraz. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 72 122

6
pokojowe mieszkanie Grotzgera 3, Obejrzę 4-6 g. Wskazuje portier. zdg 72 037

2 pokoje
pokój kuchnia komfort zaraz. - Reiman Warszawska 9 a zdg 72 030

2 pokoje
kuchnia, łazienka, dzielnica willowa. Adres w Kurjer Poznański. zdg 72 076

Dwupokojowe
kuchnia zaraz gospodarz. Adres wskazuje Kurjer Poznański. zdg 72 107

Pokój
kuchnia 30. - Chwaliszewo front wskazuje Swiercz Słowackiego 27. zdg 70 633

Do
wzdzierżawienia mieszkania. 3-pokojowe i kuchnia wygodny - Swarzędzu Oferty Kurjer Poznański zdg 72 106

Jednopakojowe
kuchnia zaraz gospodarz. - Adres Kurjer Poznański zdg 72 108

5 pokojowe
mieszkanie, odnowione, komfort, parkiet, centralne ogrzewanie, wysokie parter, Chelmońskiego 9, portier. rg 3690

Pięciopokojowe
komfortowe, I piętro, zgóry. - Działuńskich 7, mieszkanie 7. zdg 72 253

Dwa
pokoje z kuchnią z ogrodem w Zabikowie wynajme. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 72 206

Jednopakojowe
dwupokojowe, trzypokojowe - 4-pokojowe, czynsz miesięczny Seida, Młyńska 4, m. 2. zdg 72 167

Mieszkanie
umebłowane 3 pokoje i kuchnię z łazienką i pokojem dla służącej oddam z powodu wyprowadzenia się z Poznania. Ul. Gen Koscińskiego 26, m. 19, codziennie od godz. 18-tej. zdg 72 144

Mieszkanie
z komfortem 2-3 pokojowe, centralne ogrzewanie od 1 11, wolne. Zakręt 26 przy Ostroga. zdg 72 150

Dwupokojowe
kuchnia, jednopokojowe, gospodarz, wolne. Informacje: Szewska 11 - 9. zdg 72 242

5
komfortowych pokoi, Marsz. Focha 29, telefon 6333. zdg 72 137

Czteropokojowe
luksusowe, obszerne, ogrzewanie centralne, wodne pierwsze piętro wynajmie gospodarz. - Matejki 48/49. zdg 72 133

Siedmiopokojowe
luksusowe, całe słoneczne, ogrzewanie centralne, wodn, Wynajmie gospodarz, Matejki 48. zdg 72 134

6 pokojowe
mieszkanie, balkon tanio zaraz do wynajęcia w najlepszym punkcie w Trzemesznie Ławrenz ul. św. Jana. zdg 72 465

Dwupokojowe
IV. piętro odda gospodarz 1 000 zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 355

6 pokojowe
komfortowe mieszkanie do odnajęcia, Władcosław - Wally Leszczyńskiego 2, u portiera, zdg 72 466

Mieszkanie
2 lub 3 pokoje z łazienką od zaraz Traugutia 15 gospodarz. zdg 72 219

Dwupokojowe
Wild

Studentom
zako. zakładów rolnictwa. Mazowiecka 5. zdg 71 710

Dwa przyległe
słoneczne, elektryczność, centralne, łazienka, utrzymaniem — bez. Poczta, narożnik Kramarskiej nr. 19/20 m. 8. zdg 71 401

Pokój
czysty, słoneczny, niekrepujący z klatki zaraz. Kozia 25, mieszkanie 3. zdg 71 769

Eleg. umebl. pokój
z wyl. i pianinem i używaniem kuchni, niekrepujący, czysty, ciepły, w samotnych, niezapalnych zaraz wynajęcia tanio. Intel. panu, 10 minut pieszo od placu Wolności i dworca. Rządka okazy. Wierzbicice 15, I. mieszkanie 22 — dom ogrodowy, prosto. zdg 71 925

Pokój
centralnym ogrzewaniem, Śniadeckich 32 a m. 8. zdg 72 117

Dwuosobowy
utrzymaniem. Przecznicza 2 m. 2. zdg 72 125

Pokój
Marszałka Focha 41. m. 28. zdg 72 119

Ratajczaka
13 — 5 dwu — trzysobowy. zdg 72 120

Tani
27 Grudnia 19, Strzelecka. zdg 72 131

Dwuosobowy
utrzymaniem, bez. Stroma 26, mieszkanie 11. zdg 71 827

Elegancki
pokój 2 osobowy z dobrem zdrowym utrzymaniem lub bez. Elektryka, łazienka, kaloryfery. Wskaże Kurjer Pozn. zdg 72 051

Inteligentnym
1-2 dwuosobowy. Park Wilsona, Focha 35 miesz. 3. zdg 72 044

Przy Zamku
dwuosobowy panom. Waly Jana III 12 mieszkanie 6. zdg 71 989

Pokój
1-2 osobowy. Focha 47, mieszkanie 1. zdg 72 029

Niekrepujący
panu — przyjeżdżający. Kantaka 1, mieszkanie 7. zdg 72 027

Panom
Kocopińskiej 15 I. zdg 72 022

Pokoik
elektryczność zaraz. Górna Włda 51 mieszkanie 3. zdg 72 020

Pokoje
wolne. Chelmońskiego 10. m. 3. zdg 72 014

Pokój
1-2 osobom wynajme. Matejki 30. m. 10. zdg 72 008

1-2
elektryczność. Jeżycka 41 — 4. zdg 72 007

Dworcuł
Focha 27. m. 12. zdg 71 976

Pokój
Łakowa 8 — 8. zdg 71 918

Słoneczny
pokój centralne ogrzewanie winda z utrzymaniem. Waly Leszczyńskiego 2 m. 7. zdg 72 115

Pokój
dwuosobowy. Reja 3. m. 3. zdg 72 104

Pokój
centralne elektr. łazienka. — Fredry 12. m. 10. zdg 72 112

27 Grudnia
6. mieszkanie 8. zdg 72 225

Frontowy
duży 2-3 osobowy. Focha 76. m. 5. zdg 72 220

Niekrepujący
dobrze umebłowany, elektryczność. Zielona 7. m. 7. zdg 70 163

Słoneczny
front. elektryczność. — Wielkie Garbary 46. m. 9. zdg 72 198

Dwuosobowy
frontowy. zaraz. — Marcina 5. m. 11. zdg 72 199

Dwuosobowy
Zygmunta Augusta 2. mieszkanie 8. zdg 72 196

Matejki
4. Mosińskiego, jedno dwuosobowy. zdg 72 195

Dwuosobowy
elektryczność. Skryta 14 — 9. zdg 72 193

Pokój
frontowy, słoneczny, elektryczność. I. piętrowy dla dwóch panów od zaraz do wynajęcia. — Waly Królowej Jadwigi 4, mieszkanie 7. zdg 72 189

Dwuosobowy
Wierzbicice 11 — 9. zdg 72 188

Pokój
wynajme. Działyskich 8. m. 7. zdg 72 175

Jedno-
dwuosobowy tani. Wielkie Garbary 4. m. 9. zdg 72 239

Pokój
umeblowany na dwie osoby do wynajęcia. Poznańska 56. m. 8 (dom urzędniczy). zdg 72 237

2 pokoje
frontowe z osobnymi wejściami, salonik i sypialnia 2 łózkami, forteljan, elektryczność. — Sw. Marcina 59 m. 8. zdg 72 246

Dwuosobowy
także dla bezdzietnego małżeństwa. Wyspiańskiego 11. m. 10. zdg 72 227

Pokoik
Sw. Wojciech 5. m. 8. zdg 72 244

Dwuosobowy
Śniadeckich 15. m. 6. zdg 72 243

Umeblowany
elektryczność. Łazarz Kossaka 21 mieszkanie 4. narożnik. Wyspiańskiego. zdg 72 214

Dwuosobowy
Wielkie Garbary 6. m. 5. zdg 72 211

Elegancki
urzędnicze. Cieszkowskiego 8. m. 9. zdg 72 212

Młodszego
pana (studenta) na miły, wspólny szuka „młody Wilmianin”. Romana Szymańskiego 3. m. 5. zdg 72 205

Rynek Wildecki
75 — 5. zdg 72 168

Pokój
Wierzbicice 37a. m. 4. zdg 72 158

Niekrepujący
elektryczność. Matejki 26 — 4. zdg 72 156

Dwuosobowy
Długa 18. m. 3. zdg 72 241

Dwom
paniom. Szwaickarska 27. m. 6. zdg 72 314

Studentkom
obiadami. Waly Kościuszki 7-5. zdg 27 813

Pokój
duży, 2 osoby. Matejki 60. m. 7. zdg 72 312

Frontowy
u samotnej. Ul. Strusia 3 a. m. 7. zdg 72 311

Pokój
Śniadeckich 22. parter. zdg 72 309

Kantaka
5. m. 9, pokój dwuosobowy zdg 72 308

Dwuosobowy
Marcin 30. 5. zdg 72 307

Pokój
zaraz. Kanałowa 4. m. 10. zdg 72 303

Dwuosobowy
z utrzymaniem. — Mickiewicza 21/25. m. 10. zdg 72 301

Śniadeckich
17. m. 6. dwuosobowy. zdg 72 267

Dwuosobowy
Szewska 13. m. 7. zdg 72 252

Studentce
ewent. korepetycje. Skryta 13. m. 2. zdg 72 296

Elegancki
panu. Miłyńska 3 — 10. zdg 72 297

Ratajczaka
11 a. 5 wejście. m. 85. utrzymanie. zdg 72 289

Elegancki
frontowy. duży. zaraz. Poczta 21. m. 4. zdg 72 285

Klatki
elektryczność. 2 panom. Kreta 24. m. 12. zdg 72 278

Dwuosobowy
miły, dobrym utrzymaniem. — Ratajczaka 15. m. 8. zdg 72 151

Pokój
zaraz dla 2 pań lub panów. Kreta 5. m. 23. zdg 72 152

Zaraz
klatki. Kopernika 10a. I. zdg 72 154

Elegancko
umeblowany pokój, centralne ogrzewanie. Grunwaldzka 40 — dolny dzwonek. zdg 72 138

15,—
panu wspólny. Ogrodowa 15. m. 16. zdg 72 373

Tanio
czysty, słoneczny, łazienka, pianino. Wielkie Garbary 4 — 8. zdg 72 366

Centrum
dwuosobowy zaraz. Waly Kościuszki 9 — 3. zdg 72 365

2
pokoje łączne — próżne — umebłowane, telefon. 27 Grudnia 4. m. 4. zdg 72 353

Niekrepujący
dwo- jednoosobowy. Kanałowa 7. m. 8. zdg 72 352

Tanio
słoneczny. Patr. Jackowskiego 40. 7. zdg 72 351

Pokój
Kozłowska Focha 38. I. zdg 72 439

Dwuosobowy
frontowy inteligentnym. Wielka 18 — 14. rg 3680

Panom
panienkom również dobry Wrocławska 13 — 11. zdg 72 407

Pokój
niekrepujący. Staszica 16. m. 5. zdg 72 385

Sypialnię
i gabinet inteligentnym na stanowisku 15 Przecznicza 10. m. 7. zdg 72 425

Słowackiego
41. m. 14 frontowy zdg 72 380

Dwuosobowy
Orzeszkowej 5 Pawliczak zdg 72 387

Matejki
68 m. 1 centralne obiady. zdg 72 388

Mickiewicza
29 — 6. dwuosobowy. zdg 72 389

Pokój
Balcerzak Kraszewskiego 30 zdg 72 391

Pokój
panom. Kraszewskiego 7 — 8. zdg 72 394

Pokoik
panienke. Poznańska 31 m. 8. zdg 72 396

Pokój
Poznańska 26 — 9. zdg 72 397

Pokój
Półwiejska 33 a. m. 13. zdg 73 402

Pokoje
utrzymaniem — bez. Łakowa 9. m. 5. zdg 72 408

Reja
1. I. prawo zdg 72 412

Klatki
niekrepujący jedno lub dwuosobowy utrzymaniem — bez. Stary Rynek 53/54 m. 14. zdg 72 414

Działyskich
2 m. 7. dwuosobowy, jednoosobowy. zdg 72 459

Kraszewskiego
19 — 7. zdg 72 288

Dwuosobowy
czysty, dobrym utrzymaniem. — Marcina 27 m. 5. zdg 72 331

Matejki
68. mieszkanie 3. rg 3686

Frontowy
jedno — dwuosobowy. Niegolewskich 7. m. 10. zdg 72 421

2
trzyosobowy. Zwierzyniecka 8-6. zdg 72 422

Pokój
Wyspiańskiego 12 m. 11. zdg 72 423

Klatki
centralne, telefon utrzymaniem, bez. Masztalarska 7 a — 5. zdg 72 424

Pokoje
1-2. front, elektryczność, telefon, centralne, łazienka. Wrocławska 23. m. 14. przy placu Świętokrzyskim. zdg 72 276

Wspólny
Pocztowa 27. m. 10. zdg 72 430

Półwiejska
2 — 6. jedno — trzyosobowy (utrzymaniem), pianino. zdg 72 471

Dwuosobowy
Łakowa 13. m. 5. zdg 72 470

Podgórna
2 a. III. prawo, utrzymaniem — bez. zdg 72 467

Balkonowy
elegancki miły. Długa 4. m. 10. zdg 71 992

Śródmieście
pokój czysty, elektryczność, inteligentnej osobie ewentl. dwom. Waly Jagiello 18. I. prawo. zdg 71 556

Niekrepujący
1 lub 2 lub małżeństwu. Szwaickarska 19. m. 9. zdg 72 346

Dwuosobowy
dobrym utrzymaniem — bez. Jeżycka 41. m. 3. zdg 72 335

Pokój
niekrepujący, telefon, łazienka, pierwszorządne utrzymanie od 15. 10. Plac Wolności 14a. m. 8. zdg 72 330

Dwuosobowy
elektryczność. Mickiewicza 3. m. 9. zdg 72 327

Czysty
jedno lub dwuosobowy, elektryczność centralne. Niegolewskich 10 a. m. 27 narożnik Matejki. zdg 72 464

Pokój
próżny odnajme. Dąbrowskiego 69. m. 9. zdg 72 460

Łakowa
19-4 dwuosobowy. rg 3671

Centrum
dobrym utrzymaniem. Waly Kościuszki 7 — 1. zdg 72 447

Pokój
elektryczność dla dwóch osób — Plac Nowomiejski 5 III wejście ogrodowe mieszkanie 30. zdg 72 445

Półwiejska
33 — 8. zdg 72 444

12. SZUKA POKOJU

Pokoiku
studentka do 25 Oferty Kurjer Poznański zdg 72 124

Poszukuję natychmiast
dużego pokoju frontowego ulica Ratajczaka, wysoki parter lub I. piętro. Cena obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 046

Próżnego
lub umebłowanego na pracownię krawiecka. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 261

Poszukuję
pokoju umebłowanego śródmieście, słonecznego spokojnego, niedrogo i z utrzymaniem — Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 031

Pani
szuka próżnego pokoju komfortowym mieszkaniem, centrum, telefon. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 082

Pokój
studentka blisko uniwersytetu — słoneczny, elektryczność, centralne bez utrzymania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 103

Niekrepującego
skromnego — Libelta, blisko Uniwersytetu poszukuje. Cena Kurjer Pozn. zdg 72 271

Urządnic
szuka pokoju umebłowanego, wygodnego, elektrycznością, niedaleko centrum. Oferty warunkami Kurjer Pozn. zdg 72 269

Dwie
szukają pokoju cena 20-25 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 049

Bez względu
niekrepującego do przyjęcia po pol. 30.— zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 146

Pokoju
ładnego do 30 zł. poszukuje student. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 149

Pokoju
za posługę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 291

Komfortowego
pokoju, wybornym utrzymaniem, kulturalnym domu, telefonem, od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 72 284

Szukam
pokoju przyzwoitego, niekrepującego, centralne, elektryczne, II. piętro, najdalej 10 minut od ulicy 27 Grudnia 50 zł z obiady 75 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 359

Pokoju
na sekretariat dla korporacji poszukuje się zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 356

Student
pokoju utrzymaniem. Cena, zgłoszenia Kurjer Pozn. da 1 669

Pani
poszukuje pokoju z klatki schodowej od 15. Oferty z ceną. Kurjer Pozn. zdg 72 339

Pokoje
1 i 2 osobowe dla rodzeństwa. — Oferty warunkami Kurjer Pozn. zdg 72 419

Próżnego
placę zgóry Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 437

Dwóch
pokoi w jednym mieszkaniu dobrze umebłowanych ewentl. z utrzymaniem poszukuje dwóch młodszych usytuowanych panów. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 431

Pokoiku
15 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 442

13. LOKALE

Szukam
składu i dwóch ubikacji przyległych w Poznaniu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 062

Obszerne
frontowe, jasne piwnice na wszelkie cele, gaz woda, kanalizacja, elektryczność zaraz do wynajęcia. Dominikańska 5. zdg 72 101

Malarska
pracownie na dwa dni w tygodniu odnajme od malarsza. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 72 114

Szukam
próżnego składu przyległym mieszkaniem przy ruchliwej ulicy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 162

Szkoła
szukam zdobniczych poszukuje jaśniego, niesłonecznego lokalu circa 400 m od Nowego Roku. Zgłoszenia Jeżycka 5. zdg 72 349

Ubikacje
parterowe na sładnicę, cichy przemysł, biura wynajme. Szymczak, Focha 39. zdg 72 403

Dwa
częściowo umebłowane ewentl. telefon wolne zaraz na biuro przy Alejach Marcinkowskiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 426

Lokal handlowy
obszerny 3 ubikacje frontowe — Masztalarska 6. wydzierżawie. Wiadomość portier. Pg 4319-59,127

14. DZIERŻAWY

Warsztat
przy ul. Gen. Chłapowskiego 9, zaraz do wynajęcia Zgłoszenia u stróża p. Dolaty zdg 71 873

Piekarni
poszukuje dzierżawy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 956

Do wydzierżawienia
w dobrej okolicy odpowiednie ubikacje z rampa na interes zbożowy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 70 084

Sklepu
na składnicę i stałynie na jedno-go konia dorodny dojazd poszukuje Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 033

Plac
wydzierżawie. Słowackiego 34. I. lewo. zdg 72 393

16. OSOBISTE

Nowość!
Puder kosmetyczny „Orlidal” na grany w torebkach. Począz w tych trudnych czasach mamy o placu luksusowe opakowania, każda z nas posiada efektowną puderniczkę. Puder zdrowotny „Orlidal”, jest przygotowany z wielką troskliwością produkt czysto roślinny, jest jedynym pudrem który używać należy. Wytwórnia kosmetyczna „Orlidal”. Poznań Kraszewskiego 14. zdg 71 990

Weksie
płatne po 60 złotych. 26. 8. — 26. 10. — 26. 12. 33 roku oddane panu Wład Pomykałowu unieważniamy za niedotrzymanie warunków. Feliks i Aniela Zabłocscy. Chwaliszewo 60/62. zdg 72 323

Inteligentna
wdowa, posiadająca nieletnie dzieci prosi miłośnierze osoby o pożyczkę 500 zł, procent 50 zł. miesięczny zwrot. Pewny zastaw. Pieniądze potrzebne do rozporządzenia interesu, aby móc dzieci wychować. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 413

21. ZGUBY

Koło samochodowe
rezervoze zgineło — niedziele 10-11.30. Poznań — Pniewy, telefon 6296. Górczyńska 7, nagroda. zdg 72 409/10

Zgubiono
29 9 rb. bransoletki złota przy ul. Fredry albo Wrocławskiej. Uczciwego znalazcę proszę o oddanie za wynagrodzeniem do Kuriera Poznańskiego pod zdg 72 132

Szorstkowsy Foxterier
z czarna plamą na grzbiecie zaginal. Proszę psa oddać za wynagrodzeniem — 3 Maja 5. m. 23. zdg 72 364

Zgubiono zegarek
(bransoletkowy niklowy pamiętka) w drodze z ul. Focha przez Kosalka Ulańską, Grunwaldzka na Ostrogora Uczciwy znalazca otrzyma 20 zł nagrody. Major Orawiec, Ostrogora 11. parter. ng 1671

22. ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań centrum ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo, drugi dom od placu Świętokrzyskiego zdg 41.06/7/8

27. SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Dziewczyna wiejska, skromna, uczciwa poszukuje posady lub posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 793

Dziewczyna z doświadczeniem w służbie poszukuje do 1 listopada posady do wszystkiego, z gotowaniem. Miejsce obojetna. Zgłoszenia Potocki, Mośna, Lipowa 5, ng 5 778

Dziewczyna prowincji, chętna, uczciwa, szuka posady do wszelkich prac domowych gotowaniem. Miejsce obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 338

Rządca rolny rutynowany, wykształcony, 14-letnia praktyka wzorowych warstwach rolnych, hodowlanych (kawaler) oparty na prima referencjach znanych, PP. Ziemiarn Pomorza polecony jako energiczny sprężysty organizator rolniczy dobry hodowca inwentarza poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 856

Osoba sympatyczna z dobrej rodziny w średnim wieku szuka posady wychowawczy do dzieci do wyreżowania pani, do prowadzenia domu samotnej osoby lub jaka inna. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 922

TEATRY

Poznań, wtorek, 3. 10.
TEATR POLSKI — Dziś: Teatr nieczynny z powodu prób.
TEATR WIELKI — (Opera) Środa, 4. 10.: „Rigoletto” występ gościnny Olgi Olginy i St. Roya.
Czwartek, 5. 10.: „Bocaccio” z Jadwigą Fontanówną.
TEATR NOWY: — Dziś „Ten Stary Warjat” występ Antoniego Fertnera.
Środa, 4. 10.: „Ten Stary Warjat” występ Antoniego Fertnera.
Czwartek, 5. 10.: „Ten Stary Warjat”, występ Antoniego Fertnera.

Bydgoszcz, wtorek, 3. 10.
TEATR MIEJSKI: — Dziś „Zabiję Ja”.
Środa, 4. 10.: „Zabiję Ja”.
Czwartek, 5. 10.: „Fraulein Doktor”.

KINA

Poznań, wtorek, 3. 10.
APOLLO: „Dziewczę z gór”.
CORSO: — „Nieuchwytny Prępesta” i „Łowy na zięcia”.
COLOSSEUM: „Przygody w Pustyni”.
METROPOLIS: „Tajemnica Ogrodu Zoologicznego”.
ORZEŁ: „Congorilla”.
ODEON: „Precz z miłością”.
PROMIEN: — „Niewolnica Szeika” i „Na Ognistym Smoku”.
RENAISSANCE: „Mumja”.
ROXY: „Raj Podlotków”.
SEFINKS: „Rasputin czyli Demon Kobiet”.
SŁONCE: „Rozkoszna przygoda”.
TECZA - Łazarz: „Pałac na kółkach”.
TECZA - Włda: „Król To Ja”.
wolno kochać.
WILSONA: „Frankenstein”

Bydgoszcz, wtorek, 3. 10.
ADRIA: „Córka Pułku”, tygodnik Foxa i Pata oraz kreskówka Fleischera.
APOLLO: „Scigana przez los” i „Rozwód na poczekaniu”.
BALTYK: „Czerwona zemsta” i polski film „Czerwony biały”.
KRISTAL: „Tajemnicza wyspa”, nadprogram wesola komedia i najnowszy tygodnik Foxa.
MARYSIENKA: „Jasnowłosa” i „Tajemnicza Sekwana”.
REWJA: „Bal w operze”, na scenie występy cygańskie greckie.
SŁONCE: „Ponad śnieg” według dramatu Żeromskiego.

Dobrze

polecona z doświadczeniem długoletnie świadectwa poszukuje posady zaraz. Oferty Orodownik zdg 71 725

Nauczycielka

internatowa Polka, konwersacja francuska, niemiecka, muzyka szuka posady prywatnej. Ulica Marszałka Focha 38, mieszkanie 11, Zofia Bienial, Osobiste 3-5, zdg 70 517

Mamka

szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 118

Inteligentna

panienka średnim wykształceniem trudnych warunkach szuka odpowiedniej posady, chętnie zajmie się dziećmi. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 123

Posługi

szukam przed lub popołudniowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 128

Pokój

za posługę 5 letniem dzieckiem. Świadectwa dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 360

Dziewczyna

z prowincji poszukuje posady z gotowaniem zaraz lub od 15. 10. 33. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 074

Osoba

znająca dobrze gospodarstwo domowe nawskroś ucziwa poszukuje posady stalej z dziewczynką 13-letnią za stałym wynagrodzeniem od 15 X Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 72 043

Inteligentna panna

z wykształceniem seminarjalnym pragnie przyjąć jakakolwiek posadę Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 72 041

Panienska

inteligentna poszukuje posady do przyjmowania pacjentów lub do cukierni-piekarni. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 035

Pracza

poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 034

Buchalter - handlowiec znający również księzkowość rolniczą poszukuje posady ewentl. na wsi. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 72 070

Kucharka

do wszystkiego samodzielnie gotowaniem, pilna czysta, uczciwa ostatnia posada 4 1/2 roku, szuka posady natychmiast w dzie dziecko. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 143

Dziewczyna

znająca się na gospodarstwie i wszystkich pracach poszukuje posady najchętniej w restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 079

Gospodyni

w średnim wieku dobrze polecona poszukuje posady na probostwie lub majątku od zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 081

Szofer

mechanik poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 085

Panna

do dzieć z kilko-letnią praktyką poszukuje posady. Zna język polski i niemiecki, sycie i robotnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 087

Dziewczyna

do dzieć syciem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 089

Kucharka

z doświadczeniem w gotowaniu, zaprawianiem i pieczeniem ciast. Długoletnie świadectwa. Przyjmie posadę od 15. 10. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 090

Ekspedjentka

rzeźniczka doświadczeniem poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 092

Krawcowa

działna, poszukuje pracy poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 264

Posady woźnego

portjera, służącego ewentualnie robotnika szuka samotny. Długoletnie świadectwa, poważne referencje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 254

Szukam

posługi tylko za spanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 251

Krawczyni

na elegancka garderobe szuka posady w dom. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 249

Przymje

posługę w lepszym domu z gotowaniem całodziennym. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 245

Szofer

slusarz, mechanik, spawacz — elektryczny szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 210

Posługi

szukam cały dzień lub pół dnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 166

Książkowy

nawskroś rzetelny poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 048

Krawcowa

domowa. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 147

Dziewczyna

skromna, religijna, lat 28, z gotowaniem na probostwo lub do dwóch osób na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 097

Robotnik

100 zł kaucja szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 015

Gospodyni

szuka posady zaraz lub później miejscowości obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 009

Inteligentna

panienka szuka posady kawiarki język polski, niemiecki także z obsługą. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 005

Młody handlowiec

wyższe wykształcenie, znajomość francuskiego, niemieckiego poszukuje odpowiedniej posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 000

Posługi

na pół lub cały dzień poszukuje uczciwa służąca z doświadczeniem polecona. Zgłoszenia do eksp. Kurjera Poznańskiego zdg 72 102

Dziewczyna

z doświadczeniem w służbie świadectwami poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 109

Dziewczyna

skromna i pracowita szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 098

Krawcowa

samodzielną poszukuje pracy po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 185

Kawiarka

znająca aparat Ekspreso, wykwalifikowana, z doświadczeniem, poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 177

Posługaczka

gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 231

Posługi

szukam raz w tygodniu, polecenie dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 229

Pokojowa

z syciem, obsługa gości poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 061

Nadmiernarz

monter w średnim wieku bez rodziny 30 lat praktyki poszukuje odpowiedniej posady także w mniejszym miasteczku ewentl. na rachunek. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 038

Ogrodnik - służy

lat 25, kawaler, poszukuje posady od 1 listopada. Zgłoszenia Kaźmierczak, Skape, poczta Strzalkowo zdg 72 110

300 — 500

dam, kto wskaże stałą jakakolwiek posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 115

Posługaczka

pracowita sumienna, z praniem poszukuje posady od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 200

Dzielnia

gospośnia przyjmie posadę od zaraz, ostatnia posada 4 lata do śmierci chlebodawcy, świadectwa dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 304

Dobra

krawcowa poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 303

Piore

czysto, tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 72 299

Młoda

dziewczyna z doświadczeniem świadectwami przyjmie posadę w mniejszym domu, dwie lub trzy osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 292

Kasjerka - bufetowa

władająca językiem polskim, niemieckim szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 290

Ekspedjentka

do piekarni lub cukierni, z doświadczeniem, poszukuje posady, miejscowości obojetna. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 281

Starsza

służąca spokojna, uczciwa przyjmie posadę prac domowych skromnym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 376

Sierota

religijna, uczciwa, szuka posady zaraz do wszystkiego w dobrym domu z doświadczeniem i drugą 14 letnią do dzieć lub do posytek. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 368

Sierota

lat 23, kochająca dzieć poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem od 15 Oferty Kurjer Poznański zdg 72 382

Ekspedjentka

do kolonialna poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 260

Ogrodnik

kawaler, po wojskowej, lat 24, 5 letnia praktyka w większych ogrodach handlowych, doświadczeniem, poszukuje posady w majątku lub ogrodnictwach handlowych zaraz lub później. Oferty proszę skierować pod adres: Stanisław Wyzul, Grzybno, poczta Hłowiec, pow. Steim, zdg 72 357

Stenotypistka

bardzo biegła korespondentka — samodzielnie znajomością języka niemieckiego poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 130

Służąca

z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 277

Chłopak

poszukuje posady do posytek. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 473

Nauczycielka

szkoły powszechnej szuka posady, celującą przygotowuje, dobry niemiecki wprowadzi dzieć w konwersacje francuska, muzyki słabszy etonien średni, pensja 30 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 573

Dziewczyna

poszukuje posady do wszystkiego lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 336

Zastępstwa

metal-techn. oraz drog-apt. na Pomorze i półn. Pozn. poszukuje 2 podróżujących z samochodem. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 334

Samodzielnia

uczeiwa przyjmie posadę u jednej lub dwóch osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 328

Sumienny

22-letni, 8 klas gmnazj., przyjmie jakakolwiek prace za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 72 324

Służąca

do wszelkich prac domowych szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 321

Dziewczyna

z doświadczeniem poszukuje posady zaraz lub 15. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 72 317

Biuralistka

ciężkim położeniu, szuka posady także ekspedjentki, bony. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 461

Służąca

przyjmie prace do wszystkiego z doświadczeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 418

Pracza

czysta, uczciwa szuka pracy. — Ulica Kościelna 10 m. 2, zdg 72 390

Młodsza

do wszystkich prac domowych szuka posady zaraz lub 15. — Miejsce obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 404

Służąca

ucziwa, pracowita chętna, poszukuje posady do wszystkiego, zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 3669

Tokarz - ślusarz

zdolny młody poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 427

23. WOLNE MIEJSCA

Potrzebny

od zaraz uczeń techniczno-dentystyczny, nie wyżej lat 16, uczciwy i skromny z porządnej rodziny. Nauka trwa 3 1/2 roku przy wolnym utrzymaniu. Zgłoszenia nadesłać do Kurjera Poznańskiego zdg 1 658

Wyroby

złote, srebrne na raty. Akwizytorzy wszędzie poszukiwani. Zarobek 300 złotych miesięcznie. „Eternitas”. Warszawa, Hortensja 6, ng 5 606

Służąca

do wszystkiego z gotowaniem — oraz panienkę do 2 dzieć potrzebna. Zgłoszenia Grotfowa, Św. Wojciech 30, zdg 72 216

Służąca

z gotowaniem do dwojga osób. Zgłaszać się mogą 6-9 wieczorem tylko bezwzględnie uczciwie spokojne, lubiące czystość. — Ostrożca 23, m. 3 zdg 72 189

Szescowci

wydzierżawie kompletny warsztat bardzo dobrze zaprowadzony. Oferty Maleckiego 21, Zienoczenie i Praca, dz 1 635/36

Czeladnik

rzeźniczy, młodszy, samodzielną zaraz. Zgłoszenia oddsy świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 72 178

Uczeń

uczniwych rodziców potrzebny. „Lenka”, Św. Marcin 34, od 9-10 Pg 4 910-10,12

Kelner

przystojny kaucja zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 435

Podróżujące

młodszy na Poznań poszukuje zaraz znana fabryka wódek i likierów — Oferty świadectwami Kurjer Poznański zdg 72 347

Technik dentystyczny

może się złożyć. — Oddis świadectw, wymazania, ewentl. fotografy ekierować Kurjer Poznański zdg 1 668

Służąca

z praniem potrzebna. Kraszewskiego 4, restauracja, dz 1 662

Podróżujący

obeznany z prowincją, branza kolonialna, znający jazde samochodową i motocyklowa potrzebny zaraz. Potoczek, Małe Garbary 9, zdg 72 343

Pomocnik

kupiecki z branzji restauracyjnej od zaraz z kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 341

Ekspedjenta (tę)

sklepu tytoniu kaucja 800 zł. — przyjmie. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 320

Dam posadę

za udzielenie pożyczki od 500-1000 wższ. za współnika. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 463

Potrzebny natychmiast doświadczony energ. nauczyciel

1. kl. gimn. hum. niemiecki, matematyka, Dom. Obozin, Skarszewy, Pomorze, zdg 72 453

Krawcowa

krójem potrzebna kaucja do 500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 3 666

Monter radjowy

dobry fachowiec poszukiwany. „Lenka”, Św. Marcin 34, od 9-10. Pg 4 911-40,11

Marszantka

zdolna zaraz. Wierzbicice 4, zdg 72 286

Fryzjerski

uczei potrzebny. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 399

Panienska

przystojnej czystej jako siła pomocnicza do pragnądny poszukuje się zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 416

Dziewczyna

potrzebna zaraz. Maciejewska, Stary Rynek 16/17, ng 3679

Urządnik gosp.

kaw. pod dysp. z kiloletnią praktyką, energiczny sprężysty z doświadczeniem potrzebny od 1. 11 rb. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 72 452

Uczeń